

T.C.

İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

SOSYAL BİLİMLER VE TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLERİ PERSPEKTİFİNDE

KÜRESELLEŞME (Malatya İli Örneği)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Fuat BALTACI

Malatya- 2016

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
SOSYAL BİLİMLER VE TÜRKÇE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLERİ PERSPEKTİFİNDE
KÜRESELLEŞME (Malatya İli Örneği)

(Yüksek Lisans Tezi)

Fuat BALTACI

Öğrenci No: 37140052003

Tez Danışmanı:

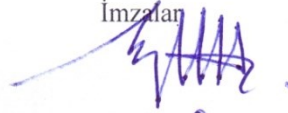
Prof. Dr. Mesut AYDIN

Malatya-2016

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
SOSYAL BİLİMLER VE TÜRKÇE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

Fuat BALTACI tarafından hazırlanan **SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLERİ PERSPEKTİFİNDE KÜRESELLEŞME (MALATYA İLİ ÖRNEĞİ)** başlıklı bu çalışma, **22.08.2016** tarihinde yapılan sınav sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından **Yüksek Lisans** tezi olarak kabul edilmiştir.

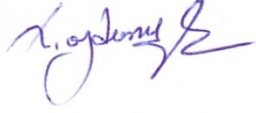
Başkan: Prof. Dr. Mesut AYDIN

İmzalar

Üye: Yrd. Doç. Dr. Feyzullah EZER

Üye: Yrd. Doç. Dr. Hasan AYDEMİR

ONAY

...../...../201...

Prof. Dr. Burhanettin DÖNMEZ

Enstitü Müdürü

ONUR SÖZÜ

Prof. Dr. Mesut AYDIN' ın danışmanlığında yüksek lisans tezi olarak hazırladığım, **Sosyal Bilgiler Öğretmenleri Perspektifinde Küreselleşme (Malatya İli Örneği)** başlıklı bu çalışmanın bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın tarafımdan yazıldığını ve yararlandığım bütün yapıtların hem metin içinde hem de kaynakçada yöntemine uygun biçimde gösterilenlerden oluştuğunu belirtir, bunu onurumla doğrularım.

Fuat BALTACI

ÖNSÖZ

Bu araştırma, Sosyal Bilgiler öğretmenleri perspektifinde küreselleşme konusu bağlamında küreselleşme olgusu ile ilgili algıları incelemek amacı ile yapılmıştır.

Küreselleşme kavramı 19. yüzyılın sonlarında hız kazanarak ileri bir düzeye ulaşmış bazı dönemlerde hızı yavaşlansa da, özellikle 1980'li yıllardan sonra etkisini gittikçe artan bir eğilimle hissettirmiş ve toplumsal sistemin bütün alt sistemlerini derinden etkilemiş; ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel anlamda önemli değişimlerin meydana gelmesini neden olmuştur. Bugün teknolojik yeniliklerin hız ve büyüklüğü tarihin hiçbir döneminde rastlamadığımız ölçüdeki değişimler, küreselleşmeyi ve onun etkilerini önlenemez boyutlara getirmiştir. Küreselleşmenin bu etkileri akademisyen, ekonomist ve politikacıların dikkatini çekmiş ve bu alanda çalışmalar yapmayı zorunlu kılmıştır.

Küreselleşmeyi meydana getiren unsurlar, yaşamın her alanını etkisi altına almış ve özellikle eğitim boyutu küreselleşme sürecinden en çok etkilenen alanlardan biri olmuştur. Küreselleşme sürecinde etkilenen eğitim, beraberinde eğitim çalışanlarını, öğrenciyi, öğretim programlarını, eğitim yöneticilerini, eğitim araç-gereçleri gibi tüm faktörlerini de etkilemektedir.

Ülkemizde, küreselleşmenin eğitime etkileri üzerine son zamanlarda bazı çalışmalar yapılmış ancak Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin küreselleşme algısı üzerine akademik olarak yapılmış kayda değer çalışmalar pek bulunmamaktadır. Bu araştırma ile ülkemizde sadece Sosyal Bilgiler öğretmenliği alanında yapılacak çalışmalara katkı sağlamayacak aynı zamanda Sosyal Bilgiler öğretmenlerine, küreselleşme olgusuna bakışına ışık tutacağına inanıyorum.

Araştırma aşamasında bilgi ve tecrübelerini benden esirgemeyen Doç. Dr. Recep DÜNDAR, Yrd. Doç. Dr. Hasan AYDEMİR , Yrd. Doç. Dr. Erol KOÇOĞLU ve Arş. Grv. Emine Meliha KURTDAŞ hocalarıma teşekkürlerimi sunarım.

Lisans ve Yüksek Lisans eğitiminin yanı sıra tezin bütün aşamalarında bana yol gösteren, destek olan ve katkı sağlayan çok değerli danışman hocam Sayın Prof. Dr. Mesut AYDIN'a, ayrıca bana her zaman güvenen, özellikle zor zamanlarımda desteklerinden dolayı sevgili eşim Selma BALTACI' ya teşekkür eder ve sonsuz minnettarlığımı sunarım.

Fuat BALTACI

ÖZET

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLERİ PERSPEKTİFİNDE KÜRESELLEŞME (Malatya İli Örneği)

BALTACI, Fuat

Yüksek Lisans, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Mesut AYDIN

Ağustos-2016, XIII+89 Sayfa

Bu araştırma, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin küreselleşme olgusuna ilişkin algılarını belirlemek ve belirlenen algıların cinsiyet, mesleki kıdem ve yaş değişkenlerine göre anlamlı olup olmadığını ölçmek amaçlanmıştır. Araştırma tarama modelinde olup betimsel nitelik taşımaktadır. Araştırmanın evrenini 2015-2016 eğitim-öğretim yılında Malatya ilinde görev yapan Sosyal Bilgiler öğretmenleri oluştururken, araştırmanın örneklemini ise "Tabakalı-Tesadüfî Örnekleme" yöntemi ile belirlenmiş 225 sosyal bilgiler öğretmeni oluşturmaktadır. Bu çalışmada verilerin toplanması için üç bölümden oluşan bir veri seti kullanılmıştır. Birinci bölümünde araştırmacı tarafından hazırlanan "Yönerge", ikinci bölümde "Kişisel Bilgiler Formu" ve üçüncü bölümde ise araştırmacı tarafından hazırlanan "Küreselleşme Anketi" yer almaktadır.

Araştırmadan elde edilen verilerin değerlendirilmesinde SPSS 18,0 istatistik paket programı kullanılmıştır. Verilerin analizinde, f (frekans), % (yüzde), Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi, iki düzeyli değişkenlerde t-Testi, daha fazla düzeyli değişkenlerde ise Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Bulguların yorumlanmasında değerlerin 0,05 düzeyinde ($p < 0,05$) anlamlı olup olmadığına bakılmıştır. Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunun tespiti için LSD testi yapılmıştır. Araştırmada kullanılan ölçek Likert tipi olup, beşli derecelendirme şeklinde hazırlanmıştır.

Araştırmada; küreselleşme olgusu çerçevesinde geliştirilen anketin boyutları olan, sosyolojik-psikolojik boyut, kültürel değerler boyutu, eğitim-öğretim boyutu ile

ekonomik-teknolojik boyutunun yaş faktörüne göre anlamlı farklılık sadece sosyolojik - psikolojik boyutta çıkmıştır. Kıdem yılına göre yapılan incelemede ise yalnızca ekonomik-teknolojik boyutta anlamlı farklılık çıkmıştır. Cinsiyet faktörüne göre bakıldığı da ise ekonomik-teknolojik boyutunda anlamlı farklılık bulunmaktadır.

Araştırmaya küreselleşmenin boyutları arasında ilişki olup olmadığına bakıldığında yapılan Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizinde kültürel değer boyutu ile eğitim-öğretim boyutu arasında anlamlı ilişki bulunamamış, diğer boyutlar arasında anlamlı ilişki olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilimler, Sosyal Bilgiler, Eğitim, Küreselleşme

ABSTRACT

GLOBALIZATION IN THE PERSPECTIVE OF SOCIAL SCIENCES TEACHERS (The Sample of Malatya)

BALTACI, Fuat

Post Graduate, İnönü University, Educational Sciences Institute

Department of Social Sciences Teaching

Supervisor: Prof. Dr. Mesut AYDIN

August-2016, XIII+89 Pages

In this research, the aim is to investigate the perceptions of social sciences teachers on the globalization phenomenon; and to determine whether these perceptions vary at a significant level according to gender, professional seniority, and age variables. The research is designed in the scanning model, and has descriptive characteristics. The universe of the study consists of Social Sciences teachers working in the city of Malatya in 2015-2016 Academic year, and the sampling of the study consists of 225 Social Sciences teachers determined according to “Layered-Random Sampling Method”. A dataset consisting of 3 sections has been used in this study to collect the data. In the first section, there is the “Instructions” part prepared by the author of the research; in the second section there is the “Personal Information Form”; and in the third section, there is the “Globalization Survey”, which was prepared by the author of the research.

The SPSS 18,0 Statistical Package Program was used in assessing the data obtained in the study. F (frequency), % (percentage), and the Pearson Product-Moment Correlation Analysis were used in the analyses of the data; the *t*-test was used in dichotomous variables; and the One-Way Variance Analysis (ANOVA) was used for the variables with more levels. In assessing the findings, the 0,05 level ($p < 0,05$) was considered to be significant. The LSD test was conducted to determine between which groups the significant difference was. The scale used in the research was in the Likert type, and was prepared in five-point style.

The sociological-psychological dimension, cultural values dimension, education-training dimension and economic-technological dimension, which are the dimensions developed in the globalization phenomenon in the research, have been investigated in the scope of the research, and it has been determined that there is a significant difference with the age variable only in the sociological-psychological dimension. In the analysis conducted on seniority it has been determined that there is a significant difference in the economical-technological dimension. When the gender variable is considered, it has been determined that there is a significant difference in economic-technological dimension.

In the Pearson Product-Moment Correlation Analysis conducted to see whether there is a relation among the dimensions of globalization, it has been determined that there is no significant relation between education-training dimension and the cultural values dimension; and that there is a significant relation among the other dimensions.

Key Words: Social Science, Social Knowledge, Education, Globalization.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

KABUL ve ONAY SAYFASI

ONUR SÖZÜ.....	i
ÖNSÖZ.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ.....	x
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xiii

1.BÖLÜM

GİRİŞ

1.1.Problem Durumu.....	1
1.2. Problem Cümlesi.....	2
1.3.Alt Problemler.....	2
1.4.Araştırmanın Amacı.....	2
1.5.Araştırmanın Önemi.....	3
1.6. Varsayımlar.....	3
1.7. Sınırlılıklar	3
1.8. Tanımlar	4

2. BÖLÜM

KURAMSAL BİLGİLER ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Sosyal Bilimler..	5
2.2. Sosyal Bilgiler.	6
2.3. Sosyal Bilgiler Öğretimi.....	8
2.4. Sosyal Bilgiler Dersinin Amaçları.....	9
2.5. Türkiye’de Sosyal Bilgiler.....	14
2.6.Eğitim.....	16
2.7.Öğretmen (Eğitim Çalışanı).....	16
2.8. Küreselleşme.....	17
2.8.1. Küreselleşme Nedir?.....	17

	Sayfa No
2.8.2. Küreselleşmenin Tarihi ve Küreselleşmeyi Ortaya Çıkaran Nedenler.....	20
2.8.3. Küreselleşmenin Boyutları.....	24
2.8.3.1. Küreselleşmenin Ekonomik Boyutu.....	24
2.8.3.2. Küreselleşmenin Siyasal Boyutu.....	26
2.8.3.3. Küreselleşmenin Kültürel Boyutu.....	27
2.8.4. Küreselleşmeye Karşı Verilen Tepkiler.....	29
2.8.4.1. Küreselleşme Yanlıları (Radikal Savunucular).....	29
2.8.4.2. Küreselleşme Karşıtları (Kuşkucular).....	30
2.8.4.3. Dönüşümcüler.....	31
2.8.5. Küreselleşmenin Etkileri.....	33
2.8.5.1. Küreselleşmenin Olumlu Etkileri.....	33
2.8.5.2. Küreselleşmenin Olumsuz Etkileri.....	35
2.8.6. Küreselleşme ve Eğitim.....	39
2.9. İlgili Araştırmalar.....	42
3. BÖLÜM	
YÖNTEM	
3.1. Araştırmanın Modeli.....	45
3.2. Evren ve Örneklem.....	45
3.3. Veri Toplama Aracı.....	46
3.4. Verilerin Analizi.....	47
4. BÖLÜM	
BULGULAR ve YORUM	
4.1. Bağımsız Değişkenlere İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı.....	48
4.2. Araştırmaya Katılan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Ölçek Alt Boyutlarına İlişkin Bulgular.....	49
4.3. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Küreselleşme Olgusuna İlişkin Görüşlerinin Cinsiyet Bakımından Alt Boyutlarının İncelenmesi.....	61
4.4. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Küreselleşme Olgusuna İlişkin Görüşlerinin Yaş Bakımından Alt Boyutlarının İncelenmesi.....	64

4.5. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Küreselleşme Olgusuna İlişkin Görüşlerinin Kıdem Bakımından Alt Boyutlarının İncelenmesi.....	67
4.6. Küreselleşme Olgusunun Boyutları Aralarındaki İlişki Bakımından İncelenmesi..	71
5.BÖLÜM	
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	
5.1. Sonuç ve Tartışma.....	73
5.2. Öneriler.....	77
KAYNAKÇA.....	78
EKLER.....	87
Ek 1: Veri Toplama Aracı.....	87
Ek 2: Araştırma İzin Belgesi.....	89

TABLULAR LİSTESİ

Sayfa No

Tablo 1: Araştırmaya Katılan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı.....	48
Tablo 2: Araştırmaya Katılan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Yaşa Göre Dağılımı.....	48
Tablo 3: Araştırmaya Katılan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Mesleki Kıdeme Göre Dağılımı.....	49
Tablo 4: Küreselleşmenin Sosyolojik–Psikolojik Boyutuna İlişkin Frekans ve Yüzde Oranları.....	50
Tablo 5: Küreselleşmenin Kültürel Değerler Boyutuna İlişkin Frekans ve Yüzde Oranları.....	53
Tablo 6: Küreselleşmenin Eğitim- Öğretim Boyutuna İlişkin Frekans ve Yüzde Oranları.....	56
Tablo 7: Küreselleşmenin Ekonomik – Teknolojik Boyutuna İlişkin Frekans ve Yüzde Oranları.....	59
Tablo 8: Cinsiyet Değişkenine Göre Küreselleşmenin Sosyolojik-Psikolojik Boyutuna İlişkin t-Testi Sonuçları.....	61
Tablo 9: Cinsiyet Değişkenine Göre Küreselleşmenin Kültürel Değerler Boyutuna İlişkin t-Testi Sonuçları.....	62
Tablo 10: Cinsiyet Değişkenine Göre Küreselleşmenin Eğitim–Öğretim Boyutuna İlişkin t-Testi Sonuçları.....	63
Tablo 11: Cinsiyet Değişkenine Göre Küreselleşmenin Ekonomi-Teknoloji Boyutuna İlişkin t-Testi Sonuçları.....	63
Tablo 12: Yaş Değişkenine Göre Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşlerinin Küreselleşmenin Sosyolojik–Psikolojik Boyutuna İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları.....	64
Tablo 13: Yaş Değişkenine Göre Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşlerinin Küreselleşmenin Kültürel Değerler Boyutuna İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları.....	65
Tablo 14: Yaş Değişkenine Göre Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşlerinin Küreselleşmenin Eğitim–Öğretim Boyutuna İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları.....	66

Tablo 15: Yaş Değişkenine Göre Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşlerinin Küreselleşmenin Ekonomik-Teknolojik Boyutuna İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları.....	66
Tablo 16: Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşlerinin Küreselleşmenin Sosyolojik-Psikolojik Boyutuna İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları.....	67
Tablo 17: Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşlerinin Küreselleşmenin Kültürel Değerler Boyutuna İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları.....	68
Tablo 18: Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşlerinin Küreselleşmenin Eğitim-Öğretim Boyutuna İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları.....	69
Tablo19: Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşlerinin Küreselleşmenin Ekonomik-Teknolojik Boyutuna İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları.....	70
Tablo 20: Küreselleşmeye İlişkin Korelasyon Analizi Sonuçları.....	71

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa No

Şekil 1: Sosyal Bilimlerin Alanları.....6

KISALTMALAR LİSTESİ

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
APEC	: Asya kıtasında ise Asya-Pasifik Ekonomik İşbirliği
F	: Anova Testi Sonucu
f	: Frekans
IMF	: Uluslararası Para Fonu
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
N	: Katılımcı sayısı
NAFTA	: Kuzey Amerika Serbest Ticaret Anlaşması
NCSS	: Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi
p	: Anlamlılık Değeri
Sd	: Serbestlik derecesi
Ss	: Standart Sapma
STK	: Sivil Toplum Kuruluşları
t	: T Testi Sonucu
TDK	: Türk Dil Kurumu
TTK	: Talim Terbiye Kurulu
WTO	: Dünya Ticaret Örgütü
v.d	: Ve diğerleri
\bar{X}	: Ortalama

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Küreselleşme kavramı, günümüz dünyasının önemli olgularından biri olarak görülmektedir. İnsanların yeryüzünde olup bitenlerden daha fazla bilgi sahibi olmaları, birbirlerinin eylem ve deneyimlerinden etkilenmeleri, bunları paylaşımları ve yaymaları günümüz dünyasında hızlı bir şekilde devam etmektedir. Zira bu bir süreçtir ve devam eden sürecin daha iyi anlaşılması için her defasında yeniden ele alınması gerekir. Küreselleşme kavramı yeni bir kavram olmakla beraber, bugüne kadar hakkında çok şey yazılmasına karşın halen devam eden bir süreçtir. Bu sürecin yarattığı tecrübeler paylaşıldıkça, neden ve sonuçlarının daha iyi kavranmasına, ayrıca bundan sonra ortaya çıkabilecek muhtemel eğilimleri de doğru algılanmasına imkân sağlayacaktır (Pekiye, 2012:1).

Küreselleşme olarak tanımlanan olgu çok yönlü bir gelişmedir. Etkileri doğrudan ya da dolaylı olarak hayatın her alanında görülebilmektedir. Olayı bir bütün olarak görmeye çalıştığımızda karşımıza çıkan olgu, dünyanın küçülüp ilişkilerin yoğunlaşmasıdır. Küreselleşme ile ilgili birçok tanım yapılmış olup, bu tanımların en önemli kesişim noktasında dünyanın “küresel bir köye döndüğü” yani küçülmesidir. Zira bunun temelinde hız vardır. Nesnelere ve bilgilerin ulaştırılmasındaki hız; ulaşım, iletişim ve bilişim hızıdır. Dünyanın herhangi bir yerinde meydana gelen olaylardan anında haberdar olabiliriz. Buna örnek olarak Amerikan başkanlık seçimini anında evimizde seyredebiliriz. Evimizde internetin başında alışveriş yapabilir veya paramızı herhangi bir ülkenin bankasında borsaya yatırabiliriz (Kösoğlu, 2006:104).

Küreselleşmeyi meydana getiren dinamikler yaşamın her alanını etkisi altına almış ve özellikle eğitim boyutu küreselleşme sürecinden en çok etkilenen alanlardan biri olduğu kabul edilen bir görüştür. Eğitim boyutu; eğitim çalışanlarını, öğrenciyi, öğretim programlarını, eğitim yöneticilerini, eğitim araç-gereçleri gibi tüm faktörleriyle birlikte küreselleşme sürecinden payını aldığı görülmektedir.

Küreselleşme ve eğitim arasındaki ilişkiden bahsederken, eğitim ile bilgi ve iletişim teknolojileri arasındaki bağı iyi çözümlenmelidir. Sözlü eğitimden yazılı eğitime geçiş, eğitim sisteminde nasıl zorunlu bir değişime neden olmuş ise,

günümüzdeki teknolojik gelişmeler de yeni öğretim programlarını, pedagoji, okur-yazarlık tipleri ve hedefler bağlamında eğitimin yeniden ele alınmasını gerekli kılmıştır (Karaman, 2010:133).

Küreselleşme olgusu, olumlu ve olumsuz bir çok etkiyi bir arada tutmaktadır. Bireyler ve toplumlar, bir taraftan bu sürecin olumlu yönlerini pekiştirip yaygın hale getirirken, diğer taraftan olumsuz etkilerini en aza indirerek en yüksek faydayı sağlamaya çalışmalıdır. Burada toplumların düzenleyicisi olan eğitim kurumlarına büyük bir görev düşmektedir. Eğitim, halen devam etmekte olan bu sürece, insanları yeniden eğiterek, birey ve toplumları yeni koşullara uyumlu hale getirerek önemli katkılar sağlayabilir (Balay, 2004:66)

Küreselleşme, Sosyal Bilgiler öğretmenleri bağlamında incelenmeye değer bir konudur. Tezimizin problem durumu "Sosyal Bilgiler öğretmenleri perspektifinde küreselleşme" şeklinde ifade edebiliriz.

1.2. Problem Cümlesi

Bu araştırmanın, problem cümlesi "Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin küreselleşme olgusuna ilişkin algıları nasıldır?" olarak ifade edilmiştir. Bu probleme dayalı olarak aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1.3. Alt Problemler

Araştırmanın "Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin küreselleşme olgusuna ilişkin algıları nasıldır?" olarak ifade edilen problem cümlesine ilişkin olarak hazırlanan araştırmanın alt problemleri aşağıda şöyle sıralanmıştır:

1. Küreselleşme boyutları arasında cinsiyet bakımından anlamlı farklılık var mıdır?
2. Küreselleşme boyutları arasında yaş bakımından anlamlı farklılık var mıdır?
3. Küreselleşme boyutları arasında mesleki kıdem bakımından anlamlı farklılık var mıdır?
4. Küreselleşme olgusunun boyutları arasında ilişki var mıdır?

1.4. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı resmi ortaokullarda çalışan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin küreselleşme ve küreselleşme boyutları ile ilgili algılarının nasıl olduğu ve bu algıların cinsiyet, kıdem ve yaş bağımsız değişkenlerine bağlı olarak anlamlı

farklılık olup olmadığını ölçmektir. Bunun sonucunda Sosyal bilgiler öğretmenleri nezdinde tüm eğitim çalışanlarına çeşitli öneriler sunmaktır.

1.5. Araştırmanın Önemi

Küreselleşmenin hız kazanarak ileri bir seviyeye ulaşması, 19. yüzyılın sonlarında başlamış ve bazı olaylar belirli dönemlerde hızını yavaşlatsa da 20.yüzyılın sonlarına doğru tekrar büyük bir ivme kazanarak çok yüksek bir seviyeye ulaşmıştır. Bu süreçte küreselleşmenin özellikle ekonomi, siyaset ve iletişim boyutları üzerinde hem ulusal hem de uluslararası alanda birçok araştırma ve çalışmalar yapılmıştır. Ülkemizde, eğitim alanında küreselleşme algısı üzerine son yıllarda birtakım çalışmalar yapılmıştır. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin küreselleşme algısı üzerine kayda değer pek çalışma bulunmamaktadır. Bu çalışmayla ülkemizde Sosyal bilgiler öğretmenliği alanında yapılan ve yapılacak çalışmalara katkı sağlanmış olacak hem de alanında görev yapan Sosyal Bilgiler öğretmenlerimizin küreselleşme olgusuna bakışı konusunda somut veriler elde edilmiştir.

Bu araştırma ile elde edilen veriler hem Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin küreselleşme olgusuna bakışını hem de genel anlamda öğretmenlerin küreselleşme olgusuna bakışını yansıtacaktır.

1.6. Varsayımlar

- Katılımcıların veri toplama araçlarındaki sorulara doğru ve samimi bir şekilde cevap verdikleri varsayılmıştır.
- Veri toplama araçları ve veri analiz yöntemleri araştırma amacına uygun bilgileri toplayabilecek ve analiz yapılmasını sağlayabilecek yeterlikte olduğu varsayılmıştır.
- Araştırmada "Tabakalı-Tesadüfî Örnekleme" yöntemi ile belirlenen örneklem araştırmanın evrenini temsil ettiği varsayılmıştır.

1.7. Sınırlılıklar

- Araştırma 2015-2016 eğitim-öğretim yılı,
- Malatya ilindeki resmi ortaokulları ile,
- 225 Sosyal Bilgiler öğretmeni ile,
- Küreselleşme Anketi ile sınırlıdır.

1.8. Tanımlar

Sosyal Bilgiler: Bireyin toplumsal var oluşunu gerçekleştirebilmesine yardımcı olması amacıyla; tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal bilimleri ve vatandaşlık bilgisi temalarını yansıtan; öğrenme alanlarının bir ünite ya da tema altında birleştirilmesini içeren; bireyin sosyal ve fizikî çevresiyle etkileşiminin geçmiş, bugün ve gelecek bağlantısı içerisinde incelendiği; toplu öğretim anlayışından hareketle oluşturulmuş bir ilköğretim dersi (Karadeniz, 2012:8).

Sosyal Bilgiler Öğretmeni: Temel eğitim okullarının 5-8'inci sınıflarında bir (Sosyal Bilgiler) veya bir grup (Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi, Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük) dersi okutan öğretmendir (Akşit, 2011:6).

Küreselleşme: Türk Dil Kurumu Sözlüğünde, küreselleşme kelimesi küreselleşmek durumu, globalleşme , küreselleşmek ise dünyada yaşayan ulusları, ekonomi, siyaset ve iletişim bakımlarından birbirine yaklaşma ve bir bütün olmaya götürmek, globalleşmek olarak tanımlanmaktadır (TDK, 1998: 1440). Küreselleşme olgusu, her alanda mesafenin azalmış hale geldiği, siyasal, ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarda dünyada entegrasyonu olduğu ve ekonomiden siyasete, sosyal politikadan kültüre, dünyadaki her alanındaki değişimi ifade etmektedir. Artık, zaman ve mekan kavramları, eskisi kadar anlamlı olmadığı, sınırlar kaybolmaya başlamış ve devletlerin karşılıklı bağımlılığı artmıştır (Bozkurt, 2000; akt: Çalık ve Sezgin, 2005:56).

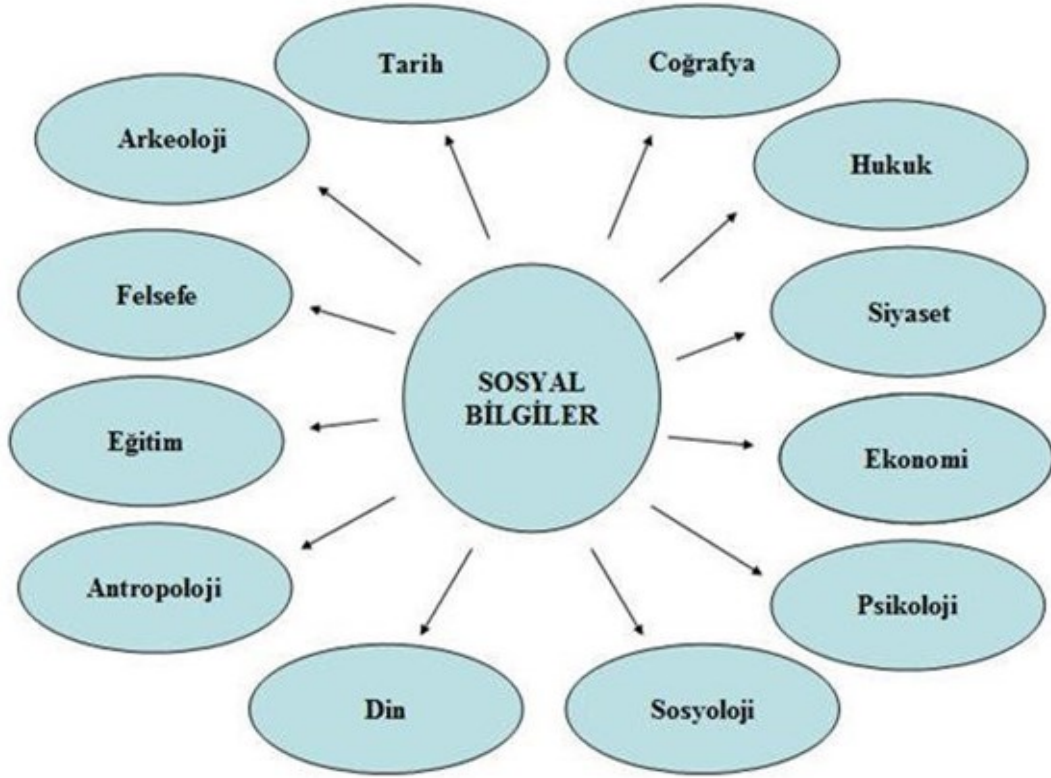
BÖLÜM II

KURAMSAL BİLGİLER ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Sosyal Bilimler

Sosyal Bilimler, insan ve yaşamına dair bilgiler ortaya çıkaran disiplinler bütünüdür(Sever, 2015:10). Sosyal Bilimler, insanlar arası etkileşimi inceleyen ve genel olarak, toplumda insanın varoluşunu gerçekleştirebilmesi yardımcı olması amacıyla birçok disiplini içerisinde barındırır. Tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, siyaset bilimi, psikoloji bu disiplinler arasında yer alır. Sosyal Bilimler, bir topluluğun üyesi olarak insanın faaliyetlerini ele alan fikrî veya kültürel ilimlerdir. Sosyal Bilimler, bilimsel bir anlayış ile toplumların incelendiği disiplinlerdir ve ilgilendiği esas konu, gruplar içinde oluşan insan etkinliğidir (Aydın, 2016:16).

Sosyal bilimler, insanın çevresiyle etkileşime girmesi sonucunda ürettiği ve kanıtlanmaya dayalı elde edilen dirik bilgiler bütünüdür. Bu bağlamda Sosyal bilimler, insanın, insanla ve çevresi ile etkileşimi sonucunda doğan bilgilerin insani ve toplumsal yönlerinin kanıtlama temel prensibi ile oluşturulan bilimler topluluğuna denilebilir. Öte yandan gerçek yaşamda toplumsal olgu ve olayları yalnızca bir disiplinle açıklamak ya da toplumsal problemlerin çözümünde sadece bir disiplinin ilke ve kavramlarından yararlanmak mümkün değildir. Gündelik hayatta ortaya çıkan birçok toplumsal olay ve sorunu anlayabilmek için sosyal bilimlerin tüm disiplinlerinden yararlanmak gerekir. Sosyal bilimler tek başına bilim dalı olmadığından genel bir sosyal bilim teorisi ve yöntemi kurulamamıştır. Bu yüzden sosyal bilimleri oluşturan her disiplin kendi teorisini ve yöntemini oluşturmuştur. Bu noktada Türkiye'deki en yaygın görüş; sosyoloji, tarih, coğrafya, psikoloji, siyaset bilimi, ekonomi, hukuk, antropoloji, eğitim, halk bilimi, iletişim, sanat tarihi ve arkeoloji disiplinlerinin sosyal bilimleri oluşturduğudur (Keçe ve Merey, 2011:112).

Şekil 1. Sosyal Bilimlerin Alanları (Sever, 2015:11)

2.2. Sosyal Bilgiler

Günümüzde bilimsel ve teknolojik alanda kaydedilen hızlı ilerlemeler bireyin geçmiş zamanlara göre daha karmaşık sorunlarla karşılaşmasına neden olmaktadır. Bu sorunların çözümü için birden çok disiplinin bulgularından yararlanılması ve disiplinler arası anlayışın benimsenmesi gerekmektedir. Sosyal Bilgiler dersi, öğrencilere insan ilişkileri ve vatandaşlık yeterlikleri kazandırmak için disiplinler arası yaklaşımdan yola çıkarak tarih, coğrafya, antropoloji, arkeoloji, ekonomi, hukuk, felsefe, siyaset bilimi, psikoloji ve sosyoloji gibi sosyal bilimlerden yararlanılarak meydana getirilmiştir. Sosyal bilgiler sadece öğrencilerin kişisel, ailevi, bölgesel, ulusal ve küresel konularla ilgili bilgi, beceri ve değer edinmeleri değil aynı zamanda gündelik hayatlarında daha doğru ve daha mantıklı kararlar almalarına katkı sağlar (MEB-TTK, 2015:1).

ABD'de ulusal toplum anlayışını oluşturmak üzere bir araya gelen Ulusal Eğitim Konseyi sosyal bilgiler dersini düzenlemiştir. Sosyal bilgiler kavramı, ilk kez 1916 yılında, ABD'de Milli Eğitim Derneği'nin Orta Dereceli Okulları Teşkilatlandırma Komisyonu Sosyal Bilgiler Komitesi tarafından kabul edilmiştir (Sever, 2015:2).

ABD’de 1930-1940’lı yıllarda yeniden kurmacılık eğitim felsefesi ve çocuk merkezli eğitim yaklaşımını benimseyen eğitimciler sosyal bilgilerin gelişmesi için büyük katkı sağladılar. Ancak 1960’lı yıllara kadar sosyal bilgiler dersi içinde tarih ve coğrafya disiplinlerin ağırlığı devam etmiştir. Türkiye’de ise sosyal bilgiler dersi disiplinler arası ve çok disiplinli bir program yaklaşımı ile ilk kez 1969’lı yıllarda benimsenmiştir (Yalçınkaya ve Uslu, 2015:29). Türkiye de sosyal bilgiler öğretiminin birden çok disiplini içermesine dönük çalışmaların daha geç başladığını görebilmekteyiz.

Sosyal bilgiler dersinin tanımını Öztürk (2009:3) şöyle yapmıştır. Sosyal bilgiler, hemen her bakımdan değişen ülke ve dünya koşullarında bilgiye dayalı karar alıp, karşılaştığı sorunları çözebilen aktif vatandaşlar yetiştirmek maksadıyla sosyal ve beşeri bilimlerden aldığı bilgi ve yöntemleri harmanlayarak kullanan bir öğretim programıdır.

Sosyal bilgiler, toplumsal gerçekleri kanıtlamayı temele alan bir bağ kurma süreci olarak tanımlanabilir. Toplumsal gerçek denildiğinde, toplumsal yaşamı düzenleyen her türlü etkinlik akla gelebilir. İnsanın yaşamında hayati öneme sahip olan, onun daha kolay, rahat, mutlu yaşamasını ve insanı kendi gizil güçleri doğrultusunda geliştirip gerçekleştirmesini sağlayan tüm toplumsal olgular ve ilişkiler bu kavramın kapsamı içine girebilir. Bir bakıma sosyal bilimler, felsefe ve diğer etkinliklerin keşiştiği bir alan olarak düşünülebilir (Ambarlı, 2010:5).

Sosyal bilgiler kavramı günümüzde tanım olarak hem disiplinler arası hem de sosyal bilimler yaklaşımında değişik şekillerde yer aldığı görülmektedir. Aktif vatandaşlık için disiplinler arası sosyal bilgiler anlayışını savunan Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi (NCSS) sosyal bilgiler kavramını; sosyal bilgiler, vatandaşlık yeterlikleri kazandırmak için sanat, edebiyat ve sosyal bilimlerin disiplinler arası bir yaklaşımla birleştirilmesinden oluşan bir çalışma alanı olarak belirtmiştir. Sosyal bilgiler okul programı içinde; antropoloji, arkeoloji, ekonomi, coğrafya, tarih, hukuk, felsefe, siyaset bilimleri, psikoloji, din, sosyoloji ve sanat, edebiyat, matematik ve doğa bilimlerinden uygun ve ilgili içeriklerden süzölen sistematik ve eşgüdümlü bir çalışma alanı sağlar. Sosyal bilgilerin temel amacı global bir dünyada birbirlerine bağlı, kültürel farklılıklara saygı duyan, demokratik bir toplumun vatandaşları olarak kamuya yarar sağlayan bilgiye dayalı mantıklı kararlar verebilme yeteneği geliştirmek için bireylere yardımcı olmak şeklinde tanımlanabilir (Doğanay, 2008:79).

Tüm bu tanımlardan sonra kapsamlı bir tanım yapmak gerekirse; sosyal bilgiler, sosyal ve insanla ilgili diğer bilimlerin içerik ve yöntemlerinden yararlanarak, insanın fiziksel ve sosyal çevresiyle etkileşimini zaman boyutu içinde disiplinler arası bir yaklaşımla ele alan ve küreselleşen dünyada yaşamla ilgili temel demokratik değerlerle donatılmış, düşünen, becerikli, demokratik vatandaşlar yetiştirmeyi amaçlayan bir çalışma alanı olarak tanımlanabilir (Akşit, 2007:11). Sosyal bilgiler insanların bir arada daha iyi şekilde yaşamalarını ve toplumsal sorunların çözümü noktasında bireylerin yetiştirilmesinde hayati bir rol oynadığını söyleyebiliriz.

2.4. Sosyal Bilgiler Öğretimi

Sosyal bilgiler eğitimin ne zaman ve nerede başladığı tam olarak bilinmemekle birlikte, insanoğlu var olduğu andan itibaren hem fen hem de sosyal bilimler eğitimi başladığını ifade etmek yanlış olmazsa gerek; çünkü insan, doğal ve toplumsal bir ortamda doğar, hayatını sürdürür ve ölür. Bu süreç içinde temel ihtiyaçlar olan yemek, içmek, giyinmek, barınmak, korunmak vb. etkinliklerle ilgili bilgi, beceri ve duygular kazandırılır. Eğer bu temel beceri ve değerler kazandırılmazsa, birey yaşamında büyük zorluklarla karşılaşır. İnsan yaşamak için hem doğanın hem de toplumun normlarını öğrenmek zorundadır. Durum böyle ele alınınca, “fen ve sosyal bilimler insanoğlunun yaşamı kadar eskidir“ savı ileri sürülebilir (Gevenç, 2014:17).

Sosyal bilgiler öğretimi ile ilgili Amerikan Ulusal Sosyal Bilgiler Konseyi (NCSS) çalışmalar yapmış ve etkili bir sosyal bilgiler öğretiminin nasıl olması gerektiği ile ilgili beş temel özellik oluşturmuş olup, bunlar sırasıyla aşağıda verilmiştir:

- Sosyal bilgilerde öğrenme ve öğretmenin etkili olabilmesi için gündelik hayatla ilişkili hale getirilmesi gereklidir. Bunun için öğrencilere, hem okulda, hem de okul dışında faydalı olacak bilgi, beceri ve değerler kazandırılmalıdır. Sosyal bilgiler öğretimi önemli görüşlerin derinlemesine öğretilmesi ve yaşama uygulanmasına odaklanmalıdır. Birçok konunun yüzeysel olarak ele alınması yerine, daha az sayıda konu derinlemesine ele alınmalıdır. Değerlendirme stratejileri, öğrencilerin öğrendikleri konularda geçen önemli düşüncelere odaklanacak biçimde yapılmalıdır. Öğretmen; öğretimin planlaması, uygulanması ve değerlendirmesi gibi aşamalarda sürekli yansıtıcı düşünmelidir.
- Sosyal bilgilerde öğrenme ve öğretme bütünleştirici olmalıdır. Bunun sağlanabilmesi için konular disiplinler arası yaklaşımla ele alınmalıdır.

Konularda yer ve zaman bütünlüğüne dikkat edilmeli, öğretilen bilgi, beceri ve tutumlar yaşama geçirilmelidir. Eğitim teknolojileri etkili olarak kullanılmalı ve işlenen konular birbiriyle tematik olmalıdır.

- Sosyal bilgilerde öğrenme ve öğretme sürecinde ulusal ve evrensel değerler temel alınmalıdır. Bunun için konuların etik boyutları ele alınmalı, öğrenciler sosyal politikalar alanında bilgilendirilmeli ve eleştirel düşünmeye teşvik edilmelidir, sınıfta demokratik bir ortam oluşturulup her öğrencinin fikirlerini ifade etmelerine imkan tanınmalıdır. Öğrenciler farklı görüşlere saygı duyma noktasında bilinçlendirilmelidir.
- Sosyal bilgilerde, öğrenme ve öğretme sürecinde zihinsel meydan okuma olduğunda daha etkilidir. Bunun sağlanabilmesi için hedeflenen davranışlar hem bireysel hem de grup üyesi olarak kazandırılmalıdır. Öğretmen araştırma konusunda model olmalı, uygun stratejileri kullanmalı, öğrencilerin görüşlerine saygı duyduğunu hissettirmeli ve onları bilimsel olarak sorun çözmeye özendirilmelidir.
- Sosyal bilgiler öğretiminde öğrenci aktif olmalıdır. Öğretim sırasında öğrenci ve öğretmen karar verme ve yansıtıcı düşünme sürecini işletmelidir. Öğrenci bilgiyi süreç içerisinde aktif olarak yapılandırır. Sosyal konuların daha iyi anlaşılabilmesi için karşılıklı tartışma ortamı oluşturulmalıdır. Öğretmen, alanla ilgili bilgi ve becerilerini kullanarak gerçek hayat uygulamalarına dönük özgün etkinlikler sunmalıdır (Yağcı, 2008:15).

2.5. Sosyal Bilgiler Dersinin Amaçları

Temel eğitimde sosyal bilgiler dersinin öğretimindeki en hayati amacı, öğrenciye toplumsal kişilik kazandırmaktır. Toplumsal kişiliğin en önemli özelliği iyi bir vatandaş olmaktır. Burada iyi bir vatandaş olmak, kişinin görev ve sorumluluklarını bilmesi, çevresine ve çevresindeki olaylara karşı duyarlı olmasıdır. Sosyal bilgiler dersi, bireyin gerek kendisine, gerekse ailesi ve çevresindeki diğer insanlara, kanunlara, devlete karşı görev ve sorumluluklarını bilmesi ve özellikle toplumsal çevresine daha iyi biçimde nasıl uyum yapılacağını öğretir (Koçoğlu, Avcı ve Kurttaş, 2015:187).

Sosyal bilgiler öğretiminin amaçlarını Öztürk (2009:8-9) bilgi, beceri, tutum veya değer ve sosyal katılım olmak üzere dört grupta toplamıştır.

Bilgiye ilişkin amaçları;

- Tarihi, etik, kültürel, coğrafi, ekonomik ve sosyo-politik alanlarda sorumluluklar kazandırma,
- Milli kimlik, anayasal miras, vatandaşlık hak ve sorumluluklar,
- Geçmişten günümüze, farklı dönem ve mekânlarda insanların istek ve ihtiyaçlarının nasıl karşılandığı ve nasıl bağımsız hale geldikleri,
- Yerel ve ulusal tarih, coğrafya ve yönetim sistemi,
- Bireylerin sosyal ve fiziki çevreleriyle ilişkileri, çevrelerini nasıl düzenledikleri, bunu yaparken uyarladıkları ve değiştirdikleri,
- Hükümet, eğitim, iletişim, ulaşım, üretim, aile yaşamı, din gibi sosyal kurumlar ve rolleri,
- Dünyadaki yerleşim bölgelerinin kültürleri, tarihi, coğrafyası, uygarlığa katkıları, ekonomik ve siyasal sistemleri, diğer bölgelerle ilişkileri,
- Ahlaki değerler, dini inançlar ve bunların insan yaşamı üzerindeki etkileri,
- İnsanların düşünce, duygu ve isteklerinin yansıması olarak sanat, edebiyat, mitoloji, değerler ve idealler.

Beceriye ilişkin amaçları;

- Çeşitli kaynaklarda bulunan bilgiyi bulma, toplama, yorumlama, değerlendirme, düzenleme ve raporlaştırma,
- Gözleme, dinleme, okuma, not tutma, taslak çıkarma, özetleme, iletişim kurma,
- Bilişim teknolojilerini, video ve diğer elektronik aletler, görsel işitsel araçları kullanma,
- Haritaları, küreleri, grafikleri, çizimleri, diyagramları, tabloları, zaman şeritlerini, karikatürleri, fotoğraf ve şekilleri yorumlama,
- Önyargıları, basmakalıp örnekleri, propagandaları, varsayımları ve düşünceleri ortaya çıkarma, inceleme, zanları ve değerleri tanımlama,
- Eleştirel ve yaratıcı düşünme, problem çözme, karar verme, üst düzey kavrama, analiz etme, sentez ve değerlendirme gibi süreçleri uygulama,
- Büyük ve küçük gruplarda birlikte çalışma,
- Diğer bireylere saygı gösterme, onların duygu ve ihtiyaçlarına karşı duyarlı olma,

- Grup planlaması, tartışma, değerlendirme, rol alma, problem çözme ve karar verme ile ilgilenme, lider ve takipçiler olarak roller alma, grup standartların ve kararlarının oluşumuna katılma, uygulamada görev alma.

Değerlere ilişkin amaçları;

- Diğer insanlara, grup ve kültürlere, etnik, ırki ve diğer farklılıklara karşı olumlu tutum sahibi olma,
- Adalet, eşitlik otorite, katılım, gerçeklik, vatanseverlik gibi birleştirici değerlere, özgürlük, farklılık, mahremiyet, hak edilen süreç, mal ve insan hakları gibi bireysel ve kamusal değerlere bağlı olma,
- Anayasal güvenceleri, demokratik değer ve davranışları, farklı grupların kültürümüze olan katkıları, toplumumuz ve öteki toplumlarda bulunan sosyal, ekonomik ve siyasal kurumların görevlerini takdir etme,
- Uzlaşmazlıkları çözerken ve adalet, eşitlik ve demokratik değerlerde yargıya varırken değer verme sürecini kullanma,
- İnsan ilişkilerinde sorumluluk, işbirliği, başkaları için endişelenme, açık fikirlilik ve yaratıcılığın kıymetini bilme.

Sosyal katılıma ilişkin amaçları;

- Farklı inanç ve kültürlere, ihtiyaçlara, duygulara, sorunlara, başkalarının hedeflerine, birey ve grupların sorumluluklarına, hak ve özgürlüklerin çiğnenmesine karşı hassas olma; basmakalıp düşünceleri, önyargıları ve bağnazlığı ortadan kaldırmanın gerekliliğine inanma,
- Grup çalışmaları planlamada, karar vermede, harekete geçmede, uyuşmazlıkları çözümede, tartışmalı konuları incelemeye, lider ve takipçi olarak hizmet vermede, ikna ve arabuluculuk yöntemlerini kullanmada oluşturmaya grup etkileşimi kuma,
- Gerekli eylemleri tanımlama, vatandaşlık sorumluluklarını yerine getirme, şartlar değişince birey olarak rolünü de değiştirme; adalet, eşitlik ve diğer demokratik değerlerin yayılması için başkalarını etkileme ve eylemlerinin sonuçlarını kabul etme bunların üstesinde gelme,
- Katılım niteliğini, insanın yaşam koşullarının gelişimine katkıyı, birey ve grup eylemlerine ait süreçleri değerlendirebilmek.

Sosyal bilgiler öğretiminin öğrencilere hem kendi özelliği hem de temel amacının öğrencilerin etkili vatandaş yetiştirilmesi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Devletine karşı görev ve sorumluluklarını bilen vatandaşları yetiştirmek için gerekli bilgi, beceri ve değerlerin önemli kısmı temel eğitimde, özellikle de Sosyal bilgiler dersinde kazandırılmaktadır. Sosyal Bilgiler programı öncelikle etkin ve üretken vatandaşlar yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Dolayısıyla etkili vatandaşlık ifadesi sosyal bilgilerin anahtar kelimesi şeklinde belirtilebilir (Sever, 2015:7).İlkokul 1, 2 ve 3. sınıflarda Hayat Bilgisi dersi olarak, 4 sınıf ve ortaokul 5, 6 ve 7. sınıflarda Sosyal Bilgiler, 8. sınıfta da Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi adı altında öğrencilere okutulmaktadır. İlköğretimde adı geçen bu derslerin de genel amacı etkin ve üretken vatandaşlar yetiştirmektir. İlköğretim programlarında yer alan Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler dersinin temel amacını genel olarak; bireyin yaşamında karşısına çıkacak olan çeşitli sorulara en uygun cevabı verebilmesi için bireyi hayata hazırlamayı, ona hayatın içinden olaylarla, bu olaylardan nasıl ders alması gerektiğini, sosyal bir birey ve vatandaş olarak görev ve sorumluluklarını öğretilmesi şeklinde ifade edebilir.

Türkiye’de çocukların demokratik bir Türk vatandaşı olarak haklarını ve sorumluluklarını bilmeleri, toplumsal problemlere karşı duyarlı olmasını, bireyin hayatta karşılaşılabilecekleri sorunlar karşısında daha iyi çözüm yolları bulabilmelerini, geçmişleri ile bugünlerini daha kolay anlamalarını ve geleceklerini planlamalarını vb. birçok donanım kazandırması açısından sosyal bilgiler dersinin çok önemli bir yere sahiptir (Özdemir, 2015:21).

Sosyal Bilgiler dersi ile öğrenciyi toplumsal hayata hazırlamayı amaçlanmaktadır. Sosyal Bilgiler dersinin en önemli amacı ise öğrenciyi toplumsal kişilik kazandırmaktır. Toplumsal kişiliğin en önemli özelliği iyi bir yurttaş olabilmektir. İyi bir yurttaş olmak, ödev ve sorumluluklarını bilmesi, çevresine ve çevresindeki olaylara karşı bilinçli olmasıdır. Sosyal Bilgiler dersi, çocuğun içinde bulunduğu toplumsal yaşamla yakından ilgilidir. Bu bağlamda, çocuk özellikle içinde bulunduğu toplumsal hayatı bu derste yakından tanıyacaktır. Sosyal Bilgiler dersi, ayrıca, demokrasi ya da Cumhuriyet ilkelerini benimsettiği, toplumsal yaşamın, dün, bugün ve yarını arasındaki ilişkiyi gösterdiği oranda amacına ulaşmış sayılır. Sosyal Bilgiler eğitimi ile çocuklar vatandaşlık eğitimini tam olarak alabilmektedirler. Özellikle ilköğretimde Sosyal Bilgiler dersinin verilmesi, öğrencinin her şeyden önce sosyalleşmesini, demokratik yaşamın temel ilkelerini, iyi yurttaş olmanın gereklerini öğrenmesini sağlar. Bu yüzden Sosyal Bilgiler dersi ilköğretimde ayrı bir öneme sahiptir (Yılmaz, 2011:6).

İlköğretim Sosyal Bilgiler dersi ile yurttaşlık görevleri ve sorumlulukları, toplumda insanların birbirleriyle ilişkileri, ekonomik yaşama, çevreyi, yurdu ve dünyayı tanıma yeteneklerini geliştirme amaçlanmaktadır (Elikesik, 2013:44).

2005 İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programına göre Sosyal Bilgiler Dersinin yararları;

- Özgür bir kişi olarak fiziksel, duygusal özelliklerinin; ilgi, istek ve yeteneklerinin farkına varır.
- Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak, ülkesini ve milletini seven, haklarını bilen ve kullanan, sorumluluklarını yerine getiren, ulusal bilince sahip bir vatandaş olarak yetişir.
- Atatürk İlke ve İnkılâplarının, Türkiye Cumhuriyetinin sosyal, kültürel ve iktisadi kalkınmasındaki yerini idrak eder; lâik, demokratik, ulusal ve çağdaş değerleri yaşatmaya istekli olur.
- Hukuk kurallarının tüm insanlar için bağlayıcı olduğunu, tüm kişi ve kuruluşların yasalar önünde eşit olduğunu gerekçeleriyle bilir.
- Türk kültürünü ve tarihini oluşturan temel unsurları ve süreçleri kavrayarak, millî bilincin oluşmasını sağlayan kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesi gerektiğini kabul eder.
- Yaşadığı fiziki çevrenin ve dünyanın coğrafi özelliklerini tanıyarak, insanlar ile doğal çevre arasındaki etkileşimi anlar.
- Bilgiyi uygun ve çeşitli şekillerde (harita, grafik, tablo, küre, diyagram, zaman şeridi vb.) kullanır, düzenler ve geliştirir.
- Ekonominin önemli kavramlarını anlayarak, kalkınmada ve uluslararası ekonomik ilişkilerde ulusal ekonominin yerini kavrar.
- Meslekleri tanır, çalışmanın toplumsal hayattaki önemine ve her mesleğin gerekli olduğuna inanır.
- Tarihin farklı dönem ve mekânlarda bulunan kanıtları sorgulayarak insanlar, nesnelere, olaylar ve olgular arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirler, değişim ve sürekliliği öğrenir.
- Bilim ve teknolojinin gelişim sürecini ve toplumsal yaşam üzerindeki etkilerini anlayarak bilgi ve iletişim teknolojilerini etkin kullanır.
- Bilimsel düşünmeyi temel alarak bilgiye nasıl ulaşacağını, bilgiyi kullanma ve üretmede bilimsel ahlâkı gözetir.

- Birey, toplum ve devlet arasındaki ilişkileri açıklarken, sosyal bilimlerin temel kavramlarından faydalanır.
- Katılımın önemine inanır, kişisel ve toplumsal sorunların çözümü için kendine ait görüşleri sunar.
- İnsan hakları, ulusal egemenlik, demokrasi, lâiklik, cumhuriyet kavramlarının tarihsel süreçleri ve günümüz Türkiye'si üzerindeki etkilerini kavrayarak demokratik kurallara göre yaşamını düzenler.
- Farklı dönem ve mekânlardaki toplumlararası siyasal, sosyal, kültürel ve ekonomik etkileşimi yorumlar.
- İnsanlığın bir parçası olduğu bilincini taşıyarak, ülkesini ve dünyayı ilgilendiren olaylara karşı duyarlılık gösterir (Sever, 2015:17).

2.3. Türkiye'de Sosyal Bilgiler

Sosyal bilgiler dersinin okullarda okutulmasının sebebi, devletin bireyi kendi düzenine uygun iyi bir vatandaş olarak yetiştirmesidir. Bundan dolayı sosyal bilgiler eğitimi, bireyin içinde yer aldığı yönetim sisteminin izlerinin taşıyabilir. Sosyal bilgiler dersinin en temel amaçları, bireyin içinde yaşadığı topluma uyum sağlamak ve bireyin toplumsallaşmasını sağlamak olduğu düşünüldüğünde, Türklerde İslamiyet öncesi de bireylerin toplumsallaşması ve topluma uyum sağlaması amacıyla toplumun töresinin etkili bir rol aldığı görülmektedir. Toplumsal kuralların öğretilmesinde törenin etkisi, Türklerin İslamiyet kabulü ile birlikte yerini din dayalı bir Sosyal bilgiler anlayışına bırakmıştır. Bu din merkezli sosyal bilgiler anlayışı Türklerde cumhuriyetin kurulmasına kadar devam etmiştir. Cumhuriyetin ilanı ile birlikte düzenli bir eğitim sistemi geliştirilmiş, laik bir anlayışa dayalı yeni bir Sosyal bilgiler eğitimi verilmeye başlanmıştır (Safran,2011:s.11-12).

Cumhuriyetin ilanından sonra, Türkiye Cumhuriyeti devletinin ideolojisini genç kuşaklara kavratmak, milli, manevi ve ahlaki değerlerle donatmak gerekiyordu. Bunu da ancak fikri ve vicdanı hür nesiller yetiştirmekle mümkün olacağından 1926 yılında yeni bir program hazırlandı. Hazırlanan programda tarih, coğrafya ve yurt bilgisi derslerine yer verilmiştir. Bu dersler 1926, 1930, 1932, 1936 ve 1948 yıllarında düzenlenen programlarda tek disiplinli öğretim anlayışına göre hazırlanıp okutulmuştur (Kılıçoğlu, 2015:9).

1952 yılında Öğretmen Okulları programına, daha önce farklı dersler olarak okutulan Tarih, Coğrafya ve Yurttaşlık Bilgisinin yerine, Sosyal Bilgiler adlı yeni bir dersin konulduğu görülür. Öte yandan, 1952 yılında toplanan Beşinci Milli Eğitim Şurasında, Sosyal Bilgiler dersinin ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında da okutulması kararlaştırılmış olmasına karşın, ancak 1962 yılında, sınırlı biçimde uygulamaya konulmuş bulunan ilkokul program taslağına bu dersin "Toplum ve Ülke İncelemeleri" ismiyle girdiği bilinmektedir. 1924 yılından başlayarak 1967 yılına dek değişik tarihlerdeki program düzenlemelerinde Tarih ve Coğrafya dersleri aynı adla fakat zaman zaman değişen haftalık sürelerle (ikişer, üçer ya da birer saat olarak) yer almıştır. Ayrıca, bu derslerle birlikte, aynı ders olmasına karşın zaman zaman değişen adlarla Malûmat-ı Vataniye, Vatani Malûmat, Yurt Bilgisi, Yurttaşlık Bilgisi ve Vatandaşlık Bilgileri dersleri haftada ikişer ya da birer saat olarak uzun yıllar okutulmuştur (Can, 1998:9).

1968-1969 öğretim yılında ise tarih, coğrafya ve yurttaşlık bilgisi dersleri sosyal bilgiler dersi adı altında okutulmaya başlanmıştır. Görüldüğü gibi okullarımızda okutulan sosyal bilgiler, çok eski olmayan bir derstir. 1968-1969 öğretim yılında bütün ilkokullara, 1970-1971 öğretim yılında da deneme niteliğinde ortaokullara resmen girmiştir. Bu ilk zamanlarda dersin niteliğinin tam olarak kavranamadığı durumlar olmuş ve değişik anlayışlar oluşmuştur. Sosyal bilgiler dersi okullarımızda okutulmaya başladığı zamanlarda dersin niteliği hakkında bazı yanlış anlayışlar ortaya çıkmıştır. Bunlar; Sosyal bilgiler, vatandaşlık bilgileridir. İnsan topluluklarının organizasyonuna ait bilgilerdir. Sosyal bilgiler, tarih, coğrafya ve vatandaşlık bilgilerinin oluşumuyla meydana getirilen bir derstir ki bu en yaygın olarak kabul edilen görüştür (<http://mustafayaman371903.blogspot.com.tr>).

Ülkemizde 1985 yılında ortaokullarda Sosyal Bilgiler dersi, Milli Tarih, Milli Coğrafya ve Vatandaşlık Bilgisi olarak üç ders olarak okutulmuş ancak, 1997-1998 eğitim-öğretim yılından itibaren 4,5,6,7. sınıflarda tekrar sosyal bilgiler dersi olarak okutuldu (Safran,2011:13).Türkiye'de sosyal bilgiler öğretimi geleneksel yaklaşım ve yöntemlerle yürütülüyordu. Fakat dünyadaki hızlı gelişmeler ülkemizde de 1998 yılından itibaren yoğun program geliştirme çalışmaları başlatmış ve bu çalışmalar 2005 yılında ürün vermiştir. MEB hazırlamış olduğu sosyal bilgiler programlarını pilot okullarda uygulayıp, 2005-2006 öğretim yılında tüm illerde uygulamaya koymuştur. Sosyal Bilgiler programlarında; tematik öğrenme, problem çözme ve işbirlikçi öğrenmeye vurgu yapan sosyal yapılandırmacılık temel alınmıştır (Öztürk, 2009:27).

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu ile İlköğretim birinci ve ikinci kademesindeki Sosyal Bilgiler dersinin amaçları incelendiğinde, değişen, toplum içinde insanın gelişimi ve yurttaşlık eğitimi gibi temel boyutları açılarak ele alındığı ve vurgulandığı görülmektedir. Sonuç olacak sosyal bilgiler dersi ülkemizde 1968 yılından itibaren programlarda yerini almış ve bu dersi okutmakla Milli Eğitim Bakanlığımız, vatanını ve milletini seven, haklarını bilen ve kullanan, sorumluluklarını yerine getiren, ulusal bilince sahip vatandaşlar yetiştirmeyi amaç edinmiştir diyebiliriz.

2.6. Eğitim

Latince “educare” sözcüğünden türetilmiş olan eğitim sözcüğü; yetiştirilmek, büyütmek, geliştirmek, İngilizce de “educate” teriminin karşılığı olarak ise terbiye etmek, yetiştirmek, okutmak anlamına gelir. En genel tanımı ile bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yolu ile değişiklik oluşturma süreci olarak tanımlayabileceğimiz eğitim kavramı ile kişinin doğumundan başlayarak yaşamı boyu devam eden süreci kapsadığının anlayabiliriz. Zira bireyin yaşamı boyunca edindiği tecrübelerin tamamı bu sürecin dâhilindedir (Sever, 2015:4).

Eğitim, kişinin yaşadığı toplumda yeteneğini, tutumlarını ve pozitif değerdeki diğer davranış biçimlerini geliştirdiği süreçler toplamıdır (Tezcan, 1985:4).Globalleşen dünyada bilginin sürekli ve sistematik gelişimi eğitim sürecini de olumlu etkilemektedir. Genel anlamda eğitim, toplumun yaratıcı gücünü ve verimini arttıran, kalkınma çabasını gerçekleştirmesi için gerekli nitelik ve nicelikteki personeli yetişmesini sağlayıcı ve toplumda kişilere yeteneklerine göre yetişme olanağı veren en etkili bir araçtır. Eğitime yapılan yatırım insana yapılan yatırım demektir (Gençer, 2006:3). "Küresel Çağ" diye nitelendirilen günümüz dünyasının eğitime verdiği önem giderek daha da artacağını söylemek yanlış bir düşünce olmayacaktır.

2.7. Öğretmen (Eğitim Çalışanı)

Öğretmen kısa ifadeyle mesleği bilgi öğretmek olan kimsedir. Bu çok genel tanımlama filozoflar ve peygamberleri de içine alan çok geniş bir öğretmenlik kavramı doğurur. Bu bakımdan bilginin hayati değeri, insanın öğrencilere tarih boyunca derin bir saygı beslemesine neden olmuştur (Kaya, Yıldız ve Yıldız, 2013:6).

Öğretmen, öğrenme-öğretme ortamının en önemli değişkenlerinden olup, onun sınıf içindeki davranışları başarı ve değişimi etkiler. Bundan dolayı öğretmenlik özel bilgi, beceri, ilgi isteyen önemli bir meslektir. Günümüzde öğretmenlik mesleğinin öne

çıkan fonksiyonları düşünülürse; öğretmenin öğretme, sınav yapma ve not takdiri gibi, klasik görevlerinin yanında, organizatör, kılavuz bir yönetici, izleyici ve değerlendirici olarak, bir öğretmenin düşünsel, stratejik ve kuramsal etkinlikleri üzerinde durulmaktadır (Baz, 2012:23).

2.8. Küreselleşme

2.8.1. Küreselleşme Nedir?

Küreselleşme olgusu 400 yıl öncesine dayansa da, küreselleşme kavramı olarak oldukça yeni sayılır. Küreselleşme kavramı ilk olarak 1960'larda ortaya çıkmış, 1980'lerden sonra ise sıkça kullanılmaya başlanmıştır. 1990'lara gelindiğinde de, bilim adamları için daha dikkat çekici bir kavram haline gelmiştir. Günümüzde ise küreselleşme ile ilgili çok geniş bir literatür oluşmuştur (Çelik, 20012:57).

Son dönemlerde ekonomik ve toplumsal yazınında hemen her konu, bir biçimde küreselleşme ile ilişkilendirilmiş, küreselleşme mevcut durumu açıklayan bir olgu eğilimleri yansıtan bir süreç ya da idealize bir hedef olarak sunulmuştur. Küreselleşme karmaşık bir süreç olan ve paradoksal öğeler de içermektedir. Sonuç olarak herkesin farklı anlam yüklediği bir kavram haline gelmiş, böylece küreselleşmeyi ekonomik ve toplumsal sorunların sebebi, sonucu ya da çözüm yolu olarak gören birçok yaklaşım geliştirilmiştir. Her kesim farklı yönlerden ele alarak kavramı tanımlamaya, sebep ve sonuçlarını açıklamaya çalışmıştır (Kaya, 2009:1).

Küreselleşme üzerinde uzlaşılan net bir tanımı bulunmamakla birlikte, ortak noktalar; üretim faktörlerinin, mal ve hizmetlerin artan alışkanlığı nedeniyle, ekonomilerin karşılıklı bağımlılığı giderek artması ve bu süreç içerisinde kültürlerin kalıplaşması gerçekleşse de genişçe bir uluslararası alanda benzer eğilimler içerisine girdiği görülmektedir. Küreselleşmeyi ulusal sınırların ortadan kalkması, para ve mal hareketleri ile ticaretin ve enformasyonun büyümesi sonucunda serbest piyasaların bu sınırları aşarak bütünleşmesi, kısaca dünyanın tek pazar haline geldiği şeklinde tanımlamak mümkündür.(Kılınç, 2009:9).

Yılmaz (2006:6) göre, küreselleşme henüz bitmemiş bir süreç olarak sanayinin iktisadi anlamda gelişmiş ülkelerden üçüncü dünya ülkelerine doğru kayması, dünya ürünlerinin ortaya çıkmasıdır. Örneğin, bir arabanın üretilmesinde yirmi sekiz ayrı ülke ürünü parçaların kullanılması, durumu özetler niteliktedir.

Küreselleşme sürecinin ortaya çıkmasında ve gelişmesinde, teknolojideki gelişmeler, bilgi ekonomisinin öne çıkması, dünyada yaşanan neo-liberal gelişmeler,

bilgi ekonomisinin öne çıkması, çok uluslu sermayenin küresel bir pazarda gelişmesi etkili olmuştur. Küreselleşme birkaç farklı anlamda kullanılmıştır. Dünyanın sıkıştırılması ve bilincin artması, çok uluslu sendikaların dünya ticaretinde artan bir odaklanmaya eğilim göstermelerine rağmen ulusal sınırları aşan her tür organizasyonun büyümesi, küresel dilin yaygınlaşması sonucu İngilizcenin hem yazışma hem de konuşma dili olması, ülkeler arasında mal, hizmet, uluslararası sermaye akımları ve teknolojik gelişimin hızlı bir şekilde artması ve serbest bırakılması ile bunların sonucunda ortaya çıkan ekonomik gelişledir. Küreselleşme olgusunun getirdiği yeni dünya düzeninde, ulusal ekonomiler dış ticarete dönük yeni bir yapılanma sürecine girmektedir. Bu yapılanma sürecinde amaç, gerekli teknolojik ve yapısal değişiklikleri yaparak serbest kalan dünya pazarlarında rekabet edebilme potansiyelini geliştirmektir (Gerşin, 2004:148).

Küreselleşme kavramı ilk kez İngiliz İktisatçı W.Foter'in 1833'de yazdığı dünya üzerindeki kaynakların dağılımı ve kullanımı hakkında yazmış olduğu bir makalede kullanılmış olup, daha sonra 4 Nisan 1959 tarihinde The Economist dergisinde de küreselleşme kavramı yer almıştır. Küreselleşmenin günümüzdeki öneminin kazanması ise Garrett Hardin'in 1968 yılında yazmış olduğu kaynakların paylaşımı ve kullanımı konulu çalışmasına dayanmaktadır (Kıvılcım, 2013:221).

Köseoğlu, (2006:103) küreselleşmeyi "Henüz, üzerinde ittifak edilen tam bir tanımı yapılamamış; olmak olan, ama nasıl geliştiği konusunda tartışmalar devam eden bir dünya halinin ismi küreselleşme. Bu ismin, yayılmayı ifade etmekle birlikte, bütünleşmeyi yeterince belirtmediğini söyleyerek, globalleşmeyi yeğleyenlerde var." şeklinde tanımlamaktadır.

Küreselleşmeyi devlet sınırlarının ortadan kalkması, para ve mal hareketleri ile ticaretin ve bilginin gelişmesi sonucunda serbest piyasaların, devlet sınırlarını aşarak bütünleşmesi olarak tanımlamak mümkündür. Küreselleşme kavramı önceleri sadece iktisadi bir bütünleşme anlamında kullanılırken 1990'lı yıllardan sonra kültürel, siyasi ve özellikle teknolojinin gelişmesi ile askeri alandaki iletişim ve sosyal medya boyutlarını da kapsayan evrensel anlam kazanmıştır. bütün bunlara bağlı olarak yapılan başka bir tanıma göre de küreselleşmeyle zaman ve mekân kavramları ortadan kalkmakta ve bunun bir sonucu olarak küreselleşme dünyanın küçük alan haline gelmesi olarak tanımlanabilmektedir (Turan, 2011:8).

Küreselleşme; kitle haberleşme araçlarındaki, ulaştırma ve bilgisayar teknolojilerindeki gelişmeler sonucunda dünyanın farklı bölgeleri arasındaki ilişkilerin

görülmemiş bir boyutta ve hızda artması; mesafelerin öneminin kaybolması; ekonomik, sosyal, kültürel, politik, hukuki, velhasıl her türlü gelişmenin dünyanın diğer bölgelerine yayılma eğilimi göstermesi; giderek dünyanın her tarafında insanların aynı toplumun üyeleri gibi ortak bir kaderi paylaştıkları hissine kapılmaları ve buna bağlı olarak coğrafi sınırların etkisini kaybetmeye başlaması olarak tanımlanabilmektedir (Ganiev, 2014:118).

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonu, küreselleşmeyi “sadece ekonomik olmayan sosyal, siyasal, çevresel, kültürel ve hukuksal boyutları da olan bir süreç” olarak tanımlamaktadır. Bu tanımda da anlaşılacağı üzere, küreselleşme pek çok kavramı içerisinde barındıran bir olgudur. Tek başına ne siyasi, ne ekonomik, ne üretim ve ne de sermaye hareketleri olarak değerlendirilebilir. Küreselleşme olgusu bütün bu boyutları içerisine alan ve hepsini kuşatan bir süreci içermektedir (Tağraf, 2002:36).

Üzerinde genel bir uzlaşmaya varılan küreselleşme tanımlarından birini Dünya Bankası (WB) tarafından "Son yıllarda dünya ekonomik aktivitesindeki hızlı yükselişin artan bir bölümünün, aynı ülkede değil, farklı ülkelerdeki kişi ve kurum arasında gerçekleştirilmek oluşu" şeklinde yapılmıştır. Mayıs 2000’de düzenlenen “Küreselleşme ve Yoksullaşma” konulu foruma katılanların çoğu bu tanıma desteklemiş; ayrıca değişim hızını önemini vurgulamışlardır. Böylece, dünya ticaret tarihindeki önceki küreselleşmeden farkına dikkati çekerken, baş döndürücü hızın yeni küreselleşen ülkeler açısından yaratacağı güçlüklerle de vurgulanmak istenmiştir. Taraflı olmakla birlikte, en geniş kapsamlı tanım Lexus ant the Olive Tree kitabının Palitzer ödüllü yazarı Thomas L Fridmanpatent’lidir. O, küreselleşmeyi; piyasalar, uyuş-devletler ve teknolojilerin, önceleri tanık olunmamış derecede ve birey, şirket ve ulus-devletlere, dünya çapında daha yakın, daha hızlı, daha derin ve eskisinden daha ucuz şekilde birbirine ulaşma olanağı verecek biçiminde açıklamıştır (Gökdere, 2001:72).

Küreselleşmenin bir çok tanımının yapılmış olduğunu görmekteyiz. Zira küreselleşme olgusu hayatın her alanında etkisini sürdürmektedir. Çok boyutlu olması, karmaşık ve hızlı bir değişimi içermesinin yanı sıra birçok olumlu ve olumsuz etkileri içerisinde barındıran bu süreci bir ya da bir kaç tanıma sığdırmak mantıklı bir görüş olmayacaktır.

2.8.2. Küreselleşmenin Tarihi ve Küreselleşmeyi Ortaya Çıkaran Nedenler

Küreselleşmenin ilk olarak ne zaman başladığı konusunda farklı görüşler bulunmaktadır. Bunun nedeni küreselleşme olgusunun sosyal, kültürel, siyasi, iktisadi ve yönetim gibi çok farklı alanlarda kullanılan çok taraflı bir yapıya sahip olması olarak görülebilir. Küreselleşmenin tanımında kullanılan unsurların ve küreselleşmeyi tanımlayanların kullandığı aletlerin, görüşlerinin ve kendilerini tarif ediş yöntemlerinin süreç içerisinde değişmesi, gelişmesi, farklılaşması, küreselleşme kavramının da yaşayan bir kavram olarak değerlendirilebilmesine olanak sağlar. Bu nedenle, zaman içerisinde dünya üzerinde yaşanan sosyal, siyasal, kültürel ve ekonomik alandaki hızlı değişiklikler hem küreselleşme olgusu etkileyebilmekte hem de tanımı farklılaşabilmektedir (Elçin, 2012:5).

Dünya sisteminin milattan önce birinci binyıldan beri mevcut olduğu söylenmektedir. Sosyal bilimciler milattan önce ilk binyıldan bu yana birkaç yüzyıllık uzun ekonomik ve hegemonik devrelere atıfta bulunmakta ve dünya sistemine benzer bir şeyin modern kapitalizmin ortaya çıkışından çok önce, medeniyetin Akdeniz'in doğusunda oluşmasından önce var olduğunu ileri sürmektedirler. Bilim insanları, eğer böyle olmasaydı, döngüsel hareketlerin zaman ve mekân unsurlarını aşarak günümüzdeki varlıklarını sürdürmelerinin mümkün olamayacağı tespitini yapmaktadırlar. Dünya sistemindeki iniş ve çıkışların nedenleri şüphesiz ticari ilişkilere ve askeri fetihlere bağlanmaktadır. Bunlar o zaman ki "uzun dalgaları" genişleterek dünya sistemine uyumu sağlamaktaydı. Doğrusu küresel bütünleşmenin bu biçimi çok etkili olmamaktaydı ve toplumsal üretimle, toplumsal yaşam biçimiyle ilgilenmeden esas itibarıyla mal dolaşımı alanında kalmakta olduğu ayrıca politik yüzeysellikte ısrar ettiği söylenmektedir. Bu dönemdeki küreselleşmede belirleyici olanın dünya sisteminin standardının değil de özellikle idari merkezlerdeki yaşam tarzının olduğu vurgulanmaktadır(Altvater ve Mahnkopf, 1996; akt: Kartal,2007: 259).

Küreselleşmeyi İstanbul'un fethi sonrasında başka yollardan Doğu'ya ulaşma çabasına giren Batılıların başlattığı coğrafi keşiflerle 15. yüzyıldan itibaren başlatılanlar bulunmaktadır (Çınar,2009:15).

19. yüzyılın sonlarından I. Dünya savaşına kadar geçen zamanda, küreselleşme, özellikle iktisat alanında, oldukça ileri bir seviyede olduğu görülmüştür. Bu zaman diliminde uluslararası ticaretin önünde, engel ve tarifeler yok denecek seviyelere düşmüş, küresel piyasaların birbirleri ile olan ilişkileri derinleşmiş, teknolojik gelişmeler ile birlikte ulaşım maliyetleri ve uluslararası alanda kişilerin serbest dolaşımı

önündeki kısıtlamalar minimum düzeye inmiştir (Bayar, 2008:26). Ayrıca bu dönemde uluslararası ticarete ortaya çıkan rekabetin yoğunlaşması beraberinde üretimde de uzmanlaşmayı doğurmuştur diyebiliriz. 1914-1945 yılları arası, I. Dünya Savaşı ile II. Dünya Savaşı'nın başlaması, küreselleşme sürecini oldukça yavaşlatmıştır. Yani savaşlar ve bunların sonucu doğan bunalımlar küreselleşmenin süreklilik sekteye uğratmıştır.

İkinci Dünya Savaşı sonrasında ülkelerin uluslararası sermaye dolaşımını katı bir denetime tabi tutmakta idi. Özel sermaye dolaşımının kısıtlı olduğu bir ortamda, uluslararası ticaret ve yatırımlara olanak sağlamak amacıyla IMF ve Dünya Bankası projeleri tasarlanmıştır. Daha sonra sermaye dolaşımı üzerindeki kısıtlamaların zamanla kaldırılmıştır. 1980'lerin başında, uluslararası sermaye hareketleri hızlanmış, buna bağlı olarak devletin ekonomideki ağırlığı azaltılması istenmiş, mal, hizmet ve sermayenin serbest dolaşımına ilişkin adımlar atılmaya başlanmıştır. Bu nedenle, dünyada başta ekonomik olmak üzere siyasi, sosyal ve kültürel alanda küreselleşme sürecine girilmiştir. Bu süreç 1990'lı yıllarla birlikte Sovyetler Birliği'nin dağılması sonucu daha da ileri bir düzeye ulaşmıştır. Bu süreç içerisinde başta Avrupa Birliği (AB) olmak üzere Kuzey Amerika Serbest Ticaret Anlaşması (NAFTA), Avrupa Serbest Ticaret Alanı (EFTA), Dünya Ticaret Örgütü (WTO), Asya Pasifik Ekonomik İşbirliği (APEC) gibi bölgesel ekonomik bütünleşmeler de gerçekleştirilmiştir (Bakan ve Koçağ, 2012: 284).

1980 ve sonrası küreselleşme oldukça farklı, karmaşık ve çok boyutlu bir dönemdir. Yaşanan hızlı gelişmeler teknolojiden iletişime, insan yaşamından çevreye kadar çok geniş bir yelpazededir. 1980 sonrası küreselleşme temel olarak şu gelişmelere sahne olmuş ve belirginleşmiştir: Sanayi alanında yoğunlaşan firmaların faaliyetleri, hızlı pazar değişiklikleri, ürün ve üretim teknolojisindeki baş döndürücü gelişmeler ve rekabetin kızışmasıdır. 1990 sonrası ise eski Doğu Blok'u ülkelerinin ekonomik ve siyasi çöküşüyle bu süreci zirveye taşımıştır. Planlı ekonominin hâkim olduğu bu ülkeler zamanla ekonomik ve siyasi açıdan Batı ülkelerine yaklaşılmaya başlamışlardır. Çoğu yazar özellikle 90'dan sonra dozu yükselen küreselleşme dalgasının dünyadaki iki kutuplu askerî dengenin ortadan kalkmış olmasından kaynaklanan ortamın olmasına dayandığını iddia etmektedir. Üçüncü küreselleşmenin aracı araştırmacıların ortak kaniya varabildiği, bilim ve teknolojideki gelişmelerdir. Bu dönemde küreselleşmenin temel dinamiklerinden biri iletişim, temel sembollerinden biri ise internet olmuştur. İletişim alanında bir devrim olan internet bugün dünyanın her yerinde yaygın ve ucuz

bir şekilde kullanılmaktadır. Küreselleşmeyle birlikte ulaşımda önemli gelişmeler sağlanmıştır. Ayrıca küreselleşme ile beraber iletişimde büyük buluşlar ortaya çıkmış ve bu buluşlar birbirini desteklemiştir (Kıvılcım, 2013:221).

Küreselleşme ile ilgili tanımlamalar yukarıda yapılırken küreselleşmenin sadece ekonomik sebepler ile açıklanamayacağı görülmüştür. Küreselleşme çok boyutlu bir olgu olup, küreselleşmeyi ortaya çıkaran birçok neden bulunmaktadır. Bu nedenlerin başında; ekonomik, siyasal, teknolojik, çevresel ve sosyokültürel gibi faktörlerin etkili olduğu görülmektedir.

Küreselleşmeyi ortaya çıkaran nedenlerin en önemlilerinden biri şüphesiz ekonomik faaliyetlerdir. Son yıllarda özellikle teknolojik alandaki ilerlemeler ekonomik alanda kendi iç piyasalarını doyuran gelişmiş ülkeler yeni pazar arayışına girmesi sonucunda çok uluslu şirketler ortaya çıktığı ve yeni pazar ortaya çıkmıştır. Teknolojik gelişmeler etkisiyle dünyada oluşan bu pazar, üretim, ticaret, sermaye ve işgücünün artışına da neden olmuştur (Kılınç, 2009:11). Dolayısıyla ekonomik küreselleşme ile dünyada ülkeler arasında ekonomik ilişkiler büyümüş, derinleşmiş ve ülkeleri birbirine yaklaştırdığını söyleyebiliriz.

Ekonomik küreselleşme, coğrafi keşiflerin ve teknolojik icatların sermayeyi küreselleştirmeye başladığı 19. yüzyılların başlarına dayanmaktadır. Artan teknolojik icatlarla beraber şirketler, üretimlerin daha ucuz olduğu ülkelere giderek yatırımlar yapmaya başlayarak ekonomik küreselleşmenin oluşmasına zemin oluşturmuştur. Ancak ekonomik küreselleşme, 1970’li yıllarda daha da hızlı bir şekilde oluşmaya başlamıştır. Özellikle 1970’li yıllardan sonra meydana gelen ve dünya ekonomisinde önemli paya sahip olan çok uluslu şirketlerin oluşması küreselleşme sürecini hızlandıran ve geliştiren unsurların başında gelmiştir. Daha sonra da 1990’lı yıllardan sonra ortaya çıkan “yenidünya düzeni” kavramı altında toplanan devletlerin tek kutuplu bir oluşum politikası izlemesiyle daha da önem kazanmıştır (Dalyanoğulları, 2007:4).

Ekonomik yönden bugün yeryüzündeki ülkelerin önemli bir kısmı birbiriyle bütünleşmeye başlamıştır. Örneğin Tayland’da başlayan bir kriz, bütün Asya’yı etkilediği gibi, bizi de etkileyebilmektedir. Ya da Rusya’da yaşanan bir krizin arkasından Türkiye’den bu ülkeye ihracat yapan birçok firma kapısına kilit vurmak zorunda kalabilmektedir. Bu da doğal olarak ülkeleri kendi politikaları kadar, başka ülkelerin izlediği ekonomik ve siyasal politikalar konusunda da duyarlı olmaya zorlamaktadır. Yani artık ülkelerin iç işlerinde yaşadığı sorunlar ile dış ilişkilerindeki sorunlar arasındaki sınır giderek silikleşmeye başlamıştır (Camadan, 2010:11).

Küreselleşme olgusu üzerinde siyasal politikaların etkisi büyüktür. Zira, toplumların sahip olduğu bugünkü toplumsal yapıların temel siyasal örgütlenme biçimi olan ulus-devlet, genel olarak kolektif bir kimlik duygusuna sahip, topluma yönelik, aynı fayda ve endişelerle birbirlerine bağlanmış. Küreselleşmede ulus-devlet, otoritesini kaybetmiş ve yetkisini uluslar üstü kuruluşlara devretmeye başlamıştır. Bu bağlamda siyasal küreselleşme, Siyasal sınırların bir devlete belirli bir toprak parçası üzerinde mutlak egemenlik sağlama gücünü yitirmesi; yönetim sistemlerinin karşılıklı etkileşiminin artması; demokrasi, sivil toplum örgütleri, insan hakları ve özgürlükler temelinde dış müdahalelerin ve etkileşimin yoğunluk kazanması; dil, din, etnik köken, bayrak vb. siyasal ve kültürel semboller düzeyinde tek tipçi bir yapıya dayanan ulus devletin işlevleri değişerek, uluslararası üst kuruluşların öne çıkması süreci olarak anlandırılmaktadır (Çelik, 2012:68).

Teknolojik alanında görülen büyük ilerlemeler küreselleşmeyi hızlandırdığı görülmektedir. Günümüzde hızla gelişen ve yaygınlaşan enformasyon teknolojileri, uluslararasıdaki değişim ve etkileşim sürecinde, küresel dönüşümü hızlandırmaktadır. Küreselleşme sürecinin en önemli dinamiklerinden biri genel olarak teknolojik alandaki gelişmeler, özel olarak da iletişim ve ulaşım teknolojisinin getirdiği yeni olanaklardır. İletişim ve ulaşım teknolojisinde yaşanan gelişmeler, sınırların ortadan kalması şeklinde ifade edilen küreselleşme sürecini kolaylaştıran ve hızlandıran en önemli faktörler arasındadırlar. Teknolojide alanında yaşanan ilerlemeler bilgi, sermaye ve işgücü gibi unsurların pazarlar arasında daha düşük maliyetle ve daha hızlı bir şekilde dolaşmasını sağlamaktadır. Özellikle elektronik alandaki bilimsel buluşlar dünya genelinde iletişim ve bilişim sektöründe büyük ölçekli gelişmelere neden olmuştur. Artık dünyanın her yeri birbirine yakın ve tanıdaktır. Son derece gelişmiş ve önemli ölçekte merkezileşmiş iletişim ağları her yere, her topluma ve her insana ulaşmakta, etkin ve merkezileşmiş iletişim ağları ile evrensel bir kültür ortaya çıkmıştır. Bu kültür özellikle tüketim ve eğlence normları açısından oldukça belirgindir. Aynı ürün aynı, kalitede farklı pazarlarda farklı müşterilere sunulur hale gelmektedir (Kutay, 2014:19).

Sosyal ve kültürel değerler, bir toplumu oluşturan bireyler üzerindeki en büyük etki kaynaklarıdır. Özellikle insanların yaşamında edindikleri bazı değer, inanç ve sosyal ilişkiler bütünü olan kültürel değerler, insanların toplumsal bir varlık haline gelmelerinde önemli etkidir. Teknoloji alanındaki değişimler ve ekonomik yeniden yapılanma süreci dünya uluslarının toplumsal hayatları üzerinde de önemli değişimlere neden olmuştur. Toplumsal ilişkileri düzenleyen değerler, yerleşim alanlarındaki

değişme, yeni yaşam deneyimleri, yeni teknolojik girdiler, toplumsal değişimi etkileyen faktörlerdir. Daha ayrıntılı olarak fiziki çevre, teknolojik gelişmeler, ekonomik üretimin yapısı, mesleki bilgi, dini inanç ve demografik hareketlilik, yazarlarca değişimin itici gücü olarak belirtilmektedir. Ancak dünya uluslarının bütünleşmesinden ne kadar bahsedilirse bahsedilsin, bölgesel ve yöresel farklılıkların her zaman mevcut olabileceği de bir gerçektir. Bu farklılıklar ise, ulusların kendi değerlerini korumalarına bir ölçüde yardımcı olabilmektedir (Turan, 2011:27).

Küreselleşmeye etki eden nedenlerden biri de çevresel faktörlerdir. Zira, içinde bulunduğumuz dönemin en önemli sorunlarının başında çevresel sorunlar gelmektedir. Çevre sorunlarının tek bir ülke ya da bölgeye ait olmaması ve sınır ötesi bir nitelik kazanması, dünyada var olan bütün milletleri birbirine bağımlı bir hale getirmektedir. Herhangi bir ülke sınırı içinde yaşanan çevresel bir sorun, diğer ülkeleri de etkilemekte, diğer ülkeler bu soruna kayıtsız kalamamaktadır. Sınır ötesi bir nitelik kazanan ve bir ülkenin tek başına çözüm üretebileceği bir sorundan çok daha fazlası olan çevresel sorunlar, küresel politikanın aktörleri olan ulus devletleri, uluslararası ve ulus-üstü örgütleri işbirliği içinde hareket etmeye zorlamaktadır. Kısaca, çevresel sorunlar küresel aktörleri ve toplumları birbirine daha da yaklaştırmaktadır. Dünyanın farklı bölgelerinde meydana gelen çevresel sorunlar, devletlerin ekonomik, politik ve sosyal yapılarına zarar vermektedir. Meydana gelen çevresel sorunlar, meydana geldiği devletin o sorun ile mücadele etmesi için gerekli kapasitesine de zarar vermektedir. Bu nedenle, dünya ülkeleri çevresel sorunların ortak bit tehdit olarak kabul edilmesi konusunda anlaşmaktadırlar. Çevresel sorunlar ile ve bu sorunların neden olduğu sonuçlar ile mücadele etmek bütün ülkelerin ortak amacıdır. (Kutay, 2014:17).

2.8.3. Küreselleşmenin Boyutları

Küreselleşme ile ilgili birçok çalışma yapılmış, birçok alanı etkilemesi nedeni ile küreselleşme konusunda boyutlandırmalar çok farklı ve çeşitlendirilmiş şekilde karşımıza çıkmaktadır. Ancak biz burada ekonomik, siyasal ve kültürel boyutu açıklayacağız.

2.8.3.1. Küreselleşmenin Ekonomik Boyutu

Küreselleşme, ekonomik, siyasal, kültürel ve sosyal içerikli birçok faktörün birbirleri ile etkileşim içindedir. Bu faktörlerin içerisinde özellikle gelişmekte olan ülkeler tarafından sürecin ekonomik boyutu ön plana çıkarma çalışmaları olmuştur.

Bundan dolayı küreselleşmede sürecin ekonomik boyutunun çok daha baskın olduğu düşüncesini öne çıkılmaktadır. Tabii ki küreselleşmenin ekonomik boyutunun öne çıkması tesadüfi değildir. 1980'lerden itibaren kâr yapmayı amaçlayan sermaye ve girişimci grubu, sadece üretim ve kârı değil, buna bağlı olarak pazar piyasasını da dünya ölçeğine çıkarmak, böylece dışı açılma ve liberalleşme hareketleri siyasi küreselleşmenin önüne geçmiştir (Aktel, 2001:196).

Ekonomik küreselleşme, bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmelerle beraber, ülkeler arasında mal, sermaye ve emek alışverişinin artması sonucu ülkeler arasındaki ekonomik ilişkilerin yoğunlaşması ve ülkelerin birbirlerine yakınlaşması demektir. Ticaretin çoğu bölgesel boyutta gerçekleşmekteyken, finans piyasalarında tam anlamıyla küresel ekonomi varlığını sürdürmektedir. Bu süreçte küresel firmalar önemli bir fonksiyonu üstlenmekte ve bu firmalar vasıtasıyla teknoloji, gelişmiş ülkelerden gelişmekte olan ülkelere doğru yayılmaktadır. Telekomünikasyon, bilgi ve ulaşım teknolojilerindeki hızlı gelişmeler, Dünya Ticaret Örgütü (WTO) ve Uluslararası Para Fonu (IMF) gibi uluslararası kuruluşların çabasıyla dünya ekonomisinde sağlanan liberalleşme hareketleri, ülkelerin hızlı ve sürdürülebilir ekonomik kalkınmayı gerçekleştirmede piyasa ekonomisinin önemini kavramaları gibi faktörler ekonomik küreselleşmenin oluşmasına ortam sağlamıştır. Bu süreçte yeni oluşmaya başlayan uluslararası işbölümü kapsamında çokuluslu şirketlerin doğması, sürecin gelişimini ve küresel alana yayılmasını sağlamıştır. Ekonomik anlamda küresel bağlılığın en önemli ayağı, artan ekonomik ilişkilerdir. Dünyanın giderek tek bir pazar haline geldiği ve işgücü ile sermayenin hızlı ve esnek bir biçimde dünya üzerinde hareket etmektedir (Çelik, 2012:68). Genel anlamda, küreselleşmenin ekonomik boyutunda devletlerin ekonomilerinin dünya ekonomisiyle bağlantı haline gelmesi, yani dünyanın ortak bir pazarda bir araya gelebilmesini şeklinde ifade edilebilir.

Ekonomik açıdan bugün dünyadaki ülkelerin büyük bir çoğunluğu birbirleriyle bütünleşmeye başlamıştır. Örneğin Tayland'da başlayan bir kriz, bütün Asya'yı , bizi de etkileyebilmektedir. Ya da Rusya'da yaşanan bir krizin arkasından Türkiye'den bu ülkeye ihracat yapan birçok firma kapısına kilit vurmak zorunda kalabilmektedir. Bu da doğal olarak ülkeleri kendi politikaları kadar, başka ülkelerin izlediği ekonomik ve siyasal politikalar konusunda da duyarlı olmaya zorlamaktadır. Yani artık ülkelerin iç işlerinde yaşadığı sorunlar ile dış ilişkilerindeki sorunlar arasındaki sınır giderek silikleşmeye başlamıştır (Yılmaz, 2006:14).

Ekonomik küreselleşme dünyaya hükmeden güçlerin aynı zamanda uluslar arası sermayenin egemenliğini de elinde tutmaları anlamına geliyor. Bu sebeple, her bir ülkenin diğer bir başka ülkedeki yatırımları ve bunların arkasındaki devasal şirketleri ifadesi demektir. Para bir ülkeden başka bir ülkeye gitmesiyle uluslar arası sermayeye dönüşmektedir. Artık sermayenin dini ve milliyeti ortadan kalkmıştır (Özkul,2008:134). Sermayenin uluslararası alanda serbest biçimde gezinimi ya da ekonomik faaliyetlerin diğer devlet ve uluslararası piyasalara girmesini, engelleyecek faktörlerin ortadan kaldırılması anlamına gelebilir.

Bir tanıma göre ekonomik küreselleşme; siyasi, sosyal ve teknik sebeplerle dünyada sermayenin, ticaretin, üretimin ve işgücünün uluslararası rekabete konu olma eğiliminin kuvvetlenmesini dolayısıyla faktör ve ürün piyasalarının bütünleşmesini ifade etmektedir (Yılmaz, 2006:14).

Ekonomik alanda da küreselleşme olgusunun bazı çelişkileri içerdiğini düşünmek yanlış olmayacaktır. Enfu (2012) bu çelişkileri; günümüzde kapitalizmindeki karmaşık ve birbirini etkileyen çelişkiler, küresel ekonomiyi dengesiz, uyumsuz, istikrarsız ve farklı riskler ve krizlerle karşı karşıya getirdi. Gelişmiş ülkelerin kendi aralarında ve gelişmiş ülkeler ile daha az gelişmiş ülkeler arasında birbirini takip eden çok sayıda ticaret ve döviz savaşları çıktı ve bu çelişmeler tüm dünyaya yayıldı. Dünyadaki güçlü pozisyonları ve ekonomik güçlerine güvenen gelişmiş kapitalist ülkeler, özellikle de ABD, gelişmekte olan ya da geri kalmış ülkelerde birçok müdahaleler yaptı, yaptırımlar uyguladı ve onlara karşı çeşitli tehditlere başvurdu, hatta askeri işgallere girişti. Şüphesiz, diğer ülkelerin bunlara direnmesi, dünya çapında çelişkileri, sürtüşmeleri ve mücadeleleri yoğunlaştırdı ve bu da uluslararası ekonomiyi olumsuz etkilediğini ifade etmiştir (<http://www.anafikir.gen.tr>).

2.8.3.2. Küreselleşmenin Siyasal Boyutu

Siyasal alanda küreselleşme, Amerika Birleşik Devletleri'nin karşısında duran Sovyetler Birliği'nin dağılması ile beraber dünyanın artık çift kutuplu olmamasından ortaya çıkmıştır. Böylece önceden iki güç arasında paylaşılan dünya hakimiyetliliği, yalnızca ABD'nin elinde kalmıştır. İşte ABD'li siyaset bilimciler tarafından bu dönemde küreselleşme olgusunu kullanılmaya başlamasıyla birlikte, dünyanın siyasal liderliği ve dünyanın jandarmalığı sadece ABD'ye kalmıştır. ABD yönetimi bunu hem bir görev, hem de bir yetki hem de bir hak olarak kabul etmişlerdir. Dünyada karşılarında başka bir güç olmadığına göre kendilerini, küreselleşen dünyanın hem

siyasal liderliğinin sahibi, hem de jandarması olarak görmeye başlamışlardır (Özkul, 2008:133).

Siyasal boyutta küreselleşme, aydınlar ve sivil toplum desteği milli devletlerin parçalanmasına hizmet eden bir süreçtir. Küreselleşmenin egemenleri, karşılarında büyük bir güç görmek istememektedir. Sivil toplumcularca din ve ideolojilerin parçalanmasına yönelik kitle ve kültürleri ayrıştırarak ulus devletleri çözüme politikası sürdürülmektedir. Küreselleşme, siyasal boyutta en büyük zararı ulus devletler üzerinde göstermektedir. Ulus devletler; kendi halkının menfaatlerini her şeyin üstünde tutan, temel hedefleri ulusun çağdaşlaşması, ülkenin sanayileşmesi ve gelişmesi, sosyal adaleti geliştirmek olan, ulusal varlığa ve benliğe sahip çıkan devlet şeklidir. Ulusal devletlerin güç kaybetmesi, kendi halkının, amacı kâr etmek olan şirketlerin ve piyasanın ellerine bırakılarak kendi kaderlerine terk edilmesi demektir (Çınar, 2009:16).

Giddens'a (2004:74) göre, ticari kuruluşlar, özellikle de ulus aşırı şirketler ellerinde çok büyük ekonomik güç buldukları için hem kendi ülkelerindeki hem de herhangi bir başka ülkedeki siyasaları etkileme gücüne sahiptirler. Günümüzde ulus aşırı şirketlerin en büyükleri bir kaç gelişmiş ülke dışında bütün uluslardan daha büyük bütçelere sahiptir. Ama bu kuruluşların güçlerinin devletlerin sahip olduğu güçle rekabete giremeyeceği gibi bazı önemli noktalar da vardır. Ekonomik olarak büyük güce sahip şirketlerin veya şahısların, küreselleşmenin etkisi ile siyasi olarak da dünya siyasetini yönlendirebileceği, dünya üzerinde söz sahibi olabileceği söylenebilir.

2.8.4.1. Küreselleşmenin Kültürel Boyutu

Sanayi inkılabı, Batı devletlere sağladığı teknolojik faydaları sayesinde ekonomik ve sosyal gelişmelerini tamamlayarak dünya ekonomisini ve siyasetini yönlendirmeye başlamışlardır. Bu ülkeler, başlangıçta endüstride kullanılan hammadde ihtiyaçlarını karşılama, ürettikleri mallardan iç piyasada artanların satışı için yeni pazar arama ve politik anlamda etki sahalarını genişletme adına sömürge faaliyetlerine girmişlerdir. Her alanda zayıf olan bazı ülkeleri çeşitli konularda kendilerine bağımlı kılabilmişlerdir. Avrupa devletleri, 19.yüzyılın başlarından itibaren misyonerleri kullanarak kendi yaşam stillerini ve kültürlerini sömürgeleştirilen ülkelerin halklarına kabul ettirme yoluna gitmeyi de izlemişlerdir. Misyonerler faaliyetleri neticesinde temsil ettikleri ülkeler adına buldukları toplumlarda kendi kültürlerini tanıtmak ve yaymak, dolayısıyla bu ülkelerde kendi dillerini konuşan, kendileri gibi düşünen

tarafıtarlar oluşturmuşlardır. Dolayısıyla, kültürel küreselleşme, sömürgecilikle hız kazanmış ve misyonerlik faaliyetleri ile insanlarla kurulan yakın ilişkilerle 19. yüzyılda kısmen bir ilerleme olmuş; fakat 20.yüzyılın ikinci yarısından itibaren hızını olağanüstü bir seviyeye ulaştırmıştır (Mahiroğulları, 2005:1277-1278).

Ayrıca son yıllarda iletişim teknolojisinde yaşanan hızlı gelişmeler, özellikle internet ve mobil telefonlarındaki gelişmeler kültürel alanda saflıktan söz etmeyi imknsız hale getirmektedir. şöyle ki insanların bir birleri ile yoğun iletişim ve etkileşimi sonucunda kültürler i içe geçmekte, baskın kültürler hâkim hale gelmektedir. Giderek artan tüketim kültürü anlayışı, yemekten giyinmeye kadar benzeşmeyi, tek tipleşmeyi, doğurmakta ve yerel kültürlerin varlığını olumsuz etkilemektedir (Aktel, 2001:200).

Kültürel küreselleşmenin etki ve sonuçları, bu sürece tabi kılınan yerel kültürün güncel küresel değerlere yakınlığına, esnekliğine ve direnç gücüne göre değişmektedir. Kendi kültürünü reddedip tamamen küresel kültüre bağlanmak yada kendi kültürü içine hapsolup dünyaya sırt dönmek aşırı tepkiler olarak görünürken, uluslar kendi kültürel değerlerini kaybetmeden dünya değerleriyle bütünleşmelerini sağlayacak sentezlere ihtiyaç duymaktadırlar. Küresel kültürün içinde özelliklerini kaybetmeden yaşayabilme şansına sahip olan kültürler için, küresel sistemin teknolojisini kullanarak uluslararası boyutta kendi bölgesel bilgi ve iletişim ağlarını kurabilme imkanı vardır. Ayrıca küreselleşme ve ulusal kültür arasındaki açık rekabet, bizzat ulusal kültürün gelişimi için de uygun bir ortam oluşturabilir (Köse, 2003:12).

Küreselleşmiş kültürün, melezleşmiş kültür olduğu fikri de yaygın bir kanı haline gelmiştir. Küreselleşme sürecinin getirdiği kültürler arası artarak yoğunlaşan trafiğin kültürle toplum arasındaki bağın çözülmesi ile beraber, yerinden çıkarılmış bu kültürel pratiklerin birbirine karışarak, yeni, karmaşık ve melez kültür biçimlerini meydana getirmektedir (Tomlinson, 2004:193).

Küreselleşmenin çok boyutlu olması gibi çelişkileri de çoktur. Bu çelişkiler kültürel alanda da görülmektedir. Küreselleşme ile yerel unsurlar evrenselleşirken, aynı zamanda evrensel değerlerde yerelleşmektedir. Küreselleşmenin getirdiği yerelleşme ile yerel dillerin korunması için çaba gösterilirken, öte yandan İngilizce' nin dünya dili yapılarak diğer dillerin bozulmasına hatta yok olmasına sebep olduğunu görmekteyiz.

Yine, Robertson'a göre (1992) küreselleşme, hem yerel farklılıkları asgari düzeye indirerek ortak bir kültür ortaya çıkarırken hem de küresel köyün içinde 'alt köy'lerin ortaya çıkmasına imkan sağlamaktadır. İnsanların ulusal ve yerel değerlerini

bir tarafa bırakmadıkları gibi köklerine daha sıkı sarılmalarına ve bölgesel blokların ortaya çıkmasına yol açarak adeta bir ‘küresel paradoks’ yaratmaktadır. Öte taraftan evrensel olan yerelleşirken, yerel olan değerler evrenselleşmektedir. Bu bağlamda küresel güçler arasında evrenselleşme noktasında ciddi güç mücadeleleri yaşandığı düşünülmektedir (Pekiyi, 2011:121).

Küreselleşmenin kültürel boyutu ile ilgili olarak en çok öne çıkan konu dünyada Amerikan kültürünün, küresel kültür olarak yaygınlık kazanması hadisesidir. Hayat tarzı açısından dünyada model bir kültür olma yolunda çok önemli mesafeler kat eden Amerikan yaşam biçiminin, demokrasi ile yönetilmeyen toplumlar da dâhil olmak üzere, yaygınlaşmasından kaynaklanan bir meseledir. Amerikan kolası, hamburgeri, eğlence biçimi, özellikle film ve plak gibi maddi kültür unsurlarının yoğun bir şekilde küresel ölçekli olarak kabul görmesi bu gerçeğin varlığını görmemizi zorunlu kılmaktadır (Talas ve Kaya, 2007:159).

Küreselleşmenin kültürel boyutu ile ilgili olarak hem olumlu görüşler hem de olumsuz görüşler mevcut görülmektedir. İdeolojik yaklaşımlardan ziyade nesnel bir bakışla kültürel küreselleşmeyi baktığımızda etkilerini daha kolay anlayabiliriz.

Küreselleşme olgusunu daha iyi anlamamız için küreselleşmeye karşı verilen tepkilere değinmenin yararlı olacağını düşünmekteyiz. Bunun için literatür taraması sonucu elde edilen bilgiler aşağıda detaylı olarak açıklanmıştır.

2.8.4. Küreselleşmeye Karşı Verilen Tepkiler

Küreselleşme kavramına yönelik düşünce ve yaklaşımları üzerinde birçok gruplamalar yapılmıştır. Ancak en genel gruplama üçlü gruplama olarak yapılmış, bunlar; Küreselleşme Yanlıları (Radikal Savunucular), Küreselleşme Karşıtları (Kuşkucular), Dönüşümsel Yaklaşımdır. Aşağıda bu üç yaklaşım açıklanacaktır.

2.8.4.1. Küreselleşme Yanlıları (Radikal Savunucular)

Küreselleşme yanlılarına göre küreselleşme kavramı, dünya tarihindeki geleneksel ulus devletlerin güçlerini yitirdiğini özellikle iktisadi alanda önemini kaybettiği yeni bir dönemi belirtmektedir. Bunlara göre, ekonomik küreselleşmenin neticesinde dünyada gelişen uluslararası üretim, ticaret ve finans ağları milli ekonomilerin yapısını olumsuz etkilediklerini inanırlar. Küreselleşme ile ekonomideki yeni gelişmeler sosyal örgütler meydana getirmiş ve bu sosyal örgütler milli

hükümetlerin yerini ele geçirildiğini kabul ederler (Held ve McGrew, 2008; akt: Kürkçü, 2013:5).

İnsanlık tarihinde ilk kez real anlamda bir küresel uygarlık kurulmakta olduğunu ifade eden radikallere göre, dünyada küresel bir ekonomi kurulmakta ve tek pazara doğru gidilmektedir. Artık politikalar küresel ekonomiyi etkileyebilecek güce sahip değillerdir ve piyasalar günümüzde artık devletlerden daha güçlü durumda oldukları vurgulamaktadır. Küreselleşme savunucuları, özellikle iletişim sektöründeki gelişmeler kültürler arasındaki mesafeleri ortadan kaldırarak ortak bir kültürün temellerini oluşturmaktadır. Küreselleşmenin uluslararası işbirliğini kolaylaştırdığını ve artırdığını savunan radikallere göre, küreselleşme kimsenin durduramayacağı ve geriye döndüremeyeceği bir süreçtir. Radikaller, ekonomik küreselleşmenin önemini vurgu yapmakta küresel ekonominin ve piyasaların her geçen giderek güçlendiğine dikkat çekmektedirler. Devletin eskisi gibi piyasalar üzerinde etkili olamadığı söyleyen radikaller bunu piyasaların küreselleşme ile daha kuvvetli hale gelmesine bağlamaktadırlar (Kutay, 2014:24).

2.8.4.2. Küreselleşme Karşıtları (Kuşkucular)

Küreselleşme kavramının kendisi şüpheli olarak gören gruptur. Küreselleşme karşıtları, küreselleşme kavramı içerisinde küresel olan nedir diye sorgulamaktadırlar. Küreselleşme karşıtlarına göre, eğer küresel evrensel bir dönüşüm olarak yorumlanamazsa, bu durumda küreselleşme kavramı özgünlük içermekten yoksun olduğu anlamına gelmektedir. Hiç bir coğrafya referans olmadan uluslararası küresel olandan hatta bölgeselleşme sürecini küreselleşme sürecinden ayırmak mümkün görülmemektedir. Diğer bir deyişle, küreselleşme literatürünün çoğu, küresel için mekânsal referansları belirtmekte başarısız olduğu için küreselleşme karşıtları, kavramın deneysel olarak işler duruma getirilemeyecek kadar geniş olduğunu ve bu nedenle, çağdaş dünyayı anlamak için eksik bir araç olduğunu ileri sürmektedirler (Kürkçü, 2013:6).

Kuşkucular, küreselleşme, ekonomik ya da teknolojik gelişmelerin sonucunda ortaya çıkan bir olgu süreci olmaktan çok, bir ideolojik tutum olduğunu iddia edilmektedir (Çelik, 2012:63).

Bir başka açıdan bakıldığında, küreselleşme, emperyalizmin aldığı yeni biçim veya kapitalist sermaye birikiminin bir aşaması olarak da tanımlanabilmektedir. Bu

bakış açısı, küreselleşmeyi yeni bir olgu olmaktan çok yeni bir kavram olarak ele almaktadır. “Örneğin Boratav, küreselleşmeyi, “bu yüzyılın başlarında terminolojiye girmiş olan emperyalizmin kendisi” olarak tanımlamaktadır. Boratav’a göre küreselleşme adı altında yeniden kavramsallaştırılması, emperyalizm olgusuna saygınlık kazandırma ve bu olgu karşısında çaresizlik ortamı oluşturma amacına yöneliktir.” (Akt. Kaya, 2009:8).

Kuşkucular, dünyanın her geçen gün küreselleşme ile ilgili fikirlerinin olumlulaştığı, toplumlar arasındaki fikir ayrılıkları tamamen ortadan kalktığını, kültürler arası zenginliğin giderek yok olduğunu savunarak insanların kimlik spazmı geçirdiğini, zevklerin, yaşam biçimlerinin, giyim tarzlarının, eğlenme usullerinin, hatta yemek kültürleri bile benzeştiğini ileri sürmektedirler. Şöyle ki; bütün dünyanın kot pantolon giymeye, kola içip hamburger yemeğe, Disneylandlarda eğlenip Hollywood renkli senaryolarla uyutulmaya başlandığı konusunda dikkat çeken bu grup, küreselleşme denen belanın, dünyanın nefesini, karın boşluğuna vurduğu yumrukla kestğini söylemektedir (Uçan, 2006: 6).

Küreselleşme karşıtları, bölgeselleşme hareketleri küreselleşme sonucu olmayıp, alternatifi olduğunu ileri sürmektedirler. İktisadi faaliyetlerinin de küreselleşmekten ziyade bölgeselleştiğinin altı çizilmektedir. Küreselleşme olgusunun abartıldığı, dünya siyasetine ise hâlâ devletlerin yön verdiğini ileri süren kuşkuculara göre küreselleşme olgusu, sosyal, iktisadi, kültürel değişimler getirmekle beraber, ulus devlet biçiminde örgütlenmiş uluslararası siyasi sistemin temel niteliklerini değiştirecek önemde değildir. Kuşkuculara göre, Batı kültürünün ve değerlerinin egemen hale gelişini simgeleyen küreselleşme olgusu emperyalizmin son aşaması olup ideolojik içerik yüklenmiştir. Kuşkucular, küreselleşme kavramı devletlerin zayıflamasından çıkarı bulunan kesimlerce yeni bir olguymuş gibi pazarlamaktadır. Kuşkucular, küreselleşme bütünleşmeyi sağlamadığı aksine yeni çatışmalara yol açtığını savunmaktadırlar. Kuşkucular, küreselleşme sürecinde artan eşitsizliklerin nedeniyle ekonomik, siyasi ve askeri alanlarda ortaya çıkabilecek risklere dikkat çekmiştir (Gebeşoğlu, 2014:17).

2.8.4.3. Dönüşümcüler

Küreselleşmeye olumlu yaklaşan görüşlerden biri de dönüşümcülerdir. Küreselleşmeyi, modernleşmenin bir sonucu olarak ortaya çıktığına yaklaşımına benimsemektedirler. Giddens’a göre, küreselleşmenin ön koşulu zamanın mekândan bağımsız kılınmasıdır. Bu sayede toplumsal ilişkiler mekâna bağımlı olmaktan

kurtulmuş uzaktaki yerlerle etkileşim içine girilmiştir. Modernizasyon hem toplumsal ilişkileri yaygınlaştırmakta, hem de toplumlar arasında küresel ilişki ağları kurulmakta olup yerel faaliyetler ile uzak mesafeler arası ilişkiler gelişmektedir. Yine, Fransız Sosyolog Michel Maffesoli, modernizmle birlikte zihni kodlaşmış bireylerin ortaya çıktığını savunmaktadır. Ona göre kişinin, evcilleştirilmesi geçici bir durumdur. Toplumsalın, toplumsal sözleşme fikrinin dayandığı profesyonel, ideolojik, kimliksel meskene bağlılık zamanını doldurmuştur. Yegane bireyin yerine çoğul kişi geçmektedir. Maffesoli'nin evcilleştirme kavramından yola çıkarak modernitenin her şeyi, sıraya, düzene koyarak değerlendirdiğini söyleyebiliriz. Kurulu düzen modernizmin asla vazgeçemeyeceği bir unsur ise küreselleşme, bireyin gerçekten özgürlüğüne katkı sağlaması konusunda tereddütleri içermektedir (Tekin, 2015:29).

Dönüşümcü fikri savunucuları arasında Rosenau, Gidens, Scholte ve Castel vardır. Toplumları ve dünya düzenini şekillendirecek sosyal, politik ve ekonomik değişimlerin merkezinde küreselleşmenin itici güç olarak var olduğunu ifade ederler. Dönüşümcülere göre, küreselleşme aslında çelişkilerle dolu tarihsel sürecinden dolayı bu değişim yönündeki silkelenenin doğrultusu tahmin edilemez, dolayısıyla belirsizdir. Aşırı savunucular ve küreselleşme karşıtları ile kıyaslandığında dönüşümcü yaklaşım geleceğe ilişkin herhangi bir iddia sunarak küreselleşmenin yörünge haritasını çizmezler. Küreselleşmeye küresel uygarlık veya küresel piyasa anlamında bakmazlar. Dönüşümcüler büyük ölçüde konjonktürel faktörlerce şekillenen küreselleşmenin çelişkileri de kendi içinde barındıran uzun dönemli bir tarihsel süreç olduğunu belirtir. Dönüşümcü görüş, aşırı savunucuların tersine dünyayı tek bir toplum olarak görmezler. Bazı devletlerin, toplumların benzerliklerinin gittikçe daha fazla benzer hale geldiğini, ancak bazılarının ise yeni bir küresel seviyede yer alarak gittikçe marjinal hale geldiklerini ifade ederler (Cebeci, 2011:372).

Ulus-devletler ve buna bağlı olarak ulusal siyasi liderler hala güçlü müdürler, yoksa dünyayı şekillendiren güçler karşısında büyük ölçüde eli kolu bağlanmış bir konuma mı gelmişlerdir? Ulus-devletler gerçekte hala güçlüdürler ve siyasal liderlerin de dünyada oynayacak büyük bir rolleri vardır. Ama aynı zamanda, ulus-devletin gözlerimizin önünde yeniden şekillenme sürecini de kimse yadsıyamaz". Aslında bu üç görüş arasındaki temel farklılıklar, olgulardan ziyade, temsil ettikleri dünya görüşlerinden kaynaklanmaktadır. Daha küreselleşme tartışmalarının öncesinde, temelde evrenselci bir tutum içerisinde kendilerini ifade eden liberaller ve bazı

Marksistler, küreselleşme sürecini, mevcut yaklaşımların bir sonucu olarak değerlendirmişlerdir (Kürkçü, 2009:9).

2.8.5. Küreselleşmenin Etkileri

Küreselleşme ile ilgili olumlu ve olumsuz ifadeler, söz konusu sürecin yarattığı olumlu ve olumsuz etkiler bağlamında daha yakından ele alınabilir. Zira her değişim ve dönüşümün olumlu etkileri olduğu gibi olumsuz etkileri de vardır.

2.8.5.1. Küreselleşmenin Olumlu Etkileri

Küreselleşmenin olumlu etkileri; ortak insanlık değerleri, küresel ticaret, bireyci ve serbest ekonomi, küresel iletişim ve ulaşım, güçlü sivil toplum örgütlülüğü ve küresel mobilitenin artışı gibi etkileri söyleyebilir.

İnsanlığa yepyeni ufuklar açan, sermayenin karşısında insanın yaratıcı gücünü öne çıkartan, eğitim ağlarının hızla yaygınlaşmasına olanak veren ve her şeyi küresel ölçekte paylaşma fırsatını yaratan yeni teknolojiler geliştirilmiştir. Bu da tarihte belki de ilk kez cahilliği, açlığı, yoksulluğu, sosyal dezavantajları ortadan kaldırma imkanları sunma durumundadır (Yürekli, 2004:28). Yine, küreselleşmenin neticesinde insan hakları alanda yeni ortak değerlerin oluştuğu, insan haklarına saygı, demokrasi, adalet ve eşitlik gibi kavramların devletlerin iç problemleri olmaktan çıkarılıp, tüm dünya düzeyinde, küresel toplumun meselesi ve küresel olgunun temel kaideleri haline geldiğini görmekteyiz.

Küreselleşme beraberinde ülkeler arasındaki sınırları kaldırması neticesinde, piyasa ekonomisinin gelişmesi, serbest ticaretin yayılması, sermayenin serbestçe hareket etmesi dünya ticaret hacmini genişletmiştir. Dolayısıyla ülkeler arasında meydana gelen bu ticari ilişkiler sayesinde ticaret ve ticaretten elde edilen kazanç artmaktadır. Ülkeler arasındaki ticaret, kaynak kullanımını arttırmakta ve istihdam konularında bir işbirliği ortaya çıkmaktadır (Aktel, 2001:197).

Dünya bir yandan küreselleşmenin olumlu ve olumsuz yanlarını yaşamak zorunda kalırken, diğer yandan da toplumsal alanda kökleri 15. yüzyılın sonlarına kadar dayanan bireyselleşme gerçeğiyle de karşı karşıya kalmıştır. Oluşturulan rekabet ortamında, yaşamın bütün alanlarında, bireysellik kavramı karşımıza çıkmaya başlamıştır. Özellikle bilgi toplumunda internet, mobil telefon gibi araçlarla iletişimin ekonomik ve sosyal ilişkilerdeki kritik rolü ve küresel düzlemde serbestleşme eğilimleri, bireyin önemini giderek arttırmaktadır (<http://www.sertacogut.com>).

Özellikle son yıllarda gelişen teknoloji ve iletişim sektörü ile insanlar arasında diyalogları azalmakta, toplumsal değerlerden uzaklaşıp internete bağımlı, telefona bağımlı bir nesil gelişmekte olup, buda insanların kendi içlerine dönük bireyselleşmesine neden olmuştur.

Devletin sosyal ve ekonomik alanlarındaki işlevi küreselleşme ile birlikte azaltılmakta, özellikle iş hayatında insanların milliyetlerine, inançlarına veya siyasi düşüncelerine bakılmaksızın konuyla ilgili yeteneği ve bilgisinin olup olmamasına, işi için gerekli çabayı gösterip gösteremeyeceğine ve karakterinin iyi olup olmamasına göre değerlendirdiği gibi bireyciliğin ve demokrasi temelli bir fırsat eşitliği anlayışıyla değerlendirilmesi sağlanmaktadır (Yalvaç, 2014:17).

Küreselleşmenin hız kazanması sürecinde iletişim ve bilgisayar teknolojileri ekonomik, siyasi ve kültürel alanların dönüşmesinde önemli işlevler üstlendi. İnternetin yeni bir kültürel mekân, gerçeklik, özgürlük alanı ve ekonomik bir pazar olarak ortaya çıkması, küresel değerlerin, kültürel formların, kimliklerin, alışkanlıkların hızlı bir şekilde dolaşıma sokulmasını sağladı. Bir bakıma internet küresel sistemin kültürel mecrası halini aldı. İnternet sınırsız, korunaklı, özgürlük alanı, hiyerarşinin olmadığı ve yenilikçi olarak nitelenen yapısıyla gençler için bir çekim merkezi oldu. Gençler, yenilik arayışları, özgürlük istekleri, gizleyebildikleri kimlikleriyle kendilerini ifade ettikleri ve toplumsal baskılardan uzak herhangi bir sorumluluk taşımak zorunda olmadıkları kimlikleriyle yeni aidiyet alanlarını internet üzerinde gerçekleştirme imkânı buldular. Ancak, internetin sunmuş olduğu kültürel formlar ve kimliklerin gençleri özgürleştirme potansiyelini taşımaktan, ziyade başlatmış ve gittikçe homojenleşen bir kültüre eklemlediğini söyleyebiliriz (Güzel, 2006:4).

İletişim ve ulaşım teknolojilerindeki gelişmeler (internet, televizyon, cep telefonu, jet uçakları, gemiler, motorlu taşıtlar vb.) dünyayı küçülterek, insanlar arasında iletişimi ve bütünleşmeyi sağlamıştır. Artık günümüzde insanlar, dünyadaki her türlü gelişmeyi internette bir tıklamayla takip edebilmekte; interneti kullanarak uzak mesafedeki diğer insanlarla iletişim kurabilmektedir. Örneğin, bir Pakistanlı, bir Japon, bir İtalyan ve bir Türk internet üzerinden kurulan bir masada briç oynayabilmekte; başka bir sitede bir Arjantinli ile bir Rus satranç oynayabilmektedir. Küreselleşmenin bu veya buna benzer getirilerinin insanın sosyal hayatını zenginleştirdiği iddia edilebilir. Aynı zamanda benzer ulaşım ve iletişim kolaylıklarının, ürününe veya emeğine pazar arayan girişimci ve iş adamlarına sorunlarının çözümünde önemli rol oynadığı da görülmektedir (Yalvaç, 2014:18).

Küreselleşme ile birlikte kamu kuruluşların yanında kar amacı güden özel sektörün de toplumsal ihtiyaçları karşılamada etkisiz kalması sivil toplum ve sivil toplum kuruluşları gerçeğinin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Gönüllülük, bağımsızlık, kar amacı gütmemek ve bir ideale sahip olmak gibi unsurlar çerçevesinde temele oturtulan sivil toplum kuruluşları, günümüzde küresel yoksullukla mücadele etmede, küresel çatışmalarda arabuluculuğa ve perde arkası diplomasiye yürütmek, yeni küresel ilkelerin yaygınlaştırılmasından, demokrasi ve insan hakları savunuculuğu üstlenmişlerdir. Yine, dünya üzerinde etkisi azalan ‘sosyal devletin’ kavramının boşluklarını doldurmaktan ve kriz yönetimine kadar çok değişik alanlarda TSK' lar önemli görevler üstlenmişlerdir. TSK' ların bu kadar önemli işlev görmeleri , ‘küresel sivil toplum’ tartışmaları ve yeni dünya düzeninin STK ağırlıklı olması görüşünü ortaya çıkarmıştır (Göymen, 2004). Sivil toplum kuruluşları, toplumsal meselelerde hemen hemen her alanda sorunların çözümünde en önemli aktörlerden biri haline geldiğini ve küreselleşme olgusu içinde önemli bir unsur olarak kalacağını belirtebiliriz.

ABD’de, Avrupa’da, Japonya’da çok sayıda dernek, vakıf, birlik, meslek kuruluşu, kooperatif, sendika, belirli bir düzeye getirdikleri fonlarıyla toplumsal sorunların çözümünde, ülke yönetiminde, ekonomisinde önemli rol oynamaktadırlar. Her ne kadar yukarıdaki ülkelerdeki kadar olmasa da ülkemizde de paralel gelişmeler yaşanmakta; eğitim, sağlık, ekonomi, yönetim gibi konularda çok sayıda STK, ülkemizin makro kronik sorunlarına ya da çeşitli toplulukların yaşadığı sorunlara çözüm üretme çabası içerisinde dirler (Şahin ve Öztürk, 2008:25).

Küreselleşme ile birlikte işgücü mobilitesi artmakta, üretim ve tüketimde rekabet yaşanmaktadır. Dünyanın bir ucundaki bir insan dünyanın diğer ucundaki bir ürün veya bir hizmetten faydalanabilmektedir. Bunların sonucundaysa mesafeler ve zaman farkı önemini yitirmektedir. Zaman ve mekan farkının ortadan kalkmasına en tipik örnek, ABD’deki Empire State Binası’nın güvenliğinin Hindistan’daki bir güvenlik şirketi tarafından sağlanması ve bu durumda ABD ile Hindistan arasındaki gece gündüz farkı ve aralarındaki binlerce km’lik fark önemini yitirmiştir (Yalvaç, 2014:19).

2.8.5.2. Küreselleşmenin Olumsuz Etkileri

Küreselleşmenin birçok olumsuz etkileri bulunmaktadır. Bunların başlıcaları; artan terör ve savaş, yoksulluk ve sosyal adaletsizlik, küresel tekelleşme, çevre kirliliği, artan işsizlik ve reel ücretlerin düşüşü, küresel bilgi kirliliği gibi olumsuzlukları belirtebiliriz.

Devletlerin güvenlik fonksiyonlarının zayıfladığını iddia eden küreselleşmeci yaklaşımların gerekçesi küresel terörizm olmuştur. Küreselleşmeci yaklaşımlara göre, teknolojik alanlarındaki hızlı gelişim ve bunların terör örgütleri tarafından çok kolay ulaşılabilir olması ve rahat kullanılıyor olması terör örgütlerine hem yerel mücadele anlamında güç kazandırmakta hem de daha etkin biçimde küresel bir boyut sağlamaktadır (Torun, 2012:103).

Küreselleşme, dünyanın her noktasına aynı imkânları sunmamakta, özellikle küreselleşme sürecinde uygulanan neo-liberal politikalar zenginlik ve refahın dağılımı gibi yoksulluk ve fakirliği de yayarak; hem gelişmiş Batı ülkelerinde(ABD ve AB), hem de özellikle gelişmekte olan ve az gelişmiş ülkelerde gelir dağılımında eşitsizlik yaratmaktadır. Örneğin günümüzde serbest piyasa, yüksek faiz, sıcak para politikaları zengini (azınlığın) daha zengin, yoksulu(çoğunluk, geniş halk kitleleri) daha yoksul yapmaktadır. Bunun sonucunda dünyadaki en varlıklı 200 kişinin serveti, dünya nüfusunun %41'inin toplam gelirinden fazla olmuştur. Burada önemli olan küreselleşmenin tek başına gelir adaletsizliğinin sebebi olmamasıdır. Ancak uygulanan politikalar sonucu zaten dünyada var olan söz konusu sorun, daha da artmıştır. Gelir adaletsizliğinin bu boyutlara taşınmasının ana sebebi, her türlü devlet denetiminin dışına çıkmış olan sermayenin, vergi sorumluluğundan kurtulmanın yolunu bulmuş olmasıdır (Yalvaç, 2014:19).

Uluslararası finans piyasalarında büyük değişimler yaşanmaya başlanmış, uluslararası finansal işlemlerin hacminde 1990'ların başlarından itibaren hızlı bir büyüme gerçekleşmiştir. Bu süreçle beraber, uluslararası sermaye, gelişmekte olan ülkelere akmaya başlamıştır. Bundan dolayı, ülkelerdeki üretimden kaynaklanan karlılık oranı düşmeye başlamış ve sermaye hareketleri küreselleşmeye başlamıştır. 2000'li yıllarda da gelişmekte olan ülkelere yönelik sermaye hareketliliğindeki artışlara rağmen, günümüzde gerçekleşen sermaye hareketliliğinin tamamının üretimi finanse etmeyi amaçladığı söylenemez. Sermaye piyasalarındaki hareketlilik ile beraber riskler ve dengesizlikler oluşmaya başlamış, ulusal politikaların sermaye hareketleri üzerindeki etki ve kontrol alanı azalmaya başlamıştır. Mali fonlar biçiminde hareket serbestisi kazanan sermaye, mali piyasaları çok zayıf olan azgelişmiş ülkelerde mali istikrarsızlığa neden olmuş, ülke piyasasına giriş ve çıkışları, döviz fiyatı ve faiz haddi gibi iki temel fiyatı ve kredi hacmini etkilemiş, spekülâtif hareketlere ivme kazandırmış, üretim ve istihdamın azalmasına ve dış borçların patlamasına neden olmuştur. Bundan dolayı, özellikle azgelişmiş ülkeler açısından ulusal piyasaları küresel sermayeye uygun yatırım

alanlarına dönüştürebilmek ve dış borçların ödenmesini garanti altına alabilmek için yapılan düzenlemeler, hükümetlerin ekonomi politikası geliştirme özgürlüğünü kısıtlayıcı etkilere sahiptir. Bütün bu olumsuzluklar göstermektedir ki, devletlerin küresel sermayeyi kontrol etmek veya sermayenin küreselleşmesi karşısında ekonomik güvenliklerini sağlama fonksiyonları giderek zayıflamaktadır (Torun, 2012:86).

Küreselleşmenin hız kazanması ile dünyanın bütün bölgelerin de bir bütünleşme ve etkileşimin sağlanması çevresel problemleri beraberinde getirmiştir. Baykal ve Baykal'a (2008:2) göre; çevre sorunları son yıllarda giderek büyük bir artış göstermiş ve dünya devletleri özellikle gelişmiş ülkeler bu konunun ciddiyetini giderek daha fazla anlamıştır. Bunun nedeni, çevre sorunlarının sınır tanımaksızın insan hayatını, her yerde tehdit eder olmasıdır. Bir başka ifade ile etkilerinin küresel ölçekte olmasıdır. Son yıllarda gezegenimizde olan iklim değişiklikleri, sıcaklıkların artması, buzulların erimesi, fırtınalar ve doğal bitki örtüsün değişim göstermesi uluslararası alanda birçok ülkenin beraber hareket etmesini sağlamış, çevreyi tehdit eden sıkıntılar ulusal sorun olarak sayılmaktan çok, küresel sorunlar olarak kabul edilmiştir.

Kirlenme, küresel ısınma gibi konuların anlaşılması noktasında çevreyle ilgili hareket insan ve doğa ilişkisini toplumsal bir ilişki olarak görmektedir. Küresel düzeyde yaşanan çevrebilimle ilgili krizi nasıl sorumlusu çevre tanımından kaynaklanmaktadır. Çevre bizim dışımızda ve kendisine ait içsel bir değeri olmayan bir algı oluştururken çevrebilimi insanlık ile doğa arasındaki toplumsal ilişkinin meselesi haline gelmektedir. İnsanlar doğanın bir parça olmakla beraber yaşamak ve çoğalmak için diğer canlılar gibi doğanın modeline ihtiyacı olduğunu söylemektedir. Bu modelin de ekolojik sistem olduğu öne sürülmektedir. Çünkü mevcut ekolojik krizin altında insanın kendisini doğanın bir parçası olarak görmemesi düşüncesinin olduğu belirtilmektedir. Çevre sisteminin birbiri ile bağlantılı, parçalanamaz bütünlüğünün mekanik zihniyetle parçalanabilir ve ayrılabilir bir halde görülmesi anlayışı bütünlüğün bozulmasındaki belirleyici nedenlerden olmaktadır (Önalın, 2014:197).

İnsan gücüne ihtiyaç teknolojinin gelişmesiyle birlikte küreselleşen dünyada gittikçe azalmaktadır. 19. yüzyılda ihtiyaç olan insan gücü 20. yüzyılın başlarından başlamak üzere gittikçe azalmış, özellikle küreselleşme ile yaygınlaşan teknoloji ile birlikte insan gücüne olan ihtiyaç gittikçe azalacağı benziyor. Örneğin internetin yaygınlaşması ve bankacılık faaliyetlerde kullanılması ile birçok insan bankalara uğramadan bankacılık işlemlerini yapabilmektedir.

Küreselleşme ile birlikte artan işsizlikten en çok etkilenen kesim gençler, kadınlar, yaşlılar, yabancılar, göçmenler, mesleki bilgisi ve becerisi yetersiz olan işçiler ve özürllüdür. Eskiden işsizliğin nedeni kişinin tembelliği, yetersizliği kabul edilirken, günümüzde işsizliğin sorunu toplumun çözülmesi gereken bir sorunu olarak kabul edilmektedir. İşsizliğin nedenleri ise, daha çok uygulanan ekonomik ve sosyal politikalarda aranmalıdır (Yılmaz, 2004:34).

Küreselleşme ile birlikte, işsizlik artışı ve istihdam oranının azalması sosyal devletin ve sosyal politikaların önemli bir gündem maddesini oluşturmaktadır. İşsizlik dünya ülkeleri karşısında küresel bir sorun olarak durmaktadır. Teknolojik gelişmelerin, sermayenin sınırsız hareketliliğinin ve işgücü piyasalarının bölgesel de olsa küreselleşmesinin işsizlik üzerindeki etkilerine rağmen günümüzde uygulanan politikalar, işsizliği hem sistemin işleyişi için normal görmekte hem de sorununun çözümü için gerekli araçları bünyesinde barındırmamaktadır. Bu sürecinde, çalışma hayatının başka yüzü olan istihdamın da, pek çok ülkede ikili bir yapıdan oluştuğu gözlenmektedir. Bu yapı içerisinde merkezde vasıflı, görece yüksek ücretli ve iş güvencesine sahip bir işgücünün yanında, çevrede özellikle kolay ikame edilebilen, düşük ücretli, düşük vasıf gerektiren ve güvencesiz işlerde çalışan kişiler bulunmaktadır. Uluslararası alanda bu ikili işgücü yapısının çevre işgücünü ve özellikle kayıt dışı sektörünü, geliştirmekte olan ülkeler oluşturmaktadır. Bu nedenlerle küreselleşme sürecinin en problemi işsizlik olduğunu söyleyebiliriz (Pekiye, 2011:98).Günümüzün en büyük problemlerinden biri olan işsizlik ileriki zamanlarda bu problemin daha da büyüyeceğini tahmin edebiliriz. Dünya çapında bu problemin çözümü için büyük çabalar gösterilmelidir.

Bilgi nedir sorusunu sorulduğunda genelde felsefi olarak tanımlanmaktadır. Sonuçta bilgi kavramının tanımı da bir bilgidir. Literatürde bilgi kavramı ile ilgili ifade tartışması kapsamında bilgi için net bir tanımı yapmanın oldukça güç olduğunu söylemek gerekir. Bu doğrultuda bilginin tanımı için; herhangi bir ortama kaydedilmiş anlaşılabilen ve aktarılabilen veri topluluğudur ifadesini kullanmak mümkündür. Bilgi ile beraber bilginin paylaşımının artması ile bilgi kirliliği meydana geldiği söylenebilir. Özellikle teknoloji ve internet ile birlikte günlük hayatımızda çok büyük bir bilgi paylaşımına tabi tutuluyoruz. Bilginin çok hızlı yayıldığı bir dönemde, doğruluğuna güvendiğimiz bilgiye ulaşmak gittikçe zorlaşmaktadır (<http://www.bilisimdergisi.org>).

Küreselleşen dünyada özellikle sanal gazetecilik diye tabir edilen internet haberciliğinin yaygınlaşmasıyla birlikte bilgi konusunda belirgin bir karmaşa

yaşanmaya başlanmıştır. Bu nedenle herhangi bir durum, haber ya da olay hakkında genellikle öznel olarak yansıtılan ve kaynak konusunda gerekli önem gösterilmeyen haberler bilgi kirliliğine zemin hazırlamaktadır. Bilgi çeşitliliği artmakta ancak bilgi detaylandırılmayıp, yüzeysel kaldığını belirtmek gerekir. Bu yüzeysellik bilgi üzerinde yoğun düzeyde analiz fırsatından engellemekte ve bilgi içeriği basite indirgenmektedir. Yanlış bilginin ilk durağı olarak kabul edilen internet, bilgi bankasının çöplüğü rolünü üstlenmiştir. Her alanda, internet üzerinde karşılaşılan kaynağı belirsiz bilgiler, ardi ardına gelen elektronik posta mesajları kaotik bir ortam oluşturmaktadır. Bilgi kirliliği kavramı da internetin bu kaotik yapısıyla bağlantılıdır (Yüksel, 2014:126).

2.8.6. Küreselleşme ve Eğitim

Küreselleşme olgusunun şüphesiz eğitim ile yakın bir ilişkisi bulunmaktadır. Toplumsal yapının en temel kurumlarından biri olan eğitim toplumların şekillenmesinde önemli bir yere sahiptir. Dünyadaki dönüşüm ve gelişimin hız kazandığı bu dönemde, sosyal yapının bir parçası olan eğitim de meydana gelen değişimlerden etkilenmektedir. Eğitimde başlatılan bir değişim, toplumsal yapının diğer alanlarını etkilediği gibi, kendisi de devamlı olarak diğer alanlarda meydana gelen değişimlerin etkisine açıktır. Toplumsal alanda meydana gelen değişimler eğitimi değiştirmeye zorladığı gibi, eğitim yoluyla toplumun istenen ya da planlanan yönde değiştirilmesi de söz konusudur. Toplumsal değişimle eğitim arasında karşılıklı bir ilişki vardır (Gömleksiz ve Kılınç, 2012:399). Bu bağlamda eğitim, hem değişimi etkilemekte hem de değişimden etkilendiğini söyleyebiliriz.

Küreselleşme ile bilgi toplumu dinamik ve halen devam eden bir süreç olduğu dikkate alındığında eğitim, eğitilmiş insan, öğrenme, okul, okul yöneticisi, öğretmen ve öğrenci gibi kavramların yeniden tartışılması zorunlu kılacaktır (Balay, 2004:67). Günümüzde birçok ülke bu değişim süreci içinde, eğitim sistemlerini geliştirmek için bir takım yenilikler yapmışlardır. Bu yeniliklerin başında; eğitim sistemindeki değişimler, eğitim teknolojileri ile donatılmış çağdaş eğitim kurumları oluşturma, mesleki bilgi ve beceri düzeyleri yüksek öğretmenleri yetiştirme, okul yönetiminde yenilikler, öğretme öğrenme sürecini geliştirmeye ilişkin farklı stratejiler ve uygulamalar gelmektedir (Karip, 1996: 245).

Eğitimin temel işlevinin bireyin sosyalleşmesini sağlaması olduğunu düşünürsek; toplumlar değiştikçe, toplumsal değişim ile birlikte eğitim sistemlerinin de

değiştirdiğini görürüz. Bu sebeple küresel değerlerin hâkim olduğu günümüzde de eğitim sistemlerinin, yeni değerlere uygun bilgiler üretebilecek şekilde yeniden yapılanması gereği ortaya çıkmıştır. Yani, dünyadaki bilişim teknolojisindeki hızlı gelişmeler, kişilerin ihtiyaçlarının farklılaşmasına, kültürel değişimler, siyasal-toplumsal farklılaşmalar, yeni öğrenme kuramları ve bireysel farklılıklar eğitim sisteminde yeni arayışlara girmeye sebep olmuştur (Kılınç, 2009:27). Dolayısıyla bilgi ve iletişim teknolojilerindeki araçları kullanmak ve onları kullanan insanlar yetiştirmek günümüzün eğitim sistemlerinin zorunlulukları arasına girdiği söylenebilir.

Günümüz dünyasında eğitim alında yanlış politikaların uygulandığını savunan görüşlerin olduğunu da görülmektedir. Çınar'a (2009) göre; küreselleşme ile birlikte eğitim, insanoğlunu kendi kültürünü, kültürel değerlerini üyelerine aktarma sürecidir ve bu bir insan hakkıdır. Bu hakkın karşılanması hem ailenin hem de devletin en önemli görevlerindedir. Aile, kendi kültürel değerlerini, devlet ise üretim biçimi ve siyasal ideolojisine göre vatandaşlarını eğitilmesine katkı sunar. Eğitimin küresel kapitalizmin ihtiyaçları doğrultusunda yapılandırılmasına yönelik sahte sosyal adaletçi ve özgürlükçü argümanlarının aksine, bugün OECD ülkeleri dışında tüm dünyada eğitim yatırımları ciddi biçimde azalmıştır. Aynı zamanda ekonominin genel göstergelerinde yoksullar aleyhine oluşan eşitsizlikler de eğitimde gerilemeye neden olmuştur. Bunun neticesinde hem çocuk ve gençlerin okullaşma oranları önemli ölçüde düşmüş, hem de eğitimin kalitesi azalmış durumdadır.

Eğitimin geniş anlamdaki rolü sayesinde, sosyal birikimleri yüksek olan toplumların, insanlığın içinden geçmekte olduğu küreselleşme sürecinde, motive edilmeleri ve mücadeleye hazır hale getirilmeleri kolaylaşacaktır. Eğitimin verildiği yerler, toplumdaki tüm örgütlerin önünde yer alarak, küreselleşen dünyada topluma yön ve şekil vermek zorundadır. Küreselleşen dünyanın gereklerini karşılayabilmede başarılı olabilmek için eğitim açısından göz önünde tutulması gereken bazı önemli unsurlar vardır. Bunlar;

1. Eğitim yaşam boyu süren bir etkinlik olmalıdır. Hızlı gelişen teknoloji ve artan bilgi birikimi karşısında, eğitimin yaşam boyu devamı sağlanmalıdır. Bununla birlikte, eğitim süreci içerisinde sadece belirli bilgiler aktarılmamalı, bireyin öğrenme kapasitesi de güçlendirilip geliştirilmelidir.

2. Eğitim, her zaman, her yerde ve yaşamın her alanında olmalıdır. Evde ve işyerinde eğitim imkânları sağlanmalı, sınıflarda olduğu kadar internet ve televizyonda da eğitim etkili şekilde verilmelidir. Bireylerin sürekli öğrenme kapasitelerini

geliştirmek için eğitim kurumları ile işletme sektörleri ve toplumun diğer kurumları işbirliği içinde çalışmalıdır.

3. Eğitim, eleştirel düşünmeye, iletişime ve problem çözme becerilerine odaklanmalıdır. Eğitim süreci, yeni sorun ve fırsatlar ortaya çıktığında, bireyleri açık ve eleştirel düşünmeye hazır hale getirmelidir.

4. Öğrenme, toplumun gelişmesinde önemli bir etken olduğu için, eğitim toplumsal gelişmeye yatırım niteliğinde olmalıdır. Bu nedenle toplumlar, sadece maddi sermayeye ve ekonomik alanlara yatırım yapmamalı, aynı zamanda eğitime gereken yatırımı yapmalıdır. Toplumsal bir yatırım özelliği taşıyan eğitim, toplumun gerçeklerinden soyutlanamaz.

5. Eğitim sistemi, öğrencilere küresel bir vatandaşlık anlayışı kazandırmalıdır. Küreselleşen dünyada, bireylerin sadece kendi tarihlerini, kültürlerini ve dillerini öğrenmeleri yeterli olmayacaktır. Global pazar ekonomisinde başarıyla çalışmak, farklı insanların ve kültürlerin özelliklerini bilmeyi gerektirir. Kendi yaşadığı coğrafyanın dışına çıkamayan bireylerin, küreselleşen bir dünyada başarılı olmaları çok zor olacaktır.

6. Eğitim, bireyler ve örgütler arasında ortaklıklar kurma becerisini sağlamalıdır. Eğitim kurumları arasında olduğu kadar, işletme, endüstri ve kamu kuruluşları arasında da, ulusal ve uluslararası düzeyde ortaklıkların kurulması sağlanmalıdır. Bu anlamda, bir eğitim örgütü sadece kendi uzmanlık alanında tek başına kalamaz, toplumun ve dünyanın değişen ihtiyaçlarına cevap vermek zorundadır (Garner, 2002; akt. Çalık ve Sezgin, 2005:61).

Yine, küresel çağda eğitim sürecindeki değişimin, bilgiyi temel alan eğitim programları izlenmesi gerekmektedir. Araştırma ortamları oluşturularak öğrencilerin daha çok düşünme, tartışma ve araştırma sevk edilip; serbest düşünen, tartışan, araştıran ve bulduklarını değerlendirebilen bir eğitim kaçınılmazdır. Yetişkinler içinde yaygın eğitim kurumları, eğitim ve teknolojiye uyumları konusunda sürekli eğitilmeleri gerekecektir. Eğitim kurumlarında, öğrencileri bilgi yüklemek yerine, bilgiye ulaşma yolları öğretilip yani öğrenmeyi öğrenmeye geçilecektir. Eğitimde sadece sözel ve sayısal zekayı geliştirmek değil, aynı zamanda görsel, kinestetik, ritmik ve benlik gelişimini de içine alan çok yönlü zihin gelişimi sağlanması gereklidir (Özden, 2002:17).

2.9. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde araştırma konusu ile ilgili yapılmış çalışmalar özetlenmektedir. Kütüphanelerde yapılan fiziki aramalarda, internetten yapılan sanal aramalarda konuyla doğrudan ilgili araştırma, inceleme ve makaleye rastlanılamamıştır. Ancak, araştırma problemimiz ile dolaylı olarak ilişkili gördüğüm çalışmalar şunlardır:

Kaya ve Kaya (2012) "Teknoloji Çağında Öğretmen Adaylarının Küresel Vatandaşlık Algıları" konulu çalışmalarında farklı bölümlerde eğitim gören öğretmen adaylarının teknoloji çağındaki küresel vatandaşlık algıları ile çeşitli değişkenler arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma sonucuna göre, yabancı dil bilen öğretmen adaylarının yabancı dil bilmeyen öğretmen adaylarına göre interneti haftada bir kereden fazla ve her gün kullanan öğretmen adaylarının hiç kullanmayanlara göre küresel vatandaşlık algıları yüksek bulunmuştur.

Fidan (2011) "Küreselleşme Sürecinde Türkiye’de Gençliğin Kimlik Algısı (Üniversite Gençliği Üzerine Bir Araştırma)" adlı araştırmasında, hipotezlerden dini ve ahlaki durum göstergeleri olarak sunulan önermelere örneklem kitlenin vermiş oldukları puanlar oldukça üst düzeylerde bulunmaktadır sadece "bir evliliğin sağlıklı bir şekilde olabilmesi için eşlerin aynı dini inanca sahip olması gerekir" önermesine 3,49 ortalama puanlama yapılmıştır. Yapılmış olan bu ortalama puan taban katılım puanı olan 3,41 değerinden istatistikî olarak anlamlı biçimde farklılaşmıştır, "akrabalık bağları benim için önemlidir", "sık sık büyüklerimi ziyaret ederim", "eş seçiminde ailemin görüşleri benim için önemlidir" "evlilik öncesi cinsel ilişki benim açımdan normal karşılanmaz" ve "gelişmiş ülkelerin değerlerini ve yaşam tarzlarını tamamen benimsemek yanlıştır" biçimindeki önermeye yapılan puanlamalar bakımından kendilerini etnik bir kimlik ile tanımlayanlar ile tanımlamayanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı kabul edilen bir farklılık yoktur.

Peki (2011) "Kamu İlköğretim Kurumlarında Çalışan Okul Yöneticilerinin Küreselleşmeyi Algılamalarının İncelenmesi" adlı çalışmasında çerçevesinde okul yöneticilerinin küreselleşmeye yönelik algılarının ne düzeyde olduğunu ve bu algıların "cinsiyet, yöneticilik kıdemi, görev ve mezuniyet" bağımsız değişkenlerine bağlı olarak istatistiksel olarak farklılık gösterip göstermediğini incelenmiştir. Çalışmada fark testleri sonucunda cinsiyete ait alt gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilirken, kıdem ve mezuniyet açısından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.

Önalın (2014) küreselleşme ve eleştirileri ile ilgili yaptığı araştırmada sosyoloji ve ekonomi literatürünün son yıllardaki önemli kavramlarından birinin küreselleşme kavramı olduğuna vurgu yapmıştır. Bu literatür içerisinde küreselleşmenin ne olduğu, tarihsel arka planında neler olduğu, günümüzde nasıl bir seyir izlediği, gelinen noktanın hangi yönlerden olumlu, hangi yönlerden olumsuz değerlendirildiği farklı düşünce grupları tarafından ele alınmaktadır. Bu çalışmada; küreselleşmenin yarattığı ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel sorunların çeşitli düşünce grupları ve sosyal hareketler tarafından aldığı eleştirileri ve buna yönelik çözüm önerilerini içermektedir. Birbirine benzer eleştiriler ortaya konulmuş olsa da küreselleşmenin yarattığı sorunlara yönelik çözüm önerileri farklılaşmaktadır. Dolayısıyla çalışma, farklı düşünce grupları ve çeşitli sosyal hareketlerin küreselleşme üzerine yaptıkları eleştirel değerlendirmeleri ele almaktadır.

Balay (2004) "Küreselleşme, Bilgi Toplumu ve Eğitim" isimli çalışmada küreselleşme, bilgi toplumu ve eğitim hakkında daha önce ortaya konan görüşlerin analizini yaparak son gelişmeler ışığında eğitimde yaşanan değişimleri irdelemiştir. Bu bağlamda küreselleşme, küreselleşmenin olumlu ve olumsuz yönleri, bilgi toplumu, eğitim sürecinde değişim, değişim sürecinde eğitim programları, okul, okul yöneticileri, öğretmen ve öğrenci konuları üzerinde yoğunlaşmış ve bunların eğitime yansısı biçimi tartışılmıştır.

Çalık ve Sezgin (2005) yaptıkları " Küreselleşme, Bilgi Toplumu ve Eğitim" adlı çalışmada, küreselleşen dünyadaki yeni oluşumları inceleyerek, bilgi toplumunun bireyini yetiştirme görevini üstlenen eğitim sistemimiz açısından bazı çıkarımlar sunmuşlardır. Küreselleşme; olumlu ya da olumsuz yönleriyle bir realite olarak dünya üzerinde hızla işlemeye devam ettiği, bu süreçte başarılı olabilmenin ve ayakta kalabilmenin yolu, küreselleşen dünyada rekabet edebilir değerler ve beceriler üretebilme, okulların yeni bir vizyon geliştirmesini gerekliliği vurgulanmış ve bu sebeple, insana değer veren, öğrenciyi merkeze alan, insani ve evrensel değerlere dayalı, küresel dünyanın gerektirdiği bilgi, beceri ve davranışları kazandıran bir eğitim önemi belirtmişlerdir.

Kılınç (2009), "Küreselleşme Sürecinin Eğitim Üzerine Etkileri ve Öğretmen Kimliği" adlı araştırmada, küresel dünyanın yeni yapılanma gereksinimleri doğrultusunda Türk eğitim sisteminde ne gibi değişimler meydana geldiğini, bu sistem içinde öğretmenin değişen konumunu, rolünü anlamak ve küreselleşmenin eğitim üzerindeki etkileri öğretmenlerin tutum ve davranış değişiklikleri üzerinden etkilerini

incelemiştir. Özellikle Pazar ekonomisinin rekabet koşullarına göre işleyen özel ortaöğretim kurumlarının ve bu kurumlarda çalışan öğretmenleri hem küreselleşmeden hem de AB uyum sürecinin getirmiş olduğu etkilerden daha fazla etkilendiğini resmi ortaöğretim kurumlarda ise bu etkilerin beklenen sınırların altında gerçekleştiği ve küreselleşerek değişen eğitim sektörünün beklentilerine ve gereklerine uyum sağlamada geciktiği ortaya koymuştur.

III. BÖLÜM

3.YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın; modeli, evreni, örneklem, verilerin toplanması ve analizi hakkında bilgi verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin küreselleşme olgusuna ilişkin algıları belirlemeyi amaçlayan bu araştırma tarama modelinde olup betimsel nitelik taşımaktadır. Tarama modeli, geçmişte ya da hala devam eden bir durumu olduğu şekliyle betimlemeye amaçlayan bir araştırma yöntemidir. Araştırmaya konu olan olay, kişi veya obje, kendi koşulları içinde olduğu gibi tanımlanmaya çalışılmaktadır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirmek ya da etkilemek için bir çaba gösterilmemektedir. Bilinmek istenen durum vardır ve olduğu gibi oradadır (Karasar, 2009:77). Betimsel araştırma ise, verilen bir durumu tam olarak tanımlamaktır. Eğitim alanında; çeşitli öğrenci gruplarının başarılarını tespit etmek, eğitim personelinin davranışlarını tanımlamak, öğrenci velilerinin tutumlarını ve eğitim kurumlarının fiziki durumlarını tanımlamak gibi konular betimsel çalışmalara örnek vermemiz yanlış olmayacaktır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz, ve Demirel, 2013:22). Genel olarak bir survey (tarama)yöntemi olan betimleme yönteminin grupta ilgili büyüklüğü ve çok sayıda denek veya nesne üzerinde ve belirli bir zaman aralığında yapıldığı görülmektedir (Kaptan, 1993:59).

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, Malatya ilindeki resmi ortaokullarda görev yapan 420 Sosyal Bilgiler öğretmeni oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini ise evrenden "Tabakalı Tesadüfi Örneklem" yöntemi ile seçilmiş olan 225 Sosyal Bilgiler öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada, zaman ve maliyet kısıtlılığı nedeniyle örneklem üzerinde çalışma yolu seçilmiştir. Araştırmanın örneklemini seçilirken, tabakalı-tesadüfi örnekleme tekniği kullanılmıştır. Tabakalı örnekleme, sınırları belirlenmiş bir evrende, alt tabakalar ya da alt birim gruplarının var olduğu durumlarda kullanılır. Burada önemli olan, evren içindeki alt tabakaların varlığından yola çıkarak evren üzerinde çalışmaktır. Evren öncelikle, ekonomik düzeyi iyi olan bölgelerde bulunan okullar, ekonomik

düzeyi orta olan bölgelerde bulunan okullar ve ekonomik düzeyi kötü olan bölgelerde bulunan okullar olmak üzere kendi içinde benzeşik olan üç alt evrene ayrılmıştır. Daha sonra belirlenen alt evrenlerin (tabaka) her birinde görev yapan öğretmenlere tesadüfi yöntemle anket uygulanmıştır.

3.3. Veri Toplama Aracı

Araştırma kullanılan anket 225 Sosyal Bilgiler öğretmenine ait veriler kullanılarak geliştirilmiştir. 64 madde olarak hazırlanan anket taslağının, kapsam geçerliliği yapılmak üzere uzman görüşüne başvurulmuş ve uzman görüşleri doğrultusunda 64 maddenin 28'i atılarak anket 36 maddeye indirilmiştir. 36 maddeden oluşan ankete "Küreselleşme Anketi" adı verilmiştir. 4 alt boyut ve 36 maddeden oluşan "Küreselleşme Anketi" nin, Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı 0,83 olarak tespit edilmiştir. Anketin 9 maddeden oluşan 1.Boyutuna "Sosyolojik-Psikolojik"; 9 maddeden oluşan 2. Boyutuna "Kültürel Değerler"; yine 9 maddeden oluşan 3.Boyutuna "Eğitim-Öğretim" ve 9 maddeden oluşan 4.Boyutuna "Ekonomik-Teknolojik" adı verilmiştir.

Araştırmada kullanılan veri toplama aracı üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümünde araştırmacı tarafından hazırlanan "Yönerge", ikinci bölümde "Kişisel Bilgiler Formu" ve üçüncü bölümde ise araştırmacı tarafından hazırlanan "Küreselleşme Anketi" yer almaktadır.

Sosyal Bilgiler öğretmenleri perspektifinde küreselleşmeye ilişkin algılarını hakkında bilgi edinmek amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilmiş olan 5'li Likert tipi "Küreselleşme Anketi" uygulanmıştır. Anketin güvenilirliğini ölçmek amacıyla Alfa Yöntemi (Cronbach Alfa Katsayısı) kullanılmıştır. Alfa katsayısının bulunabileceği aralıklar ve buna bağlı olarak da anketin güvenilirlik durumu aşağıda verilmiştir.

- $0,00 \leq \alpha < 0,40$ "güvenilir değildir",
- $0,40 \leq \alpha < 0,60$ "düşük güvenilirliktedir",
- $0,60 \leq \alpha < 0,80$ "oldukça güvenilirdir",
- $0,80 \leq \alpha < 1,00$ "yüksek derecede güvenilir"(Kalaycı, 2009:405).

Araştırmada "Küreselleşme Anketi" nin boyutları arasındaki ilişkiyi belirlemek için korelasyon analizi yapılmıştır. Korelasyon analizi için değişkenlerin korelasyon katsayıları, ortalamalar ve standart sapmalar hesaplanmıştır. Değişkenler arasındaki ilişki düzeyi;

Eğer $r > 0,70$ ise “Güçlü ilişki” olduğunu,
Eğer $r = 0,40 - 0,70$ aralığında ise “Orta derecede ilişki” olduğunu,
Eğer $r = 0,20 - 0,40$ aralığında ise “Zayıf ilişki” olduğunu,
Eğer $r < 0,20$ ise “Çok zayıf ilişki” olduğunu göstermektedir (Büyüköztürk, 2012:95).

3.4. Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen verilerin değerlendirilmesinde SPSS 18,0 istatistik paket programı kullanılmıştır. Verilerin analizinde, f (frekans), % (yüzde), Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi, iki düzeyli değişkenlerde t-Testi, daha fazla düzeyli değişkenlerde ise Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Bulguların yorumlanmasında değerlerin 0,05 düzeyinde ($p < 0,05$) anlamlı olup olmadığına bakılmıştır.

Araştırmada uygulanan Likert tipi anket, beşli derecelendirme şeklinde hazırlanmıştır. Beşli derecelendirme anketi, yanıtların ortalama değerleri aşağıdaki gösterilmiştir

1,00 – 1,80: Hiç Katılmıyorum

1,81 – 2,60: Katılmıyorum

2,61 – 3,40: Kararsızım

3,41 – 4,20: Katılıyorum

4,21 – 5,00: Tamamen Katılıyorum

BÖLÜM IV

4. BULGULAR ve YORUM

Araştırmanın bu bölümünde, alt problemler doğrultusunda Malatya İlinde çalışmakta olan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin küreselleşme ve küreselleşme boyutlarının demografik özelliklerine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir.

4.1. Bağımsız Değişkenlere İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Bu bölümde araştırmada kullanılan ankette yer alan sorular doğrultusunda örneklem grubunu oluşturan Sosyal Bilgiler öğretmenlerin cinsiyet, yaş, mesleki kıdem ile ilgili bulgular frekans ve yüzde oranları tablolar halinde sunulmaktadır.

Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerin cinsiyete göre dağılımı aşağıda yer alan Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1

Araştırmaya Katılan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	F	%
Kadın	92	40,9
Erkek	133	59,1
Toplam	225	100,00

Tablo 1' de görüldüğü gibi, araştırmaya 92'si (% 40,9) kadın, 133'u (% 59,1) erkek olmak üzere toplam 225 eğitim çalışanı katılmıştır.

Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerin yaşa göre dağılımı Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2

Araştırmaya Katılan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Yaşa Göre Dağılımı

Yaş Grubu	F	Yüzde (%)
30 Yaş ve altı	30	13,3
31-40 Yaş Arası	130	57,8
41-50 Yaş Arası	54	24,0
51 Yaş ve üzeri	11	4,9
Toplam	225	100,00

Tablo 2 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin, 30'u (% 13,0) 30 yaş ve altı, 130'u (% 57,8) 31-40 yaş arası, 54'ü (%24,0) 41-50 yaş arası ve 11'i (%4,9) 51 yaş ve üzeri yaşta olduğu görülmektedir. Bu bulgulara göre, Malatya ilinde görev yapan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin yaş aralığının, 31-40 yaş aralığında olduğu görülmüştür.

Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerin mesleki kıdem yılına göre dağılımı aşağıda yer alan Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3

Araştırmaya Katılan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Mesleki Kıdeme Göre Dağılımı

Kıdem Grubu	F	%
0-5 Yıl	27	12,0
6-10 Yıl	79	35,1
11-15 Yıl	52	23,1
16-20 Yıl	39	17,3
20 ve üzeri	28	12,4
Toplam	225	100,00

Tablo 3'de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Mesleki Kıdem Yılına Göre Dağılımına bakıldığında, araştırmaya 27'si (%12,0) 0-5 yıl, 79'u (% 35,1) 6-10 yıl, 52'ü (%23,1) 11-15 yıl, 39'u (%17,3) 16-20 yıl ve 28'i (%12,4) 30 ve üzeri hizmet yılına sahip olan öğretmenleri katılmıştır.

4.2. Araştırmaya Katılan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Anket Alt Boyutlarına İlişkin Bulgular

Küreselleşme olgusuna ilişkin anketin sosyolojik–psikolojik boyutuna ilişkin frekans ve yüzde oranları tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4

Küreselleşmenin Sosyolojik–Psikolojik Boyutuna İlişkin Frekans ve Yüzde Oranları

No.	İfadeler	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	Ort.	f
1	Küreselleşme, kültürel etkileşime dayanır.	65	28,9	127	56,4	8	3,6	17	7,6	8	3,8	2,00	225
2	Küreselleşme, bireylerin demokratik tutum ve davranışlarını pekiştirir.	35	15,6	112	49,8	29	12,9	40	17,8	9	4,0	2,45	225
3	Küreselleşme, bireylerin toplumdan uzaklaşarak yalnızlaşmasına sebep olur.	15	6,7	55	24,4	36	16	87	38,7	32	14,2	3,29	225
4	Küreselleşme, bireyin nitelikli bir vatandaş olmasını sağlar.	26	11,6	101	44,9	37	16,4	44	19,6	17	7,6	2,67	225
5	Küreselleşme, kültürel mirasın kazandırılmasında bireye farkındalık sağlar.	34	15,1	100	44,4	34	15,1	45	20,0	12	5,3	2,56	225
6	Küreselleşme, toplumsal yozlaşmayı beraberinde getirir.	30	13,3	77	34,2	31	13,8	71	31,6	16	7,1	2,85	225
7	Küreselleşme, tüketici toplum yapısının ortaya çıkmasına sebep olur.	49	21,8	94	41,8	26	11,6	49	21,8	7	3,1	2,43	225
8	Küreselleşme, bireye evrensel bakış açısı kazandırır.	47	20,9	116	51,6	26	11,6	26	11,6	10	4,4	2,27	225
9	Küreselleşme, kutuplaşma ve gruplaşmayı beraberinde getirir.	25	11,1	58	25,8	34	15,1	84	37,3	24	10,7	3,11	225
	GENEL											2,62	225

Tablo 4’te görüldüğü üzere araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin küreselleşme olgusu ile ilgili ölçeğin sosyolojik- psikolojik boyutundaki maddelerin değerlendirmesi yapıldığında;

Araştırmaya katılan 225 Sosyal Bilgiler öğretmenin “Küreselleşme, kültürel etkileşime dayanır.” maddesine örneklem grubunun %56,4’ünün katılıyorum şeklinde yanıtladığı, hiç katılmıyorum oranı ise %3,8 olduğu görülmektedir. Bu da gösteriyor ki Sosyal Bilgiler öğretmenleri, küreselleşmenin kültürel etkileşime dayandığı görüşüne katılmaktadırlar. Zira, küreselleşmenin kültürlerin etkileşim içinde olduğu gerçeğini ortaya çıkarmaktadır.

“Küreselleşme, bireylerin demokratik tutum ve davranışlarını pekiştirir.” maddesine örneklem grubun % 49,8’ i katılıyorum cevabını vermiştir. Bu da Küreselleşmenin bireylerde demokratik tutum ve davranışları geliştirdiği fikrini güçlendirdiği algısının var olduğunu göstermektedir.

“Küreselleşme, bireylerin toplumdaki uzaklaşarak yalnızlaşmasına sebep olur. ” maddesi, değerlendirmeye göre % 38,7’i katılmıyorum, % 6,7’i tamamen katılıyorum şeklinde yanıtlanmıştır. Bu bulgular da işaret ettiği gibi küreselleşme, bireyleri toplumdaki koparmadığı tersine ulaşım ve iletişim teknolojilerindeki büyük gelişmeler sayesinde insanların daha çok etkileşim içinde olduğu fikrini güçlendirmektedir.

“Küreselleşme, bireyin nitelikli bir vatandaş olmasını sağlar. ” maddesine, öğretmenlerin % 44,9’ u yani 101 katılımcı katılıyorum cevabını vermiştir. Gelişen kitle iletişim araçları ve özellikle internetin tüm dünyada yaygınlaşması ile hızlı bilgi alış-verişi, dünyadaki insan hakları gelişiminden haberdar olma, yine eğitim alanındaki olumlu gelişmeler bireyin nitelikli bir vatandaş olmasında etkili olduğunu desteklemektedir.

“Küreselleşme, kültürel mirasın kazandırılmasında bireye farkındalık sağlar.” maddesine katılımcıların % 44,4’ ü katılıyorum cevabı verirken % 5,3 hiç katılmıyorum cevabını vermiştir. Dünyadaki ulaşım imkânlarının artması ile birlikte insanların dünyanın her bölgesine seyahat etmeleri ile bireyler dünyada bulunan diğer kültürleri daha yakından tanıma imkânı bulmuş, bu sayede birey hem kendi kültürel değerlerin hem de diğer dünya kültürlerinin korunması, yaşatılması ve tanıtımı noktasında bir bilincin oluştuğunu görülmektedir. Nitekim bu maddedeki sonuç bu düşünceleri destekler niteliktedir.

“Küreselleşme, toplumsal yozlaşmayı beraberinde getirir.” maddesine katılımcıların % 34,2 katılıyorum %31,6 katılmıyorum yanıtını vermiştir. Gelişen

teknoloji, iletişim araçları, artan turizm faaliyetleri vb. faktörler kültürler arası etkileşimi artırmıştır. Bu faktörler toplumların gelişmesine çoğu zaman olumlu katkılar sağladığı görülse de özellikle gelişmekte olan ülkelerde kültür yozlaşmalarına sebep olduğunu görülmektedir. Bu da katılımcıların verdiği olumlu ve olumsuz cevapların birbirine yakın olduğundan anlaşılmaktadır.

“Küreselleşme, tüketici toplum yapısının ortaya çıkmasına sebep olur.” maddesine katılımcıların %41,8 katılıyorum, %3,1 hiç katılmıyorum cevabı vermişlerdir. Dünyadaki üretim hızının ve ürün çeşitliliğinin artması, ticari ağların gelişmesi beraberinde bireylerin ihtiyaç ve isteklerine daha kolay ve zahmetsiz erişimi sağlamıştır. Bu durum insanların tüketime olan ilgisini artırmış ve tüketici toplum yapısı ortaya çıkarmıştır. Nitekim araştırmaya katılan öğretmenlerin verdiği cevap oranları da bu düşünceleri destekler nitelikte olduğu görülmektedir.

“Küreselleşme, bireye evrensel bakış açısı kazandırır.” ölçeğinin bu maddesine verilen cevaplara baktığımızda katılıyorum oranının %51,6 olduğu yani katılımcıların yarısından fazlası bu görüşe olumlu baktığı görülmüştür. Bu orandan yola çıkarak küreselleşen dünyada evrensel değerlerin insanlar arasında hâkim olmaya başladığı fikrini güçlendirmektedir.

“Küreselleşme, kutuplaşma ve gruplaşmayı beraberinde getirir.” maddesine katılımcıların %37,3'ü katılmıyorum cevabını vermiştir. Bu durumda katılımcıların bir önceki madde olan “Küreselleşme, bireye evrensel bakış açısı kazandırır.” görüşünü desteklediği ortaya çıkmaktadır. Ancak bu madde ile ilgili katılımcılarda bir endişenin olduğu ortaya çıkmıştır.

Küreselleşme olgusuna ilişkin ölçeğinin kültürel değerler boyutuna ilişkin frekans ve yüzde oranları Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5

Küreselleşmenin Kültürel Değerler Boyutuna İlişkin Frekans ve Yüzde Oranları

No	İfadeler	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	F	%	f	%	Ort.	f
1	Küreselleşme, kültürel değerlerin yok olmasıdır.	29	12,9	54	24,0	28	12,4	86	38,2	28	12,4	3,13	225
2	Küreselleşme, toplumların ortak değerler etrafında toplanmasını sağlar.	34	15,1	88	39,1	33	14,7	54	24,0	16	7,1	2,69	225
3	Küreselleşme, kültürel değerlerden taviz vermeyi gerektirir.	35	15,6	64	28,4	38	16,9	67	29,8	21	9,3	2,89	225
4	Küreselleşme, dil gelişimini olumsuz etkilemektedir.	27	12,0	72	32,0	30	13,3	65	28,9	31	13,8	3,00	225
5	Küreselleşme, milli kimlik ile çatışır.	30	13,3	69	30,7	37	16,4	71	31,6	18	8,0	2,90	225
6	Küreselleşme, dünyada meydana gelen felaketler karşısında yardımlaşma duygusunu artırır.	45	20,0	113	50,2	24	10,7	29	12,9	14	6,2	2,35	225
7	Küreselleşme, değerler karmaşasına sebep olur.	24	10,7	74	32,9	31	13,8	77	34,2	19	8,4	2,97	225
8	Küreselleşme, değerler olgusunda sınır kavramını ortadan kaldırır.	28	12,4	97	43,1	34	15,1	53	23,6	13	5,8	2,67	225
9	Küreselleşme, manevi değerlerin görmemezlikten gelinmesine neden olur.	27	12,0	48	21,3	33	14,7	93	41,3	24	10,7	3,17	225
	GENEL											2,86	225

Tablo 5’te görüldüğü üzere araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin küreselleşme olgusu ile ilgili ölçeğin kültürel değerler boyutundaki maddelerin değerlendirmesi yapıldığında;

“Küreselleşme, kültürel değerlerin yok olmasıdır.” maddesine katılımcıların %38,2’ si katılmıyorum cevabını vermiştir. Küreselleşmenin hızlanmasıyla birlikte

insanlar farklı kültürleri tanımaya başlamış bununla birlikte kendi kültürel değerlerine sahip çıkma bilincinin oluştuğu, kendi kültürünü koruma güdüsü ile hareket ettiği düşüncesi katılımcılar tarafından desteklendiği, ancak katılıyorum ve tamamen katılıyorum cevabını veren katılımcıların oranının yüksek olması gösteriyor ki, kültürel değerlerin küreselleşme olgusu içerisinde yozlaşması kaçınılmaz gibi görünüyor.

“Küreselleşme, toplumların ortak değerler etrafında toplanmasını sağlar.” maddesine katılımcıların %39,1 katılıyorum cevabını verdiği görülmektedir. Bu orana göre küreselleşme ile birlikte gelişen evrensel değerlerin insanların ortak bakış açısına sahip olmasını katkı sağlamıştır. Bu durum da insanların olay ve olgular karşısında ortak hareket etme, empati kurma ve bir araya gelmesini sağladığını söyleyebiliriz.

“Küreselleşme, kültürel değerlerden taviz vermeyi gerektirir.” bu maddede katılımcıların % 29,8 katılmıyorum derken % 28,4 katılıyorum cevabını vermiştir. Bu iki cevapların oranların birbirine yakın olması, katılımcıların kültürel değerlerden taviz verme noktasında endişelerinde göz ardı edilemeyecek kadar ciddi boyutta olduğu göstermektedir.

“Küreselleşme, dil gelişimini olumsuz etkilemektedir.” maddesine bakıldığında katılımcıların %32,0 katılıyorum cevabını vermişlerdir. Gelişmiş ülkeler her alanda olduğu gibi dünya dilleri üzerinde de belirgin bir etkiye sahip olmaktadır. Dolayısıyla dillerde küreselleşmeden olumsuz yönde nasibini aldığı görüşünü desteklemektedir.

“Küreselleşme, milli kimlik ile çatışır.” maddesinin baktığımızda katılımcıların %31,6 katılmıyorum cevabını vermiştir. Yine katılımcıların %30,7 gibi büyük bir oranın katılıyorum cevabı vermeleri milli kimlik kaygısının olduğunu göstermektedir.

“Küreselleşme, dünyada meydana gelen felaketler karşısında yardımlaşma duygusunu artırır.” maddesine baktığımızda katılımcıların yarısından fazlası yani %52'si katılıyorum cevabını verdiği görülmektedir. Sosyal Bilgiler öğretmenlerin çoğunluğu küreselleşmeyi hızlandıran teknoloji, iletişim ve ulaşım araçları sayesinde dünyada meydana gelen felaketlerden haberdar olma neticesinde yardımlaşma ve dayanışma duygusunu geliştiğine inanmaktadırlar.

“Küreselleşme, değerler karmaşasına sebep olur.” maddesi, katılımcıların %34,2'si katılmıyorum cevabını vermiş olmasına rağmen %32,9 katılıyorum şeklinde yanıtlamışlar. Katılımcıların, değerler karmaşasına olan olumlu ve olumsuz bakış açıları birbirine çok yakın görülmektedir. Bu da gösteriyor ki küreselleşme, değerler karmaşasını oluşturduğu görüşlerin yersiz olmadığını görebiliyoruz.

“Küreselleşme, değerler olgusunda sınır kavramını ortadan kaldırır.” maddesine katılımcıların %43,1'i katılıyorum yanıtını vermiştir. Küreselleşmenin bir çok alanda dünyadaki sınırları ortadan kaldırması görülüyor ki değerler olgusunda da sınır kavramının ortadan kalktığını Sosyal Bilgiler öğretmenleri tarafından algılanmaktadır.

“Küreselleşme, manevi değerlerin görmemezlikten gelinmesine neden olur.” katılımcılar bu maddeye %41,3' ü katılmıyorum şeklinde görüş belirtmişlerdir. Bu orana göre katılımcıların büyük bir kesimi, küreselleşme süreci bireylerin manevi değerler karşısında kayıtsız kalmadıkları, manevi değerlerini korudukları düşüncesi ortaya çıkmıştır.

Küreselleşme olgusuna ilişkin ölçeğin eğitim-öğretim boyutuna ilişkin frekans ve yüzde oranları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6

Küreselleşmenin Eğitim- Öğretim Boyutuna İlişkin Frekans ve Yüzde Oranları

No	İfadeler	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	Ort.	f
1	Küreselleşme, değişen dinamikler ışığında yeni öğretim yaklaşımlarının ortaya çıkmasını sağlar.	61	27,1	133	59,1	14	6,2	17	7,6	0	0	1,94	225
2	Küreselleşme, eleştirel, yaratıcı ve bilimsel düşünme becerilerini geliştirir.	45	20,0	126	56,0	28	12,4	20	8,9	6	2,7	2,18	225
3	Küreselleşme, bireyin bilgiye daha hızlı ulaşmasını sağlar.	74	32,9	115	51,1	19	8,4	10	4,4	7	3,1	1,94	225
4	Küreselleşme, iletişim becerilerinin gelişmesini olumsuz etkiler.	11	4,9	37	16,4	33	14,7	105	46,7	39	17,3	3,55	225
5	Küreselleşme, yeni eğitim programlarının ortaya çıkmasını sağlar.	49	21,8	138	61,3	17	7,6	17	7,6	4	1,8	2,06	225
6	Küreselleşme, gelişen koşullar içerisinde eğitimde hem yerel hem de evrensel temaları bir araya getirir.	49	21,8	124	55,1	25	11,1	24	10,1	3	1,3	2,15	225
7	Küreselleşme, devletlerarasında eğitim birliği oluşturur.	24	10,7	90	40,0	41	18,2	53	23,6	17	7,6	2,77	225
8	Küreselleşme, eğitim kurumları arasında işbirliği ve çalışmayı beraberinde getirir.	33	14,7	127	56,4	26	11,6	33	14,7	6	2,7	2,34	225
9	Küreselleşme, eğitim teknolojilerinden daha fazla yararlanmayı gerektirmektedir.	69	30,7	127	56,4	15	6,7	14	6,2	0	0	1,88	225
	GENEL											2,31	225

Tablo 6’da görüldüğü üzere, araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin küreselleşme olgusu ile ilgili ölçeğin eğitim-öğretim boyutundaki maddelere verdikleri yanıtlar incelendiğinde;

“Küreselleşme, değişen dinamikler ışığında yeni öğretim yaklaşımlarının ortaya çıkmasını sağlar.” maddesine örneklem grubun %59,1’i katılıyorum cevabını verirken hiç katılmıyorum cevabını veren katılımcı olmamıştır. Katılıyorum yanıtın oransal olarak yüksek olması bize gösteriyor ki bilgi toplumunda eğitsel değişime ihtiyaç duyulmaktadır, bu değişime uyum sağlayacak bireylerin yetiştirilebilmesi için de yeni öğretim yaklaşımların gerekli olduğu düşünülmektedir.

“Küreselleşme, eleştirel, yaratıcı ve bilimsel düşünme becerilerini geliştirir.” maddesine katılımcıların % 56,0 katılıyorum şeklinde yanıtlamışlar. Görülüyor ki eğitimciler, dünyadaki hızla gelişim ve değişime ayak uyduracak aynı zamanda bu sürece katkı sağlayacak bireyleri yetiştirmek için hazırlanan öğretim programları öğrencilere eleştirel, yaratıcı ve bilimsel düşünme becerilerini kazandırdığını düşünmektedirler.

“Küreselleşme, bireyin bilgiye daha hızlı ulaşmasını sağlar.” maddesine katılımcıların %51,1’i katılıyorum şeklinde cevap vermişlerdir. Özellikle iletişim teknolojilerindeki gelişmeler, bireylerin bilgiye daha kolay ve daha hızlı ulaşması gerçeğine katıldıkları görülmektedir.

“Küreselleşme, iletişim becerilerinin gelişmesini olumsuz etkiler.” maddesine katılımcıların %46,7’i katılmıyorum cevabı vermiştir. Katılımcılar, küreselleşmenin bireylerde iletişim becerilerini gelişimini olumlu etkilediği kanaatinde olduğu görülüyor.

“Küreselleşme, yeni eğitim programlarının ortaya çıkmasını sağlar.” maddesine katılımcıların %61,3 katılıyorum yanıtını vermiştir. Küreselleşme ile birlikte ortaya çıkan yeni eğitim yaklaşımlarının yeni eğitim programlarını ortaya çıkmasını tetiklediği görüşünü katılımcılar arasında kabul gördüğünü düşünebiliriz. Nitekim “Küreselleşme, değişen dinamikler ışığında yeni öğretim yaklaşımlarının ortaya çıkmasını sağlar.” maddesine verilen cevap oranları da bu düşünceyi destekler niteliktedir.

“Küreselleşme, gelişen koşullar içerisinde eğitimde hem yerel hem de evrensel temaları bir araya getirir.” maddesine örneklem grubun %55,1’i katılıyorum demişlerdir. Bu oran bize gösteriyor ki eğitimciler, küreselleşen dünyada varlığımızı sürdürmek aynı zamanda uluslararası alanda rekabet etmek için öz değerlerimiz ile

evrensel değerler arasındaki dengeyi koruyabilecek, bu yeterliliğe sahip öğrenciler yetiştirme ile mümkün olacağı görüşünü benimsediklerini söyleyebiliriz.

“Küreselleşme, devletler arasında eğitim birliği oluşturur.” maddesine katılımcıların %40' ı katılıyor şeklinde görüş belirtmişlerdir. Küresel dünyada insanların sadece kendi milli değerleri ile değil, uluslararası pazarda başarı olmak, farklı toplumlarında kültürel özellikleri bilmeyi gerektirdiğini, yaşadığı coğrafyanın dışına çıkamayan bireylerin başarılı olamayacağı düşüncesi ülkeler arasında bir eğitim birliğinin oluşmasının gerekliliğini katılımcılar tarafından desteklendiğini düşünebiliriz.

“Küreselleşme, eğitim kurumları arasında işbirliği ve çalışmayı beraberinde getirir.” maddesine Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin %56,4 katılıyor biçimde cevaplamışlardır. Dünyadaki eğitim alanındaki gelişmeler sonucunda, eğitimdeki yeniliklerin takip edilmesi ve dünya ile rekabet eder duruma gelmek için eğitim kurumları arasında bir işbirliğinin gerekliliğini düşündüklerini söylemek yanlış olmayacaktır.

“Küreselleşme, eğitim teknolojilerinden daha fazla yararlanmayı gerektirmektedir.” maddesine öğretmenlerin %56,4 katılıyor cevabını vermişlerdir. Bilgi teknolojisindeki gelişmeler eğitim teknolojilerinin önemini artırmıştır. Dünyadaki eğitim hızını yakalamak için daha fazla eğitim teknolojilerinden yararlanma gerekliliği eğitimciler arasında kabul gördüğünü düşünebilir.

Sosyal Bilgiler öğretmenlerin, bu tablodaki maddelere verdikleri cevapların yüzdeleri dikkate alındığında yüksek düzeyde küreselleşmenin eğitim-öğretim üzerinde etkili olduğu düşüncesine sahip olduklarını, aynı zamanda küreselleşmenin gerek eğitim teknolojileri, gerekse yeni ve farklı eğitim yaklaşımları üzerinde olumlu etkilere sahip olduğu, bu durumun eğitimde hem küresel hem de ulusal ölçekte eğitim kurumları arasında bir işbirliği, ortak paydaları olan bir eğitim anlayışının oluştuğunun, yeni eğitim öğretim teknikleriyle eğitimde uygulanmasını gerekliliği noktasında genel olarak birleştiklerini, ilgili maddelere verilen yanıtların birbirini destekler oranlarda çıkmasına bakarak söyleyebiliriz.

Küreselleşme olgusuna ilişkin ölçeğin ekonomik-teknolojik boyutuna ilişkin frekans ve yüzde oranları tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7

Küreselleşmenin Ekonomik – Teknolojik Boyutuna İlişkin Frekans ve Yüzde Oranları

No	İfadeler	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	Ort.	f
1	Küreselleşme, artan ihtiyaçlara yönelik yeni kaynaklar oluşturmayı zorunlu hale getirir.	62	27,6	127	56,4	14	6,2	18	8,0	4	1,8	2,00	225
2	Küreselleşme, insan faktörüne dayalı işgücü ihtiyacını azaltır.	29	12,9	88	39,1	40	17,8	58	25,8	10	4,4	2,70	225
3	Küreselleşme çok uluslu şirketlerin dünya ekonomisinde söz sahibi olmasına neden olur.	69	30,7	104	46,2	25	11,11	23	10,2	4	1,8	2,06	225
4	Küreselleşme, üretimde kaliteyi artırır.	41	18,2	108	48,0	28	12,4	38	16,9	10	4,4	2,41	225
5	Küreselleşme, tekelci anlayışı pekiştirmektedir.	48	21,3	69	30,7	37	16,4	58	25,8	13	5,3	2,64	225
6	Küreselleşme, gelişen teknoloji ile zaman ve mekân olgusunu değiştirir.	44	19,6	142	63,1	23	10,2	13	5,8	3	1,3	2,06	225
7	Küreselleşme, teknolojiadaki gelişmeler sayesinde bilgiyi ortak kılar.	62	27,6	129	57,3	13	5,8	19	8,4	2	0,9	1,98	225
8	Küreselleşme, teknolojik açıdan devletlerin hızlı büyüme ve kalkınma şansını artırır.	51	22,7	104	46,2	30	13,3	25	11,1	15	6,7	2,33	225
9	Küreselleşme arz-talep dengesini ortadan kaldırır.	14	6,2	48	21,3	42	18,7	95	42,2	26	11,6	3,32	225
GENEL											2,38	225	

“Küreselleşme, artan ihtiyaçlara yönelik yeni kaynaklar oluşturmayı zorunlu hale getirir.” maddesine öğretmenlerin %56,4' ü katılıyorum cevabını vermiştir. Hiç katılmıyorum cevabı ise %1,8' i oranında oldukça düşük görülmektedir. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu küreselleşmenin artması ile hayat standartların yükselmesiyle ihtiyaçlar artması ve çeşitlilik göstermesi sonucunda ekonomik alanda yeni kaynak arayışına yöneldiği düşüncesine verdikleri cevaplarla katıldıkları söylenilebilir.

“Küreselleşme, insan faktörüne dayalı işgücü ihtiyacını azaltır.” maddesine katılımcıların %39,1' i katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin %17,8' i kararsızım, %25,8' i ise katılmıyorum cevabını vermiştir. Teknolojinin gelişmesi ile birlikte makineye dayalı üretimin artmasıyla insan gücüne dayalı üretimin düştüğü görüşüne öğretmenlerin çoğunluğu katılmıştır. Fakat bu görüşe olumsuz bakan ve fikirleri olmayan öğretmenlerinde kayda değer bir oranda olduğu görüldüğünde, bu madde ile ilgili ortak bir düşüncenin olmadığı görülebilir.

“Küreselleşme çok uluslu şirketlerin dünya ekonomisinde söz sahibi olmasına neden olur.” maddesine Sosyal Bilgiler öğretmenlerin %46,2' i katılıyorum şeklinde yanıtlamışlar. Oranın yüksek olduğuna bakıldığında öğretmenlerin küresel dünyada çok uluslu şirketlerin ekonomide söz sahibi olduğuna inanmaktadırlar.

“Küreselleşme, üretimde kaliteyi artırır.” maddesine katılımcıların % 48,0' ı katılıyorum cevabını vermişler. Öğretmenlerin çoğu, bilgi ve teknolojideki gelişmeler ekonomiye yansıdığı ve bunun sonucunda da üretimde standartların yükseldiği, kaliteli mal ve hizmetin ortaya çıktığını düşünmektedirler. Bu da gelişmenin bir sonucudur diyebiliriz.

“Küreselleşme, tekelci anlayışı pekiştirmektedir.” maddesine öğretmenlerin %30,7 si katılıyorum, %25,8 katılmıyorum ve %16,4' ü ise kararsızım yanıtını vermiştir. Bu sonuca göre, küreselleşmenin tekelliliği etkilediğini düşünenlerin oranı daha fazla olsa da katılmıyorum ve kararsızım diyenlerin oranı da göz önünde tutulduğunda Sosyal Bilgiler öğretmenlerin bu konuda farklı düşündükleri görülmektedir. Küreselleşme olgusunun devam eden bir süreç olduğunu düşündüğümüzde bu sonucun çıkması normal görülebilir.

“Küreselleşme, gelişen teknoloji ile zaman ve mekân olgusunu değiştirir” bu maddeye öğretmenlerin % 63.1' i katılıyorum şeklinde yanıt vermişlerdir. Bu oranın yüksek çıkması doğaldır. Zira, gelişen teknoloji özellikle ulaşım ve iletişim alanındaki teknolojik ilerlemeler büyük bir çoğunluğun hayatına girmiştir. Örneğin, binlerce kilometrelik mesafelerde bile akıllı telefon ile anında görüntülü iletişim kurulabiliyor.

“Küreselleşme, teknolojideki gelişmeler sayesinde bilgiyi ortak kılar.” maddesine öğretmenlerin %57,3' ü katılıyor cevabını vermiştir. Bu sonuca göre öğretmenlerin büyük çoğunluğu teknolojik araçlarla bilginin artışı ve bilgi paylaşımının neticesinde bilginin ortak olduğunu düşündüklerini belirtebiliriz.

“Küreselleşme, teknolojik açıdan devletlerin hızlı büyüme ve kalkınma şansını artırır.” bu maddeye katılımcıların %46,2' i katılıyorum şeklinde cevaplamışlardır. Sosyal Bilgiler öğretmenlerin büyük çoğunluğu küreselleşme ile birlikte devletlerin teknolojik açıdan büyümesine ve kalkınmasına imkân verdiğine katıldıkları görülüyor. Nitekim küresel dünyada teknolojinin paylaşılması ile ülkelerde ileriye doğru bir gelişmenin olduğunu söyleyebiliriz.

“Küreselleşme arz-talep dengesini ortadan kaldırır.” maddesine öğretmenlerin %42,2' i katılmıyorum cevabı vermişlerdir. Sonuçlara bakıldığında Sosyal Bilgiler öğretmenlerin çoğunluğu, küreselleşmenin arz-talep dengesini bozmadığı düşüncesindedir. Dolayısıyla küreselleşmenin ekonomik dengesizliklere neden olmadığı ortaya çıkıyor.

Genel olarak ölçeğin ekonomik- teknolojik alt boyutuna bakıldığında, maddelere tamamen katılıyorum ve katılıyorum cevabını veren Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin yüzdeleri de dikkate alındığında çok yüksek düzeyde, küreselleşmenin ekonomi ve teknoloji üzerinde etkili olduğu görüşündedirler.

4.3. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Küreselleşme Olgusuna İlişkin Görüşlerinin Cinsiyet Değişkeni Açısından İncelenmesi

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin küreselleşme olgusu ile ilgili görüşlerinin sosyolojik psikolojik alt boyutundaki cinsiyet değişkenine göre analizine ilişkin yapılan t-testi sonuçları aşağıda bulunan Tablo 8'de yer almaktadır.

Tablo 8

Cinsiyet Değişkenine Göre Küreselleşmenin Sosyolojik-Psikolojik Boyutuna İlişkin t-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	\bar{X}	Ss	Sd	t	P
Kadın	92	23,40	4,77	223	,615	,53
Erkek	133	23,78	4,39			
Toplam	225					

Yukarıdaki tabloda küreselleşmenin sosyoloji-psikoloji boyutuna ilişkin olarak yapılan t-testi analiz sonuçları yer almaktadır. Tabloda küreselleşmenin sosyoloji-psikoloji boyutunda cinsiyet değişkenine göre öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($t=,615$; $p=,53$; $p>,05$). Yani öğretmenlerin görüşlerinin birbirine benzer olduğu söylenebilir. Ayrıca kadın ve erkek öğretmenlerin görüşlerinin ortalamaları açısından bir değerlendirme yapıldığında birbirine çok yakın sonuçlar elde edildiği görülmektedir (Kadın- $\bar{X} = 23,40$; Erkek- $\bar{X} = 23,78$).

Öğretmenlerin küreselleşmenin sosyoloji-psikoloji boyutuna ilişkin verdiği cevaplarda cinsiyet değişkeninin etkili olmadığı söylenebilir. Kadın ve erkek öğretmenler küreselleşmenin bu boyutundaki algıları birbirine yakındır.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin küreselleşme olgusu ile ilgili görüşlerinin kültürel değerler alt boyutundaki cinsiyet değişkenine göre analizine ilişkin yapılan t-testi sonuçları aşağıda bulunan Tablo 9'da yer almaktadır.

Tablo 9

Cinsiyet Değişkenine Göre Küreselleşmenin Kültürel Değerler Boyutuna İlişkin t-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	\bar{X}	Ss	Sd	t	p
Kadın	92	25,81	5,83	223	,072	,94
Erkek	133	25,75	5,70			

Yukarıdaki tabloda küreselleşmenin kültürel değerler boyutuna ilişkin olarak yapılan t-testi analiz sonuçları yer almaktadır. Tabloda küreselleşmenin kültürel değerler boyutunda cinsiyet değişkenine göre öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($t=,072$; $p=,94$; $p>,05$). Yani öğretmenlerin görüşlerinin birbirine benzer olduğu söylenebilir. Ayrıca kadın ve erkek öğretmenlerin görüşlerinin ortalamaları açısından bir değerlendirme yapıldığında birbirine çok yakın sonuçlar elde edildiği görülmektedir (Kadın- $\bar{X} = 25,81$; Erkek- $\bar{X} = 25,75$).

Öğretmenlerin küreselleşmenin kültürel değerler boyutuna ilişkin verdiği cevaplarda cinsiyet değişkeninin etkili olmadığı söylenebilir. Kadın ve erkek öğretmenler küreselleşmenin kültürel değerler boyutundaki algıları aynıdır.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin küreselleşme olgusu ile ilgili görüşlerinin eğitim-öğretim alt boyutundaki cinsiyet değişkenine göre analizine ilişkin yapılan t-testi sonuçları aşağıda bulunan Tablo 10'da yer almaktadır.

Tablo 10

Cinsiyet Değişkenine Göre Küreselleşmenin Eğitim-Öğretim Boyutuna İlişkin t-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	\bar{X}	Ss	Sd	t	p
Kadın	92	21,35	5,70	223	1,319	,18
Erkek	133	20,45	4,39			

Yukarıdaki tabloda küreselleşmenin eğitim-öğretim boyutuna ilişkin olarak yapılan t-testi analiz sonuçları yer almaktadır. Tabloda küreselleşmenin eğitim-öğretim boyutunda cinsiyet değişkenine göre öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($t=4,035$; $p=,18$; $p>,05$). Yani öğretmenlerin görüşlerinin birbirine benzer olduğu söylenebilir. Ayrıca kadın ve erkek öğretmenlerin görüşlerinin ortalamaları açısından bir değerlendirme yapıldığında birbirine çok yakın sonuçlar elde edildiği görülmektedir (Kadın- $\bar{X} = 21,35$; Erkek- $\bar{X} = 20,45$).

Öğretmenlerin küreselleşmenin eğitim-öğretim boyutuna ilişkin verdiği cevaplarda cinsiyet değişkeninin etkili olmadığı söylenebilir. Kadın ve erkek öğretmenler küreselleşmenin eğitim-öğretim boyutundaki algıları benzerdir.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin küreselleşme olgusu ile ilgili görüşlerinin ekonomik-teknolojik alt boyutundaki cinsiyet değişkenine göre analizine ilişkin yapılan t-testi sonuçları aşağıda bulunan Tablo 11'de yer almaktadır.

Tablo 11

Cinsiyet Değişkenine Göre Küreselleşmenin Ekonomi-Teknoloji Boyutuna İlişkin t-Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	\bar{X}	Ss	Sd	t	p
Kadın	92	22,33	5,06	223	2,412	,01
Erkek	133	20,92	3,76			

Yukarıdaki tabloda küreselleşmenin ekonomi-teknoloji boyutuna ilişkin olarak yapılan t-testi analiz sonuçları yer almaktadır. Tabloda küreselleşmenin ekonomi-teknoloji boyutunda cinsiyet değişkenine göre öğretmenlerin görüşleri arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir ($t=2,412$; $p=,01$; $p<,05$). Yani öğretmenlerin görüşlerinin aynı olmadığı söylenebilir. Ayrıca kadın ve erkek

öğretmenlerin görüşlerini arasında anlamlı farklılığın hangi grubun lehine olduğunu tespiti için ortalamalar incelenmiştir. Ortalamalar incelendiğinde anlamlı farklılığın kadın öğretmenlerin lehine olduğu bulgusuna ulaşılmıştır (Kadın- \bar{X} = 22,33; Erkek- \bar{X} = 20,92).

Öğretmenlerin küreselleşmenin ekonomi-teknoloji boyutuna ilişkin verdiği cevaplarda cinsiyet değişkeninin etkili olduğu söylenebilir. Kadın ve erkek öğretmenler küreselleşmenin ekonomi-teknoloji boyutundaki algıları farklıdır.

4.4. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Küreselleşme Olgusuna İlişkin Görüşlerinin Yaş Değişkeni Açısından İncelenmesi

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin küreselleşmenin sosyolojik-psikolojik boyutuna ilişkin görüşlerinin yaş değişkenine göre Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) sonuçları aşağıda bulunan Tablo 12'de yer almaktadır.

Tablo 12

Yaş Değişkenine Göre Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşlerinin Küreselleşmenin Sosyolojik–Psikolojik Boyutuna İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	F	p	Anlamlı Fark
Gruplar arası	160,228	3			
Gruplar içi	4474,412	221	2,638	,04	A-B C-B
Toplam	4634,640	224			

A: 30 yaş altı; B: 31-40 yaş arası; C: 41-50 yaş arası

Yukarıdaki tabloda küreselleşmenin sosyolojik-psikolojik boyutuna ilişkin olarak yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) sonuçları yer almaktadır. Tabloda küreselleşmenin sosyolojik-psikolojik boyutunda yaş değişkenine göre öğretmenlerin görüşleri arasında istatistiki açıdan anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir (F=2,638; p=,04; p<,05). Yani öğretmenlerin görüşlerinin yaş değişkenine göre incelenmesi sonucunda grupların görüşlerinin eşit olmadığı söylenebilir.

Öğretmenlerin küreselleşmenin sosyolojik-psikolojik boyutuna ilişkin verdiği cevaplarda yaş değişkeninin etkili olduğu söylenebilir. Öğretmenlerin yaş gruplarına göre algıları küreselleşmenin sosyolojik-psikolojik boyutunda farklı olduğu söylenebilir.

Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) sonucunda anlamlı farklılığın hangi grupların arasında olduğunu tespiti için LSD testi yapılmıştır. LSD testi analizi sonucunda anlamlı farklılık:

- 30 yaş altı grup ile 31-40 yaş arası öğretmenler arasında,
- 31-40 yaş grup ile 41-50 yaş arası öğretmenler arasında olduğu tespit edilmiştir.

Test sonuçlarında 30 yaş altı grup ($\bar{X}=24,90$) ve 41-50 yaş arası gruptaki ($\bar{X}=24,61$) öğretmenlerin ortalamalarının 31-40 yaş grubu öğretmenlerin ortalamalarından ($\bar{X}=22,98$) anlamlı derecede yüksek olduğu görülmüştür.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin küreselleşmenin kültürel değerler boyutuna ilişkin görüşlerinin yaş değişkenine göre Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) sonuçları aşağıda bulunan Tablo 13'te yer almaktadır.

Tablo 13

Yaş Değişkenine Göre Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşlerinin Küreselleşmenin Kültürel Değerler Boyutuna İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	F	p
Gruplar arası	34,644	3		
Gruplar içi	7337,685	221	,348	,79
Toplam	7372,329	224		

Yukarıdaki tabloda küreselleşmenin kültürel değerler boyutuna ilişkin olarak yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) sonuçları yer almaktadır. Tabloda küreselleşmenin kültürel değerler boyutunda yaş değişkenine göre öğretmenlerin görüşleri arasında istatistikî açıdan anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($F=,348$; $p=,79$; $p>,05$). Yani öğretmenlerin görüşlerinin yaş değişkenine göre incelenmesi sonucu grupların görüşlerinin benzer olduğu söylenebilir.

Öğretmenlerin küreselleşmenin kültürel değerler boyutuna ilişkin verdiği cevaplarda yaş değişkeninin etkili olduğu söylenemez. Öğretmenlerin yaş gruplarına göre algıları küreselleşmenin kültürel değerler boyutunda aynı olduğu söylenebilir.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin küreselleşmenin eğitim-öğretim boyutuna ilişkin görüşlerinin yaş değişkenine göre Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) sonuçları aşağıda bulunan Tablo 14'te yer almaktadır.

Tablo 14

Yaş Değişkenine Göre Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşlerinin Küreselleşmenin Eğitim-Öğretim Boyutuna İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	F	p
Gruplar arası	60,701	3		
Gruplar içi	5490,188	221	,814	,48
Toplam	5550,889	224		

Yukarıdaki tabloda küreselleşmenin eğitim-öğretim boyutuna ilişkin olarak yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) sonuçları yer almaktadır. Tabloda küreselleşmenin eğitim-öğretim boyutunda yaş değişkenine göre öğretmenlerin görüşleri arasında istatistikî açıdan anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($F=,814$; $p=,48$; $p>,05$). Yani öğretmenlerin görüşlerinin yaş değişkenine göre incelenmesi sonucu grupların görüşlerinin benzer olduğu söylenebilir.

Öğretmenlerin küreselleşmenin eğitim-öğretim boyutuna ilişkin verdiği cevaplarda yaş değişkeninin etkili olduğu söylenemez. Öğretmenlerin yaş gruplarına göre algıları küreselleşmenin eğitim-öğretim boyutunda aynı olduğu söylenebilir.

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin küreselleşmenin ekonomik-teknolojik boyutuna ilişkin görüşlerinin mesleki kıdeme göre Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) sonuçları aşağıda bulunan Tablo 15'te yer almaktadır.

Tablo 15

Yaş Değişkenine Göre Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşlerinin Küreselleşmenin Ekonomik-Teknolojik Boyutuna İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	F	p
Gruplar arası	34,644	3		
Gruplar içi	7337,685	221	2,597	,05
Toplam	7372,329	224		

Tablo 15'te küreselleşmenin ekonomik-teknolojik boyutuna ilişkin olarak yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) sonuçları yer almaktadır. Tabloda küreselleşmenin ekonomik-teknolojik boyutunda yaş değişkenine göre öğretmenlerin görüşleri arasında istatistikî açıdan anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($F=2,597$; $p=,05$; $p>,05$). Yani öğretmenlerin görüşlerinin yaş değişkenine göre incelenmesi sonucu grupların görüşlerinin bir birine yakın olduğu söylenebilir.

Öğretmenlerin küreselleşmenin ekonomik-teknolojik boyutuna ilişkin verdiği cevaplarda yaş değişkeninin etkili olduğu söylenemez. Öğretmenlerin yaş gruplarına göre algıları küreselleşmenin ekonomik-teknolojik boyutunda aynı olduğu söylenebilir.

4.4. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Küreselleşme Olgusuna İlişkin Görüşlerinin Mesleki Kıdem Değişkeni Açısından İncelenmesi

Sosyal bilgiler öğretmenlerinin küreselleşmenin sosyolojik-psikolojik boyutuna ilişkin görüşlerinin mesleki kıdem değişkenine göre Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) sonuçları aşağıda bulunan Tablo 16'da yer almaktadır.

Tablo 16

Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşlerinin Küreselleşmenin Sosyolojik-Psikolojik Boyutuna İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	F	p
Gruplar arası	34,749	3		
Gruplar içi	4599,891	221	,415	,79
Toplam	4634,640	224		

Yukarıdaki tabloda küreselleşmenin sosyolojik-psikolojik boyutuna ilişkin olarak yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) sonuçları yer almaktadır. Tabloda küreselleşmenin ekonomik-teknolojik boyutunda kıdem değişkenine göre öğretmenlerin görüşleri arasında istatistikî açıdan anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($F=,415$; $p=,79$; $p>,05$). Yani öğretmenlerin görüşlerinin kıdem değişkenine göre incelenmesi sonucu grupların görüşlerinin birbirine yakın olduğu söylenebilir.

Öğretmenlerin küreselleşmenin sosyolojik-psikolojik boyutuna ilişkin verdiği cevaplarda kıdem değişkeninin etkili olduğu söylenemez. Öğretmenlerin kıdem gruplarına göre algıları küreselleşmenin sosyolojik-psikolojik boyutunda aynı olduğu söylenebilir.

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin küreselleşmenin kültürel değerler boyutuna ilişkin görüşlerinin mesleki kıdem değişkenine göre Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) sonuçları aşağıda bulunan Tablo 17'de yer almaktadır.

Tablo 17

Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşlerinin Küreselleşmenin Kültürel Değerler Boyutuna İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	F	p
Gruplar arası	303,003	4		
Gruplar içi	7069,326	220	2,357	,05
Toplam	7372,329	224		

Yukarıdaki tabloda küreselleşmenin kültürel değerler boyutuna ilişkin olarak yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) sonuçları yer almaktadır. Tabloda küreselleşmenin kültürel değerler boyutunda mesleki kıdem değişkenine göre öğretmenlerin görüşleri arasında istatistikî açıdan anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($F=2,357$; $p=,05$; $p>,05$). Yani öğretmenlerin görüşlerinin mesleki kıdem değişkenine göre incelenmesi sonucunda grupların görüşlerinin benzer olduğu söylenebilir.

Öğretmenlerin küreselleşmenin kültürel değerler boyutuna ilişkin verdiği cevaplarda mesleki kıdem değişkeninin etkili olmadığı söylenebilir. Öğretmenlerin mesleki kıdem gruplarına göre algıları küreselleşmenin kültürel değerler boyutunda aynı olduğu söylenebilir.

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin küreselleşmenin eğitim-öğretim boyutuna ilişkin görüşlerinin mesleki kıdem değişkenine göre Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) sonuçları aşağıda bulunan Tablo 18'de yer almaktadır.

Tablo 18

Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşlerinin Küreselleşmenin Eğitim-Öğretim Boyutuna İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	F	p
Gruplar arası	172,507	4		
Gruplar içi	5378,382	220	1,764	,13
Toplam	5550,889	224		

Yukarıdaki tabloda küreselleşmenin eğitim-öğretim boyutuna ilişkin olarak yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) sonuçları yer almaktadır. Tabloda küreselleşmenin eğitim-öğretim boyutunda mesleki kıdem değişkenine göre öğretmenlerin görüşleri arasında istatistikî açıdan anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($F=1,764$; $p=,13$; $p>,05$). Yani öğretmenlerin görüşlerinin mesleki kıdem değişkenine göre incelenmesi sonucunda grupların görüşlerinin bir birine yakın olduğu söylenebilir.

Öğretmenlerin küreselleşmenin eğitim-öğretim boyutuna ilişkin verdiği cevaplarda mesleki kıdem değişkeninin etkili olmadığı söylenebilir. Öğretmenlerin mesleki kıdem gruplarına göre algıları küreselleşmenin kültürel değerler boyutunda aynı olduğu söylenebilir.

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin küreselleşmenin ekonomik-teknolojik boyutuna ilişkin görüşlerinin mesleki kıdem değişkenine göre Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) sonuçları aşağıda bulunan Tablo 19'da yer almaktadır.

Tablo 19

Mesleki Kıdem Değişkenine Göre Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşlerinin Küreselleşmenin Ekonomik-Teknolojik Boyutuna İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	F	p	Anlamlı Fark
Gruplar arası	303,441	4			A-E
Gruplar içi	4006,808	220	4,165	,00	B-D,E D-C
Toplam	4310,249	224			C-E D-E

A: 0-5 yıl; B: 6-10 yıl; C: 11-15 yıl; D: 16-20 yıl; E:20 yıl üstü

Yukarıdaki tabloda küreselleşmenin ekonomik-teknolojik boyutuna ilişkin olarak yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) sonuçları yer almaktadır. Tabloda küreselleşmenin ekonomik-teknolojik boyutunda mesleki kıdem değişkenine göre öğretmenlerin görüşleri arasında istatistikî açıdan anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir (F=4,165; p=,00; p<,05). Yani öğretmenlerin görüşlerinin mesleki kıdem değişkenine göre incelenmesi sonucunda grupların görüşlerinin benzer olmadığı söylenebilir.

Öğretmenlerin küreselleşmenin ekonomik-teknolojik boyutuna ilişkin verdiği cevaplarda mesleki kıdem değişkeninin etkili olduğu söylenebilir. Öğretmenlerin mesleki kıdem gruplarına göre algıları küreselleşmenin ekonomik-teknolojik boyutunda farklı olduğu söylenebilir.

Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) sonucunda anlamlı farklılığın hangi grupların arasında olduğunu tespiti için LSD testi yapılmıştır. LSD testi analizi sonucunda anlamlı farklılık:

- 0-5 yıl kıdeme sahip grup ile 20 yıl ve üstü kıdeme sahip öğretmenler arasında,
- 6-10 yıl kıdeme sahip grup ile 20 yıl ve üstü kıdeme sahip öğretmenler arasında,
- 6-10 yıl kıdeme sahip grup ile 16-20 yıl kıdeme sahip öğretmenler arasında,
- 11-15 yıl kıdeme sahip grup ile 16-20 yıl kıdeme sahip öğretmenler arasında,
- 11-15 yıl kıdeme sahip grup ile 20 yıl ve üstü kıdeme sahip öğretmenler arasında,
- 16-20 yıl kıdeme sahip grup ile 20 yıl ve üstü kıdeme sahip öğretmenler arasında olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmada 0-5 ($\bar{X}=22,81$), 6-10 ($\bar{X}=21,32$), 11-15 ($\bar{X}=21,15$) ve 16-20 yıl ($\bar{X}=23,08$) mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin ortalamasının; 20 yıl üstü ($\bar{X}=19,18$) mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin ortalamasından anlamlı derecede yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bir başka deyişle 20 yıl üstü mesleki kıdeme sahip öğretmenler küreselleşmenin ekonomik-teknolojik boyutunun etkilerinin diğer mesleki kıdem gruplarına göre anlamlı derecede daha düşük olduğu söylenebilir.

Ayrıca 6-10 yıl mesleki kıdem sahip olan öğretmenler 16-20 yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenlerden; 16-20 yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenler ise 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenler küreselleşmenin ekonomik-teknolojik boyutunda anlamlı derecede daha yüksek olduğu söylenebilir.

4.5. Küreselleşme Olgusunun Boyutlarının Aralarındaki İlişki Bakımından İncelenmesi

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin görüşlerine göre küreselleşmenin boyutları arasındaki ilişkinin tespiti için yapılan Pearson Korelasyon analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda elde edilen veriler aşağıda Tablo 20'de yer almaktadır.

Tablo 20

Küreselleşmeye İlişkin Korelasyon Analizi Sonuçları

		Sosyolojik- Psikolojik Boyut	Kültürel Değerler Boyutu	Eğitim – Öğretim Boyutu	Ekonomik- Teknolojik Boyut
Sosyolojik- Psikolojik Boyut	Pearson Correlation	1	,275**	,416**	,401**
	P		,00	,00	,00
	F	225	225	225	225
Kültürel Değerler Boyutu	Pearson Correlation	,275**	1	,033	,320**
	P	,00		,617	,00
	F	225	225	225	225
Eğitim-Öğretim Boyutu	Pearson Correlation	,416**	,033	1	,604**
	P	,00	,617		,00
	F	225	225	225	225
Ekonomik- Teknolojik Boyut	Pearson Correlation	,401**	,320**	,604**	1
	P	,00	,00	,00	
	F	225	225	225	225

**p= 0.01

Tablo 20'de yer alan korelasyon analizi sonuçları incelendiğinde Şu bulgular elde edilmiştir:

- Sosyolojik-Psikolojik boyutu ile Kültürel Değerler boyutu arasında pozitif yönlü düşük düzeyde bir ilişki vardır.
- Sosyolojik-Psikolojik boyutu ile Eğitim – ğretim boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde bir ilişki vardır.
- Sosyolojik-Psikolojik boyutu ile Ekonomik-Teknolojik boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde bir ilişki vardır.
- Ekonomik-Teknolojik boyutu ile Kültürel Değerler boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde bir ilişki vardır.
- Ekonomik-Teknolojik boyutu ile Eğitim – ğretim boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde bir ilişki vardır.

V. BÖLÜM

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmanın bulgularına dayalı olarak ulaşılan genel sonuçlara, tartışmaya ve önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuç ve Tartışma

Araştırmada kullanılan veri toplama aracının ikinci bölümünde yer alan kişisel bilgiler formu incelendiğinde Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin cinsiyet, yaş ve mesleki kıdemleri ile ilgili bulgular yer almaktadır. Bulguların incelenmesi sonucunda; araştırmaya katılan 225 sosyal bilgiler öğretmenin 133'ünü erkek, 92'sini ise kadın öğretmenler olduğu tespit edilmiştir. Erkeklerin araştırmaya daha fazla katılım gösterdikleri görülmüştür.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin yaşlarına ilişkin verilerin incelenmesi sonucunda, 30 yaş ve altı 30, 31-40 yaş Arası 130, 41-50 yaş arası 54 ve 51 yaş ve üzeri 11 katılımcının olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin çoğunluğunun 31-40 yaş aralığında olduğu görülmüştür. Yani araştırmaya genç öğretmenlerin daha fazla katılım gösterdikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin mesleki kıdemlerine ilişkin bulguların incelenmesi sonucunda 0-5 yıl mesleki kıdeme sahip 27, 6-10 yıl mesleki kıdeme sahip 79 ve 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip 52, 16-20 yıl mesleki kıdeme sahip 39 ve 20 yıl ve üzeri mesleki kıdem sahip 28 öğretmenin olduğu tespit edilmiştir. Yani araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğunun 6-10 yıl arası mesleki kıdeme sahip oldukları söylenebilir.

Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin küreselleşme olgusuna ilişkin görüşleri incelendiğinde, ölçeğin en fazla katılımın kültürel değerler ve en az katılımın ise eğitim-öğretim boyutunda olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu verilerden öğretmenlerin küreselleşme olgusuna dönük eğitim-öğretim algılarının düşük, fakat kültürel değerlere dönük algılarının ise yüksek olduğunu göstermektedir. Araştırmada, küreselleşmenin kültürel boyutuna ilişkin sosyal bilgiler öğretmenlerinin katılım düzeyinin yüksek olması, Kaypak (2013) tarafından yapılan "Küreselleşme Sürecinde Kentlerin Markalaşması ve "Marka Kentler" isimli çalışmada ifade ettiği, toplumların küresel ölçekte kalkınması, toplumun kültürel ve ekonomik kalkınmasına bağlıdır, şeklindeki ifadesiyle paralellik göstermektedir. Ancak çalışmada sosyal bilgiler

öğretmenlerinin küreselleşmenin eğitim boyutuna düşük seviyede katılım göstermesi, Dikkaya ve Özyakışır (2006) 'ın yaptıkları "Küreselleşme ve Bilgi Toplumu: Eğitimin Küreselleşmesi ve Neo-Liberal Politikaların Etkileri" isimli çalışmada ifade ettikleri eğitim, toplumların küresel ölçekte gelişmelerinde sosyal, politik, kültürel ve felsefi anlamda büyük bir etkiye sahiptir, şeklindeki bulguyla çeliştiği gözlemlenmektedir. Bu çelişki, çalışmanın önemli boyutlarından biri olan teknoloji boyutundan kaynaklandığı ifade edilebilir. Şöyle ki, günümüzde eğitimsiz bir bireyin model ya da gözlem yoluyla teknoloji kullanımını öğrenmesi yaygın olduğu için, eğitime bu süreçte duyulan ihtiyacın azaldığını söyleyebiliriz. Ancak teknoloji kullanımı yaygınlaşsa da bilinçli kullanım düzeyinin düştüğünü toplumun bugünkü durumuna bakarak görmemek mümkün değildir. Bu da eğitimin her anlamda önemli bir ihtiyaç olduğunu göstermektedir.

Araştırmanın birinci alt problemi olan "Küreselleşme boyutları arasında cinsiyet bakımından anlamlı farklılık var mıdır?" sorusuna ilişkin bulguların incelenmesi ile ekonomik-teknolojik alt boyutunda anlamlı farklılık tespit edilmişken diğer boyutlarda istatistikî açıdan anlamlı farklılık tespit edilememiştir. Anlamlı farklılığın ekonomik-teknolojik boyutunda kadınların lehine olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bu verilerden kadınların erkeklere nazaran ekonomik ve teknolojik konularda bilinenin aksine daha fazla ilgili oldukları söylenebilir. Kadınların ekonomik ve teknolojik konulara ilgi duyması, Bayar (2008) tarafından yapılan "Küreselleşme Kavramı ve Küreselleşme Sürecinde Türkiye" isimli çalışmada ifade ettiği, "mevcut siyasi küreselleşme trendleri çerçevesinde, Türkiye, özellikle son dönemde demokratikleşme, hukukun üstünlüğü, insan hakları, kadının statüsü gibi konuların yanında şeffaflık, hesap verebilirlik gibi temel yönetim ilkelerinin yerleştirilmesi ve uygulanması çerçevesinde büyük mesafe kat etmiştir" şeklinde ifade ettikleri bulguyla paralellik göstermektedir. Çünkü son dönemde ülkemizde, küreselleşmenin temel kavramlarından belki de en önemlisi olan "ilgi duyma" ögesi kadınların bakış açısının ekonomik ve teknolojik anlamda temelini oluşturduğunu söyleyebiliriz.

Araştırmanın ikinci alt problemi olan "Küreselleşme boyutları arasında yaş bakımından anlamlı farklılık var mıdır?" sorusuna ilişkin bulguların incelenmesi ile sosyolojik-psikolojik alt boyutunda anlamlı farklılık tespit edilmişken diğer boyutlarda istatistikî açıdan anlamlı farklılık tespit edilememiştir. Yani öğretmenlerin görüşlerinin yaş değişkenine göre incelenmesi sonucunda grupların görüşlerinin sosyolojik-psikolojik boyutta farklı, diğer boyutlarda benzer olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmada böyle bir sonucun çıkması, araştırmının küreselleşme açısından önemini ortaya çıkarmaktadır. Çünkü sosyolojik ve psikolojik boyut, bireyin yetiştiği çevre, aldığı eğitim, yararlandığı kültürel değerler, kendisine sunulan ekonomik etkenler ve hatta okuduğu kitabın içeriğine göre değişkenlik göstermektedir. Araştırmada da evren ve örnekleme oluşturan her bir öğretmenin yukarıda verilen sosyolojik ve psikolojik boyutunu oluşturan faktörlerin değişkenlik gösterdiğinden dolayı, böyle bir sonucun çıkması şaşırtıcı olmamalıdır. Anlamli farklılığın hangi grupların arasında olduğunu tespiti için yapılan analizler sonucunda 30 yaş altı grup ile 31-40 yaş arası öğretmenler arasında, 31-40 yaş grup ile 41-50 yaş arası öğretmenler arasında anlamli farklılığın olduğu tespit edilmiştir. Test sonuçlarında 30 yaş altı grup ve 41-50 yaş arası gruptaki öğretmenlerin ortalamalarının 31-40 yaş grubu öğretmenlerin ortalamalarından anlamli derecede yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmının üçüncü alt problemi olan "Küreselleşme boyutları arasında mesleki kıdem bakımından anlamli farklılık var mıdır?" sorusuna ilişkin bulguların incelenmesi ile küreselleşmenin ekonomik-teknolojik boyutunda öğretmenlerin görüşleri arasında istatistikî açıdan anlamli farklılık olduğu tespit edilmiştir. Yani öğretmenlerin görüşlerinin mesleki kıdem değişkenine göre incelenmesi sonucunda grupların görüşlerinin benzer olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin küreselleşmenin ekonomik-teknolojik boyutuna ilişkin verdiği cevaplarda mesleki kıdem değişkeninin etkili olduğu tespit edilmiştir. Araştırmada böyle bir sonucun ortaya çıkması, küreselleşmede "zamansal açıdan popülerite" kavramının önemini ortaya çıkarmaktadır. Şöyle ki, 20 yıl ve daha fazla deneyime sahip olan öğretmenlerin yetiştiği dönemlerde günümüze göre daha geleneksel veya demode kavramlarıyla açıklanan etmenlere ilgi düzeyleri fazla iken; yeni başlayan bir öğretmenin ilgi düzeyi zamansal açıdan daha dinamik ve modaya uygun olabilir. Bunun en güzel örneğini FATİH projesi uygulamasında görmek mümkündür. Genç öğretmenlerin bu uygulamaya ayak yudurmaları daha seri iken yaşlı yada kıdemli öğretmenlerin oryantasyonu zaman alabilmektedir.

Anlamli farklılığın hangi grupların arasında olduğunu tespiti için yapılan analizler sonucunda anlamli farklılık; 0-5 yıl kıdeme sahip grup ile 20 yıl ve üstü kıdeme sahip öğretmenler arasında, 6-10 yıl kıdeme sahip grup ile 20 yıl ve üstü kıdeme sahip öğretmenler arasında, 6-10 yıl kıdeme sahip grup ile 16-20 yıl kıdeme sahip öğretmenler arasında, 11-15 yıl kıdeme sahip grup ile 16-20 yıl kıdeme sahip öğretmenler arasında, 11-15 yıl kıdeme sahip grup ile 20 yıl ve üstü kıdeme sahip

öğretmenler arasında, 16-20 yıl kıdeme sahip grup ile 20 yıl ve üstü kıdeme sahip öğretmenler arasında olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmada 0-5, 6-10, 11-15 ve 16-20 yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin ortalamasının; 20 yıl üstü mesleki kıdeme sahip öğretmenlerin ortalamasından anlamlı derecede yüksek olduğu araştırma sonucunda görülmüştür. Bir başka deyişle 20 yıl üstü mesleki kıdeme sahip öğretmenler küreselleşmenin ekonomik-teknolojik boyutunun etkilerinin diğer mesleki kıdem gruplarına göre anlamlı derecede daha düşük olduğu söylenebilir. Ayrıca 6-10 yıl mesleki kıdem sahip olan öğretmenler 16-20 yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenlerden; 16-20 yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenler ise 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip öğretmenler küreselleşmenin ekonomik-teknolojik boyutunda anlamlı derecede daha yüksek olduğu söylenebilir.

Araştırmanın dördüncü alt problemi olan "Küreselleşme olgusunun boyutları arasında ilişki var mıdır?" sorusuna ilişkin bulguların incelenmesi ile Sosyolojik-Psikolojik boyutu ile Kültürel Değerler, Eğitim-Öğretim ve Ekonomik-Teknolojik boyutları arasında pozitif yönlü orta düzeyde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca Ekonomik-Teknolojik boyutu ile Kültürel Değerler ve Eğitim-Öğretim boyutu arasında pozitif yönlü orta düzeyde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Elde edilen sonuçlar değerlendirildiğinde küreselleşmenin boyutlarının çoğunluğunun birbiriyle pozitif ilişki içerisinde olduğu görülmüştür. Küreselleşmenin geniş kapsamlı bir olgu olduğu tüm boyutların birbiriyle ilintili olduğu, küreselleşme kavramı ile ilgili konuların birbirinden bağımsız düşünülmemeyeceği söylenebilir.

5.2. Öneriler

- Araştırma sonuçları göz önünde bulundurularak küreselleşme hususunda yeterli bilgiye sahip olmayan öğretmenlere, uzman görüşleri alınarak gerekli olan hizmetiçi eğitimler verilmeli. Bu sayede öğretmenler arasında küreselleşme olgusu ile ilgili olarak farkındalık düzeyinin artırılması sağlanabilir.
- Araştırma sonucunda mesleki kıdemi yüksek ve yaş olarak ileri olan katılımcıların eğitimde teknoloji kullanımı konusunda eksik oldukları tespit edilmiştir. Bu sonuçlar dikkate alınarak küreselleşmenin getirdiği eğitim teknolojisindeki sürekli yeniliklerin takibi ve kullanımı konusunda öğretmenlere bilgilerini artırmaya yönelik çalışmalar yapılmalıdır. Ayrıca Milli Eğitim Bakanlığının, eğitim-öğretim alanında getirmiş olduğu teknolojik yenilikleri (fatih projesi, eba vb.) öğretmenlere sınıf ortamında daha aktif kullanılması sağlanmalıdır.
- Teknoloji kullanımı ile ilgili olarak eksiği bulunan öğretmenlere, bilişim teknolojilerini izleyen ve bunları eğitimde kaynak olarak iyi derecede kullanan öğretmenler tarafından rehberlik yapılması sağlanmalıdır.
- Araştırmada küreselleşme olgusuna ilişkin görüşlerin incelenmesi ile eğitim-öğretim boyutunda öğretmenlerin bilgilerinin sınırlı olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlerin küreselleşmeye bağlı olarak eğitim ve öğretimde yaşanan hızlı değişimlerden haberdar olmaları için gerek lisans düzeyinde gerekse lisans sonrası eğitimler (seminer, konferans vb.) düzenlenerek alandaki bilgileri artırılmalıdır.
- Küreselleşen dünyamızda diğer ülkelerin; kültürel, ekonomik, teknolojik, sosyolojik, eğitim vb. alanlardaki gelişmelerden öğretmenlerin bilgi sahibi olması için ulusal ve uluslararası alanlarda projeler yapmalarına daha fazla imkan tanınmalıdır.
- Araştırmada yalnızca Sosyal Bilgiler öğretmenlerin görüşlerine yer verilmiştir. Araştırmanın boyutları genişletilerek diğer öğretmenlerin ve yöneticilerin görüşlerine de başvurulabilir.

KAYNAKÇA

- Akşit, İ. (2011). *İlköğretimde Görev Yapan Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Öğretiminde Karşılaştıkları Sorunlar* (Denizli-Erzurum Örneği), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Aktel, M. (2001). Küreselleşme Süreci ve Etki Alanları, *Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 6(2),193-202.
- Ambarlı, A. (2010). *Türkiye’de Cumhuriyet’ten Günümüze Sosyal Bilgiler Programları (Değişiklikler, Düzenlemeler, Güncellemeler)*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Aydın M. (2016). Tarihsel Empatiyle Sosyal Bilgiler Öğretimi, R. Sever, M. Aydın ve E. Koçoğlu. (Editörler), *Alternatif Yaklaşımlarla Sosyal Bilgiler Eğitimi*, Ankara, Pegem Akademi.
- Baykal, H., ve Baykal, T. (2008). Küreselleşen Dünya’da Çevre Sorunları, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(8), 1-17.
- Bakan, S. ve Kocağ, E.K. (2012). Küreselleşmenin Azgelişmiş Ülkelere Etkileri, *Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi Cilt 4, No 1, ISSN: 2146-0817 (Online)*.
- Balay, R. (2004). Küreselleşme, Bilgi Toplumu ve Eğitim, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37(2), 61-82.
- Bayar, F. (2008).Küreselleşme Kavramı ve Küreselleşme Sürecinde Türkiye, *Uluslararası Ekonomik Sorunlar Dergisi*, 32, 25-34.
- Baz, Y. (2012). *İlköğretim Okul Yönetici Davranışlarının Öğretmen Verimliliği Üzerindeki Etkisi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Büyüköztürk, Ş. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E.K., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, (15.baskı).Ankara: Pegem Akademi
- Can, G. (1998). Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, *Sosyal Bilgiler Öğretimi*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, No:1064.
- Camadan, İ. E. (2010). *Küreselleşmenin Gelişmekte Olan Ülkeler Açısından Değerlendirilmesi*, Bitirme Projesi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Finans Bölümü, Ankara.
- Cebeci, İ. (2011). Küreselleşme Yaklaşımları Kapsamında Küreselleşme Sürecinin Tarihsel Değerlendirmesi, *İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Konferansları Dergisi*, 360-385.
- Çalık, T., Sezgin, F. (2005). Küreselleşme, Bilgi Toplumu ve Eğitim, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13(1), 55-66.
- Çelik, M. Y. (2012). Boyutları ve Farklı Algılarıyla Küreselleşme. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (32), 57-74.
- Çınar, İ. (2009). Küreselleşme, eğitim ve gelecek. *Kuramsal Eğitimbilim*, 2(1), 14-30.
- Dalyanoğulları, M. (2007). *Küreselleşme, Küreselleşmenin Otomotiv Ana Ve Yan Sanayi Sektörüne Etkileri*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Dikkaya, M. ve Özyakışır, D. (2006). " Küreselleşme ve Bilgi Toplumu: Eğitimin Küreselleşmesi ve Neo-Liberal Politikaların Etkileri", publication at: <https://www.researchgate.net/publication/260399614>,(erişim tarihi: 20.06.2016).

Doğanay, A.. (2008). Çağdaş Sosyal Bilgiler Anlayışı Işığında Yeni Sosyal Bilgiler Programının Değerlendirilmesi, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(2), 77-96.

Elçin, A. B. (2012). Küreselleşmenin Tarihçesi, Ankara.

Elikesik, M.. (2013). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Empati Ve Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Empatik Becerilerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.

Enfu, C. (2012). Ekonomik Küreselleşme ve Anti-Küreselleşme Üzerine Bazı Düşünceler, çeviren: Cem Kızılçeç, (<http://www.anafikir.gen.tr>, erişim tarihi: 05.06.2016)

Ganiev, J. (2014). Küreselleşme, Finansal Piyasalar Ve Kriz, *İktisat Politikası Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 117-129.

Gebeşoğlu, P.F. (2014). *Küreselleşme ve İş Çevrimleri: Türkiye Örneği*, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı İktisat Bilim Dalı, Ankara.

Gençer, B. B. (2006). *Eğitim Yönetimi ve ve Çalışanlarının Eğitim Değerlemesine Bakışı*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Gerşin, G. S. (2004). Küreselleşme ve Çok Uluslu İşletmelerin Çalışma İlişkilerine Etkisi, *Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(1), 147-157.

Gevenç, S. (2014). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Fıkraların Kullanımı*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde.

Giddens, A. (2004). *Modernliğin Sonuçları*,(3.baskı), Çev. Ersin Kuşdil, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

- Gökdere, A. (2001). Küreselleşmeye Genel Bir Bakış, *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, 1(1), 71-101.
- Gömlüksüz, M. N., ve Kılınç, H. H.. (2012). Küreselleşmenin Eğitim Programları Üzerindeki Etkisine İlişkin Akademisyen Görüşleri: Nitel Bir Çalışma, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(17), 397-413.
- Güzel, M.. (2006). Küreselleşme, İnternet ve Gençlik Kültürü, *Küresel İletişim Dergisi*, Sayı 1, Bahar.
- Göymen, K. (2004). Küresel sivil toplum: gereksinme, fırsatlar ve engeller.<http://research.sabanciuniv.edu>, (erişim tarihi 21.06.2016)
- Kalaycı, Ş. (2009). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Kaptan, S. (1998). *Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri*, Ankara: Tekışık Web Ofset Tesisleri.
- Karadeniz, O. (2012). *Sosyal Bilgiler Proje Fuarının Sosyal Bilgiler Dersine İlişkin Tutumlara Etkisi Ve Sürece Yönelik Öğrenci, Öğretmen Ve Veli Görüşleri*,Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Karaman, K. (2010). Küreselleşme ve Eğitim. *Zeitschrift für die Welt der Türken/Journal of World of Turks*, 2(3), 131-144.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel Araştırma ve Yöntemi*, Ankara: Nobel Yayıncılık,
- Karip, E. (1996). Etkili Eğitim Sistemlerinin Geliştirilmesi. *Eğitim Yönetimi Dergisi*, 2, 245-247.
- Kartal, Z.(2007). Kavramsal Ve Tarihsel Yönleri İle Küreselleşme, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 251-264

- Kaya, B. ve Kaya, A. (2012). Teknoloji Çağında Öğretmen Adaylarının Küresel Vatandaşlık Algıları, *Sakarya University Journal of Education*, 2/3 Aralık, Sakarya, 81-95.
- Kaya, F. Ş., Yıldız, B. ve Yıldız, H. (2013). Herzberg'in Çift Faktör Kuramı Açısından İlköğretim 1. Kademe Öğretmenlerinin Motivasyon Düzeylerinin Değerlendirilmesi, *Akademik Bakış Dergisi*,39, Kırgız-Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat - Kırgızistan.
- Kaya, M. (2009). Küreselleşme Yaklaşımları, *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (13), 1-16.
- Keçe, M., Merey, Z. (2011). İlköğretim Sosyal Bilgiler Kazanımlarının Sosyal Bilimler Disiplinlerine ve Disiplinler Arası Anlayışa Uygunluğunun Belirlenmesi, *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 110-139.
- Kılıçoğlu, G. (2015). Sosyal Bilgiler Tanımı, Dünyada ve Ülkemizde Gelişimi ve Önemi, M. Safran, (Editör). *Sosyal Bilgiler Öğretimi*, 4.Baskı, Ankara:Pegem Akademi,
- Kılınç, M.Ö. (2009). *Küreselleşme Sürecinin Eğitim Üzerine Etkileri ve Öğretmen Kimliği*, Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Kıvılcım, F. (2013). Küreselleşme Kavramı Ve Küreselleşme Sürecinin Gelişmekte Olan Ülke Türkiye Açısından Değerlendirilmesi, *Sosyal Ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 5(1), 2013 ISSN: 1309-8012 (Online).
- Koçoğlu, E., Avcı, Y. E. ve Kurttaş, M. Ç. (2015). Sosyal Bilgiler Eğitiminde Sosyolojik Mekanlara Dayalı Eğitim Ortamları, R. Sever, E. Koçoğlu (Editörler) *Sosyal Bilgiler Eğitiminde Mekansal Öğrenme Ortamları*, Ankara: Pegem Akademi,
- Köse, H.Ö. (2003). Küreselleşme Sürecinde Devletin Yapısal ve İşlevsel Dönüşümü, *Sayıştay Dergisi*, Sayı:49, Ankara.

- Kösoğlu, N. (2006). *Küreselleşme ve Milli Hayat*, İstanbul: Ötüken Yayınevi.
- Kutay, N. (2014). *Küreselleşme Sürecinde Çok Uluslu Şirketler Ve Yoksulluk Olgusu*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Programı, İstanbul.
- Kürkçü, D. D. (2013). Küreselleşme Kavramı Ve Küreselleşmeye Yönelik Yaklaşımlar, The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication - Tojdac 3(2).
- Mahiroğulları, A. (2005). Küreselleşmenin kültürel değerler üzerine etkisi, *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, (50), 1275-1288.
- MEB. (2015). Talim Terbiye Kurulu, Ankara.
- Önalın, H. (2014). *Küreselleşme ve Eleştirileri*, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tez, Malatya.
- Özden, Y. (2002). *Eğitimde Dönüşüm: Eğitimde Yeni Değerler*, (4. Baskı), Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Özdemir, S.,M. (2015). Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ve Değerlendirilmesi,M. Safran, (Editör). *Sosyal Bilgiler Öğretimi*, 4.Baskı, Ankara:Pegem Akademi.
- Özkul, O. (2008). *Kültür ve Küreselleşme*, İstanbul: Açılım Kitap.
- Öztürk, C. (2009). Sosyal Bilgiler: Toplumsal Yaşama Disiplinlerarası Bir Bakış, C.Öztürk (Editör), *Sosyal Bilgiler Öğretimi: Demokratik Vatandaşlık Eğitimi*, Ankara: Pegem Akademi.
- Pekişi, A. (2011). *Okul Yöneticilerinin Küreselleşmeyi Algılamalarının İncelenmesi*, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

- Safran, M. (2011). Sosyal Bilgiler Öğretimine Bakış, B. Tay ve A. Öcal, (Editörler), *Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal Bilgiler Öğretimi*, (2.baskı), Ankara: Pegem Akademi.
- Sever, R. (2015). Sosyal Bilgiler Eğitiminde Mekansal Öğrenme Ortamları İle İlgili Temel Kavramlar, R. Sever, E. Koçoğlu, (Editör), *Sosyal Bilgiler Eğitiminde Mekansal Öğrenme Ortamları*, Ankara: Pegem Akademi.
- Sever, R. (2015). Sosyal Bilgiler Öğretimine Giriş, R. Sever, (Editör), *Sosyal Bilgiler Öğretiminin*, Ankara: Nobel Yayınları.
- Şahin, L., Öztürk, M. (2008). Küreselleşme Sürecinde Sivil Toplum Kuruluşları ve Türkiye'deki Durumu, *Sosyal Siyaset Konferanslar Dergisi*, 54 (1), 1-29.
- Tağraf, H. (2002). Küreselleşme Süreci ve Çokuluslu İşletmelerin Küreselleşme Sürecine Etkisi, *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 3(2), 33-47.
- Talas, M., ve Kaya, K. (2007). Küreselleşmenin Kültürel Sonuçları, *Türklük Bilim Araştırmaları*, (22) Güz, 149-162
- Tekin, V. (2015). *Küreselleşme ve Alternatif Küreselleşmenin Ekonomi Politik Bir Sonucu Olarak Mülksüzlerin Medyası: Katık Dergisi Örneği*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Tezcan, M. (1985). *Eğitim Sosyolojisi*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları NO: 150.
- Turan, Ş. (2011). *Küreselleşme Sürecinde Örgütsel Değişimi Etkileyen Bir Unsur Olarak Örgütsel Sinizm Ve Karaman İli Kamu Kurumlarında Bir Çalışma*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman.

- Tomlinson, J. (2004). *Küreselleşme ve Kültür*, (Çev. A. Eker), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Torun, A. (2012). *Ulusal Güvenlik Ve Küreselleşme: Türkiye'nin Ulusal Güvenlik Politikasının Dönüşümünde Küreselleşmenin Rolü*, , Yayınlanmamış Doktora Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Türk Dil Kurumu, (1998). *Türkçe Sözlük*, (9.baskı), Cilt:2, Ankara: TDK.
- Uçan, N. (2006). Küreselleşme Yaklaşımları Ve Türkiye İçin Stratejiler, <https://www.researchgate.net>, 21/06/2016.
- Yağcı, R. (2008). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Eleştirel Düşünme: İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Öğretiminde, Öğretmenlerin Eleştirel Düşünme Becerilerini Geliştirmek İçin Uyguladıkları Etkinliklerin Değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Yalçınkaya, E., Uslu, S. (2015). Sosyal Bilgilerin Tarihçesi ve Temel Eğitimdeki Yeri, R. Sever (Editör), *Sosyal Bilgiler Öğretimi*, Ankara: Nobel Yayınevi.
- Yalvaç, U.S. (2014). *Küreselleşmenin Türkiye'de Sendikacılığa Etkileri*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kaypak,Ş. (2013). "Küreselleşme Sürecinde Kentlerin Markalaşması ve "Marka Kentler", *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 14(1), 335-355
- Yüksel, H. (2014). İnternet Gazeteciliğinde Bilgi Kirliliği Sorunu, *Atatürk İletişim Dergisi*, (6), 125-138.
- Yürekli, Ö. (2004). *Ekonomik Krizler Açısından Küreselleşme Sürecinin Gelişmekte Olan Ülke Ekonomilerine Etkileri Ve Türkiye Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Yılmaz, M. (2011). *2005 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının Birleştirilmiş Sınıflarda Uygulanabilirliğinin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi*

(*Nitel Bir Araştırma*), Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.

Yılmaz, G. (2006). *Küreselleşme ve Küreselleşmenin Kadınların Çalışma Yaşamına Etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

<http://mustafayaman371903.blogspot.com.tr/p/sosyal-bilgilerin-turkiyedeki-gelisimi.html>, (erişim tarihi: 10.04.2016).

<http://www.sertacogut.com/blog/wp-content/uploads/2009/03/bireysellesen-kure.pdf>, (erişim tarihi: 21.06.2016).

<http://www.bilisimdergisi.org/s125/pdf/118-119.pdf>, (erişim tarihi: 23.06.2016).

KÜRESELLEŞME ANKETİ

Değerli Meslektaşım;

"Sosyal Bilgiler Öğretmenleri Perspektifinde Küreselleşme (Malatya İli Örneği)" isimli yüksek lisans tez araştırmamız için siz değerli öğretmenlerin görüşlerine ihtiyacımız bulunmaktadır. Anketimiz iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm Kişisel bilgileri içermektedir. İkinci bölüm ise küreselleşmenin boyutları ile ilgili yargıları içeren maddeleri kapsamaktadır. Bu çalışmada elde edilecek her türlü veri bilimsel çalışmamızın haricinde kullanılmayacak olup hiç kimse ile paylaşılmayacaktır. Katkılarınızdan dolayı teşekkürler.

Fuat BALTACI		Prof.Dr.Mesut AYDIN
İnönü Üniversitesi Yüksek Lisans Öğrencisi		Tez Danışmanı

A-Kişisel Bilgiler

1.Cinsiyet:	Kadın ()	Erkek ()			
2.Yaş:	30 ve altı ()	31 ve 40 arası ()	41-50 arası ()	51 ve üstü ()	
3.Kıdem:	0-5 yıl ()	6-10 yıl ()	11-15 yıl ()	16-20 yıl ()	20 ve üstü ()

B-Maddeler

	Maddeler	Tamamen Katlıyorum	Katlıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
I. Boyut (Sosyolojik-Psikolojik)	Küreselleşme, kültürel etkileşime dayanır.					
	Küreselleşme, bireylerin demokratik tutum ve ve davranışlarını pekiştirir.					
	Küreselleşme, bireylerin toplumdan uzaklaşarak yalnızlaşmasına sebep olur.					
	Küreselleşme, bireyin nitelikli bir vatandaş olmasını sağlar.					
	Küreselleşme, kültürel mirasın kazandırılmasında bireye farkındalık sağlar.					
	Küreselleşme, toplumsal yozlaşmayı beraberinde getirir.					
	Küreselleşme, tüketici toplum yapısının ortaya çıkmasına sebep olur.					
	Küreselleşme, bireye evrensel bakış açısı kazandırır.					
	Küreselleşme, kutuplaşma ve gruplaşmayı beraberinde getirir.					
II. Boyut (Kültürel Değerler)	Küreselleşme, kültürel değerlerin yok olmasıdır.					
	Küreselleşme, toplumların ortak değerler etrafında toplanmasını sağlar.					
	Küreselleşme, kültürel değerlerden taviz vermeyi gerektirir.					
	Küreselleşme, dil gelişimini olumsuz etkilemektedir.					
	Küreselleşme, milli kimlik ile çatışır.					
	Küreselleşme, dünyada meydana gelen felaketler karşısında yardımlaşma duygusunu artırır					
	Küreselleşme, değerler karmaşasına sebep olur.					
Küreselleşme, değerler olgusunda sınır kavramını ortadan kaldırır.						
Küreselleşme, manevi değerlerin görmemezlikten gelinmesine neden olur.						

Maddeler		Tamamen	Katılıyor	Kararızam	Katılmıyor	Hiç Katılmıyorum
		Katılmıyorum	Katılıyor	Kararızam	Katılmıyor	Hiç Katılmıyorum
III. Boyut (Eğitim-Öğretim)	Küreselleşme, değişen dinamikler ışığında yeni öğretim yaklaşımlarının ortaya çıkmasını sağlar.					
	Küreselleşme, eleştirel, yaratıcı ve bilimsel düşünme becerilerini geliştirir.					
	Küreselleşme, bireyin bilgiye daha hızlı ulaşmasını sağlar.					
	Küreselleşme, iletişim becerilerinin gelişmesini olumsuz etkiler.					
	Küreselleşme, yeni eğitim programlarının ortaya çıkmasını sağlar.					
	Küreselleşme, gelişen koşullar içerisinde eğitimde hem yerel hem de evrensel temaları bir araya getirir.					
	Küreselleşme, devletler arasında eğitim birliği oluşturur.					
	Küreselleşme, eğitim kurumları arasında işbirliği ve çalışmayı beraberinde getirir.					
	Küreselleşme, eğitim teknolojilerinden daha fazla yararlanmayı gerektirmektedir.					
VI. Boyut (Ekonomik-Teknolojik)	Küreselleşme, artan ihtiyaçlara yönelik yeni kaynaklar oluşturmayı zorunlu hale getirir.					
	Küreselleşme, insan faktörüne dayalı işgücü ihtiyacını azaltır.					
	Küreselleşme çok uluslu şirketlerin dünya ekonomisinde söz sahibi olmasına neden olur.					
	Küreselleşme, üretimde kaliteyi artırır.					
	Küreselleşme, tekelci anlayışı pekiştirmektedir.					
	Küreselleşme, gelişen teknoloji ile zaman ve mekan olgusunu değiştirir.					
	Küreselleşme, teknolojideki gelişmeler sayesinde bilgiyi ortak kılar.					
	Küreselleşme, teknolojik açıdan devletlerin hızlı büyüme ve kalkınma şansını artırır.					
	Küreselleşme arz-talep dengesini ortadan kaldırır.					

ARAŞTIRMA İZİN BELGESİ

T.C.
MALATYA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 73521772-605-E.2407857

01.03.2016

Konu : Anket Uygulaması

VALİLİK MAKAMINA

İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Fuat BALTAÇI' nın İlimize bağlı ortaokullarda "Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Perspektifinde Küreselleşme (Malatya İl Örneği)" konulu anket çalışması yapması isteği ile ilgili İnönü Üniversitesi Rektörlüğünü 23/02/2016 tarih ve 999 sayılı yazısı ekleri ilişikte sunulmuştur

Müdürlüğümüzün İl İnceleme ve Değerlendirme komisyonu tarafında yapılan inceleme sonucunda adı geçenin konu ile ilgili çalışma yapmasında herhangi bir sakınca görülmemiştir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde araştırma sonucunda yazılan tezi bir örneğinin basılı ve dijital ortamda İl Millî Eğitim Müdürlüğüne teslim edilmesi koşulu il adı geçenin ilimize bağlı ortaokullarda konu ile ilgili anket çalışması yapmasını olurlarınız arz ederim.

Nusret ÖZMEN
Millî Eğitim Şube Müdürü

OLUR
01.03.2016

Ali TATLI
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdürü

EKLER:

Ek: 1- Değerlendirme Formu (1 Adet)

2- Yazı ve Ekleri